

Հ Ա Յ Ա Ս Տ Ա Ն Ի

Հ Ա Ն Ր Ա Պ Ե Տ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

<<ԴԻՋԻԴԱԹԱ>> ՓԲԸ

ՆԱԽԱՁԵՌՆՈՂ՝

«ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ

ՏՆՕՐԵՆ՝ Վ. Կիրակոսյան

ՀՀ գերարժեքների հիմնի ՄԱՐԶԻ ՍԵՎԱՆ ԽՈՇՈՐԱՅՎԱԾ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԳԱԳԱՐԻՆ ԳՅՈՒՂԻ
ՖՈՏՈԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԿԱՅԱՆԻ ՆԱԽԱԳԾԻ ՇՐՋԱԿԱՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ԱԶԴԵՑՈՒԹՅԱՆ
ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	3
1.1 Նախատեսվող գործունեության գտնվելու վայրը, անվանումը ննպատակը, համառոտ բնութագիրը.....	3
2. ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ՆՈՐՄԱՏԻՎԱ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԵՆՔ.....	11
3. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ	14
3.1 Ընդհանուր երկրաբանություն և սեյսմիկա	14
3.2 Կլիմա.....	16
Օդի ջերմաստիճանը աղյուսակ 1.....	19
Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթըաղյուսակ 3	18
3.3 Մթնոլորտային օդ	22
3.4 Մակերևութային ջրերի որակի բնութագիրը	23
3.5 Ջրամատակարարում և ջրհեռացում.....	23
3.6 Աղմուկ և թրթռում.....	25
3.7 Հողային ռեսուրսներ.....	26
Առանձին տեղերում հողի խորը շերտերում հաճախ ջրալույծ աղեր են կուտակվում (մինչև0.5- 1%), որոնք գլխավորապես ներկայացված են CaSO ₄ , MgSO ₄ և այլ աղեր:	29
4. ԿԵՆԴԱՆԱԿԱՆ և ԲՈՒՄԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ	30
4.1 Բուսական աշխարհը	31
4.2 Կենդանական աշխարհ.....	32
4.3 Բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության միջոցառումներ.....	35
5. ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐ	38
6. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱԿԱՐԳԻՐԸ.....	40
6.1 Ստորև ներկայացվում են շրջակա միջավայրի բնական բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունները:.....	40
6.2 Բնապահպանական և սոցիալական միջոցառումների պլան	41
Բնապահպանական կառավարման պլան	47
7. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ՊԼԱՆ	45
8. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՎՆԱՍԱԿԱՐ	48

Արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածությունը շինարարականաշխատանքների ընթացքում:..... 49

- Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝ 49

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ..... 60

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ..... 61

1. ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

1.1 Նախատեսվող գործունեության գտնվելու վայրը, անվանումը ննպատակը, համառոտ բնութագիրը

<<ԴԻՋԻՏԱԹԱ>> ՓԲԸ-ն տեղակայված է ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ, ք. Սևան, Գազարին թաղամաս Գործարանային 1 հասցեում: Ընկերությունը գործունեություն է իրականացնում ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Սևան խոշորացված համայնքի Գազարին գյուղի նույն հասցեում: Նախատեսվող գործունեության տարածքը գտնվում շուրջ 7 կմ հեռավորության վրա Սևան քաղաքից:

Նախատեսվում է կառուցել 5.307 ՄՎտ դրվածքային հզորությամբ ֆոտովոլային կայան հետևյալ աշխարհագրական կոորդինատներով՝ հս. լայն. 40°32'35.31"N և արլ. երկայն. 44°52'19.28"E, ծովի մակերևույթից 1891մ բարձրության վրա: Ֆոտոէլեկտրական կայանի զբաղեցրած մակերեսը 6.398 հա է:

Ֆոտովոլային կայանի գեներատորային մասը նախատեսվում է կառուցել 9477 հատ բազմաբյուրեղային ֆոտովոլտային վահանակներով՝ յուրաքանչյուրը 560Վտ առավելագույն հզորությամբ, որոնք 20 հատ 250կՎտ ելքային հզորությամբ փոխակերպիչների փոփոխական հոսանքի ելուստներից մալուխներով միանում են ենթակայանի 0.8կՎ լարման գլխավոր ընդունիչ վահաններին:

Ընտրվել են JAM72D30-560/LB ֆիրմային արտադրության 21.2% ՕԳԳ-ով, IP 68 տիպի, 560Վտ առավելագույն հզորությամբ բազմաբյուրեղ ֆոտովոլտային մոդուլներ, մեկ մոդուլի չափսերը՝

2333x1134x30մմ:

Փոխակերպիչները Huawei արտադրության, մոդելը SOLIS-250K-EHV-5G 250կՎտ էլքային հզորության, ցանցային տեսակի, 14 MPPT (Maximal Power Point Tracker) 28 մուտքերով:

Արևային էլեկտրակայանի տեղադրման համար նախատեսվում է կառուցել սև մետաղե կոնստրուկցիաներով հարթակներ քառակուսի խողովակաձող, և բետոնե հիմքերով ամրացված հողի վրա:

Փոխակերպիչները և ֆոտովոլտային վահանակները տեղադրվում են կոնստրուկցիայով հորիզոնի նկատմամբ 26° թեքվածությամբ:

Կոնստրուկցիաների եռակցումը իրականացվում է Ձ60 տիպի էլեկտրողներով, բոլոր եռակցման հանգույցները իրականացում է V-աձև: Ֆոտովոլտային վահանակների կոնստրուկցիաները նախատեսված են մինչև 35մ/վ քամու արագության համար (տարածքում քամու առավելագույն արագությունը ըստ շինարարական կլիմայաբանություն նորմերի 24մ/վ է, (ՀՀ ՇՆ II-7.01-2011):

250կՎտ հզորությամբ փոխակերպիչներից 16 հատը ունեն 18-ական և 4 հատը՝ 19-ական հաստատուն հոսանքի մուտք, որոնց միացվում են 26 և 27 հատ հաջորդաբար միացված ֆոտովոլտային պանելներով: Ֆոտովոլտային պանելների շղթաները միմյանց միացվում են պանելների մուտքին 4մմ² (EU)/12AWG(US), L=1200մմ և PV1-F1x4մմ² մալուխներով: Մոդուլների և փոխակերպիչների համար նախատեսված են MC4 տիպի կոնեկտորներ:

Փոխակերպիչի հաստատուն հոսանքի "+" և "-" շղթաների մուտքերը պաշտպանված են 15Ա ապահովիչներով: Փոխակերպիչը ունի համացանցին միանալու և տվյալները փոխանցելու հնարավորություն, նրանում ներկառուցված են DC և AC իմպուլսային գերլարրումների պաշտպանիչ սարքեր (SPD):

Յուրաքանչյուր փոխակերպիչից դեպի ՏԵ ցածր լարման վահաններ էլեկտրամատակարարումը իրականացվում է այլումենե հաղորդաչղերով պոլիվիլիքլորիդե մեկուսացմամբ, հարթ ժապավենով մետաղե զրահով, որի բարձիկներում պաշտպանիչ շերտը բացակայում է, արտաքին ծածկույթը պոլիվիլիքլորիդ նյութից АBB6IIIВ տիպի 3x120մմ² հատույթներով մալուխազծերով:

Մալուխները խրամուղու մեջ տեղադրելուց առաջ փորված խրամուղու մեջ պատրաստվում է 100մմ հաստությամբ ավազե անկողին, այնուհետև տեղադրվում են մալուխները և ծածկվում 150մմ ավազե շերտով, որից հետո խրամուղին լցվում է ավազակոպճային խառնուրդով, այնքան որ

հնարավոր լինի մալուխից 250մմ բարձրության վրա տեղադրել ազդանշանային ժապավեն, ապա խրամուղին լցվում է ավազակոպիճով: Մալուխները խրամուղում տեղադրվում են գետնից 0.7մ խորության վրա: Մալուխները տեղադրվում են օձաձև, ջերմային դեֆորմացիաներից խուսափելու համար: Մալուխների հատույթներն ընտրվել են ըստ թույլատրելի երկարատև հոսանքի (ԷՄՆՇՊ ՏԿ III գլուխ, կետ 8 աղ.7), ստուգվել ըստ լարման անկման և լարման շեղման (համաձայն ՇՊ 256.1325800.2016 պահանջների 0.4կՎ ցանցերում լարման անկումը չպետք է գերազանցի 7.5%-ը, իսկ լարման շեղում՝ $\pm 5\%$ նորմալ ռեժիմում):

Մալուխները կարճ միացման և գերբեռնվածության հոսանքներից պաշտպանվում են մուտքային եռաֆազ 225 Ա ավտոմատ անջատիչներով: Բաց տարածքում տեղակայվող ավտոմատ անջատիչները IP 65 տիպի են, իսկ փակ տարածքում՝ IP 31 տիպի:

Արևային ֆոտովոլտային կայանի կողմից արտադրված էլեկտրաէներգիայի, ներքին ցանցից դուրս, հաշվառման համար անհրաժեշտ է սահմանազատման տեղում տեղադրել երկկողմանի երկսակագնային էլ. հաշվիչով: Արևային ֆոտովոլտային կայանը 10կՎ ցանցին միանում է 6300կՎԱ/10/0.8կՎ տրանսֆորմատորի միջոցով:

Ֆոտովոլտային կայանի հողանցումն իրականացվել է համաձայն ՇՀՈՒՍ 3.05.06-96: Հողի մակերևույթին 0.6մ խորության վրա հավաքվում է հողանցման սարքվածքը (կոնտուրը), որը բաղկացած է.

- հողանցման հորիզոնական հաղորդիչից (40x4 շերտապողպատ),
- հողանցման հաղորդաձող (50x50x5, L=1.5մ անկյունակ),
- հողանցման հաղորդալարերից:

Հողանցման սարքվածքը իրականացվել է տեսական հաշվարկի հիման վրա: Հողանցման դիմադրությունը տարվա ցանկացած եղանակի չպետք է գերազանցի 4Օհմ: Լաբորատոր չափումներից հետո, եթե այն մեծ է նորմավորված դիմադրությունից անհրաժեշտ է խփել լրացուցիչ էլեկտրոդներ:

Պաշտպանական հողանցումը իրականացվում է հողանցման հաղորդալարերով: Այդ նպատակով ֆոտովոլտային պանելների այլումինե իրանը հողանցման հաղորդալարով միացվում է հողանցման համակարգին: Բոլոր մետաղական ոչ հոսանքատար սարքավորումները պետք է հողանցվեն:

Նախատեսվող գործունեության իրականացման համար նախատեսվող նյութատեխնիկական բազան բերված է ստորև: Շինանյութերը տարածքում չեն պահվելու, այլ մատակարարվելու են

միանգամից օգտագործման նպատակով:

Անվանում
Քառանկյուն խողովակ 40*40*1.5
Քառանկյուն խողովակ 30*50*1.5
Եռակցման Էլեկտրոդ
Պոլիէթիլենային թաղանթ
Լուծիչ ՅԼ
Ցեմենտ
սև թերթ տ/գ 4,0*1250*2500
Կտրող սկավառակ 230
Կտրող սկավառակ, 115*1,2*22մմ
խողովակ զսպանակով 2 դ
Տախտակ
մեխ
մետաղալար 1,5մմ
կտրող սկավառակ 125*7
մալուխ կլոր 2*1.5 in-vi
Խիճ ավազակոպճային խառնուրդի
Խամուտ 32-31
Քար Klingspor A 60 115x1x22.23 ALYUMIN 22534
Ջեյուս, պնդօղակ, տափօղակ
Պտուտակ տանիքի
Սև մետ. թիթեղ՝ ձևավոր 1000*2000*1.0
Ներկ աերոզոլային
Քար արծիվ 1,9 230x1,9x22 կարմիր
պտուտակ 4.2*25
թել շինարարական 120գ
խողովակ d=273մմ
Ջեյուս մանեկ տափօղակ
Ներկ ալկիդային 2.6կգ

լուծիչ
Հաղորդալար 2*2.5
Հաղորդալար պղնձե 2*4
Սոսինձ ՄԴՖ 400ml
Քար A46 TZ 230*1.9*22.23
խողովակ ճնշման B20
Ուղղ. մետ. խողովակ 20*30*2.0
Մալուխ զողման 1*25
Մալուխի ծայրակալ
Խամուտ 16-25
Անկյունակ պողպատյա 63*63*5
Մետաղաճոպան 10մմ
Մետաղաճոպան 6մմ
ավազ
Պրոֆիլ Ս-21
Խամուտ մետաղական 020-022
Խամուտ մետաղական 017-019
խողովակ 400 մմ
Սփրեյ ունիվերսալ 425մլ Prestij
Հաղորդալար 2*0.75
Պակի
Փչովի յուղաներկ
պարան
Ուղղ. մետ. խողովակ 100*100*2.0
Ամրան Փ 8 մմ
Թեքում /отвод/ 110*87 BK
Սոսինձ Երկկոմ.ունիվ., 250մլ+50գր
Մալուխ 1*16
Լատունե կց. խող. 12x1/2
Պտուտակ 4.8x100
Շտիր 2*16
ՊԷԹ խող. 75 մմ PN6
ռետ. խողովակ շին
Պոլիէթիլ. երկշերտ խողովակ SN8 250մմ
Էլեկտրոդ УОНИИ 13/55 д.3/ 5 կգ
Քառանկյուն խողովակ 30*30*1.2
Մալուխ 2*4

Ձկան թել
Կցամաս խողովակի
խողովակ /ռետինե/ D=25
խողովակ 10մմ
Շվեյլեր հեծան
Քառանկյուն խողովակ 30*40*2
Ռեզինե պարան կռուչոկով 080

Նախատեսվող գործունեության իրականացման համար ներգրավված տեխնիկական միջոցների անվանացանկը ներկայացված է ստորև՝

Անվանում

Բուլդոզեր Komatsu

Թրթուրավոր Էքսկավատոր Komatsu

Կամազ 6520

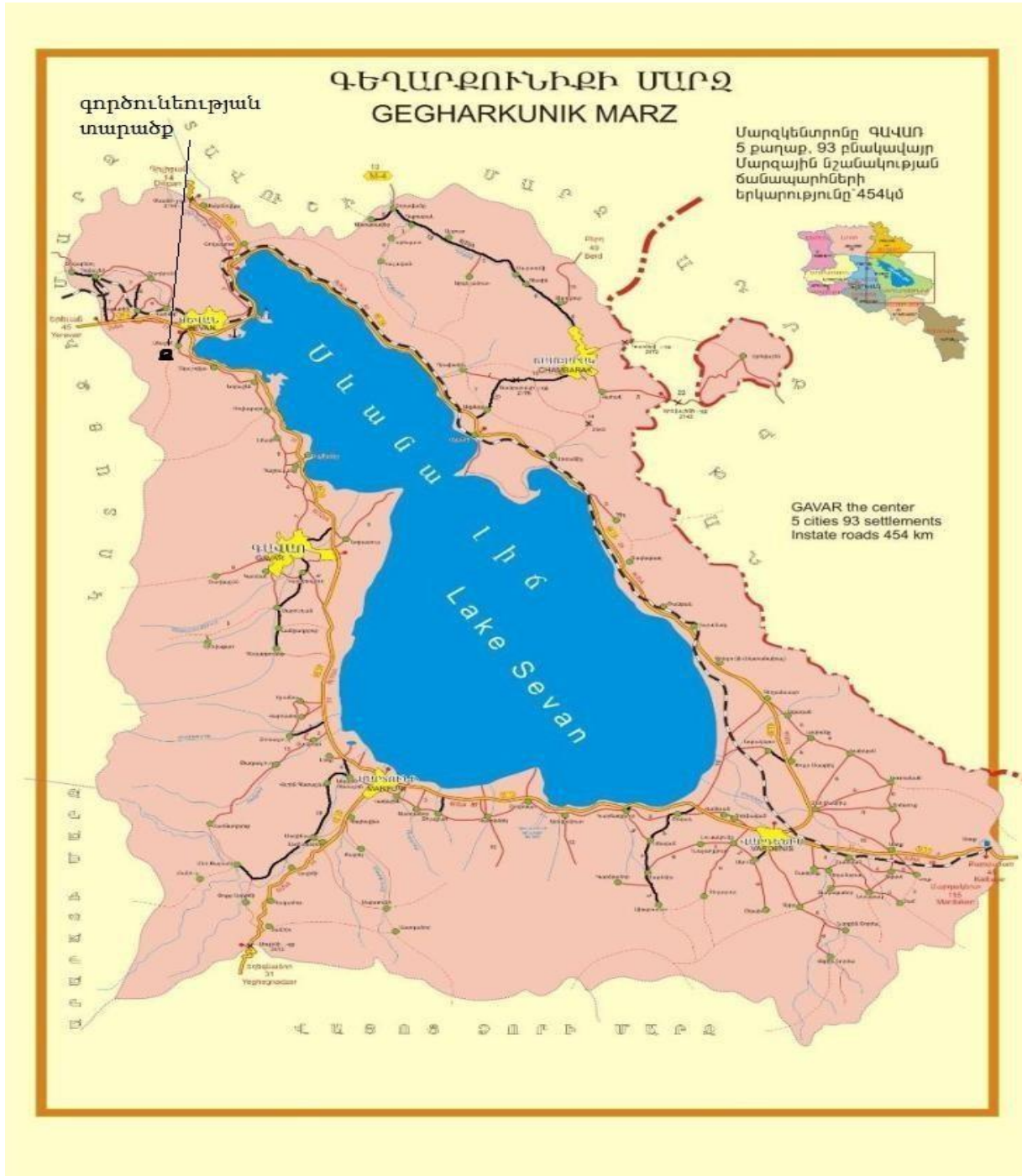
Ուրալ

Կամազ KO-505A

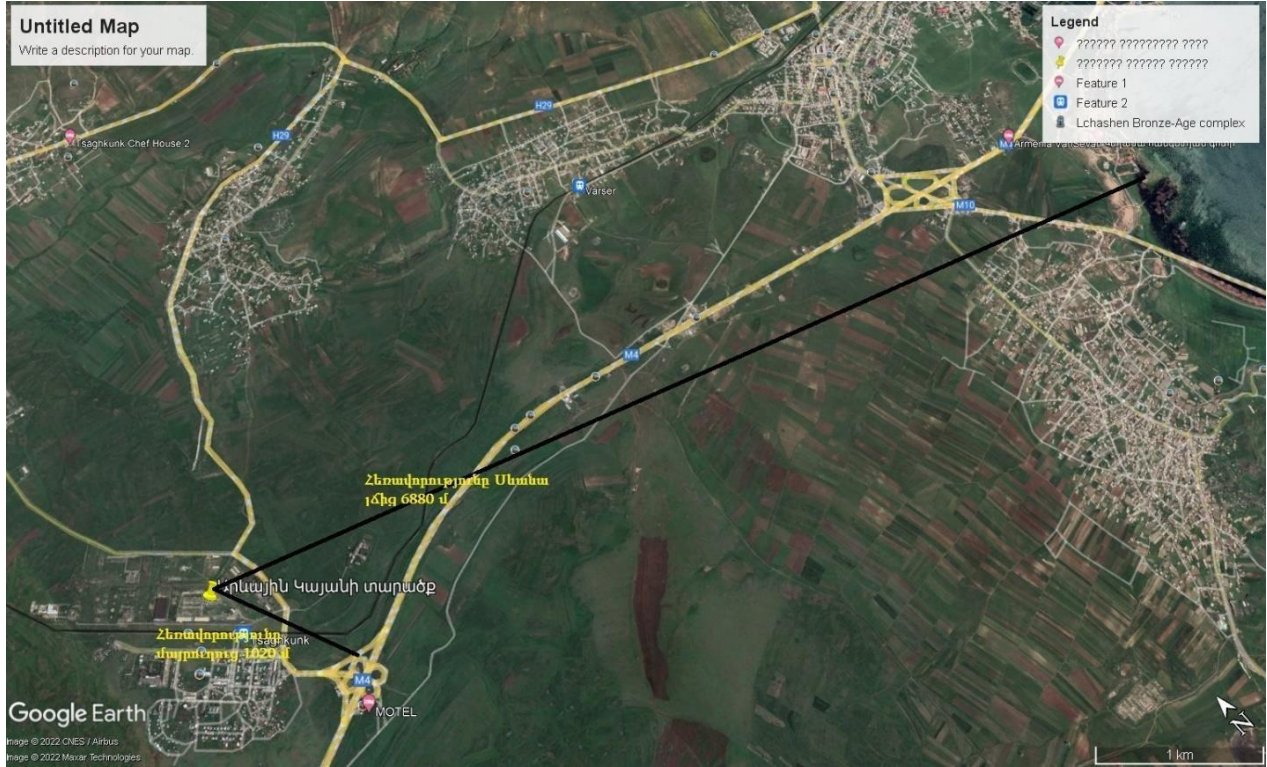
ա/մ ԿԱՄԱՁ

Աշխատանքների կատարման ժամանակացույցը բերված է ստորև

1	Նախատեսվող գործունեության նորմատիվ	1 ամիս	2 ամիս	3 ամիս	4 ամիս	5 ամիս	6 ամիս	7 ամիս	8 ամիս	9 ամիս	10 ամիս	11 ամիս	12 ամիս
2	Հողային աշխատանքներ												
3	Նախագիծ/վերահսկում/մենեջմենթ/գործարկում												
4	Շինմոնտաժային աշխատանքներ												
5	Ենթակայն + բարձր լարման գիծ												
6	Կրող կոնստրուկցիաներ												
7	Հողանցում												
8	Մալուխներ/տարեր + ճկախողովակներ												
9	Արևային ՖՎ մոդուլներ												
10	Ինվերտորներ												
11	Ցածր լարման էլեկտրական բաղադրիչներ												
12	Ճկախողովակներ												
	Ընդամենը												
Սևով նշված թվերը մեր կողմից կատարվող աշխատանքների կատարման ժամանակացույցն է,													

Նկար 1. Գեղարքունիքի մարզի տարածքային քարտեզ

Նկար. 2 Արևային կայանի տեղադիրքի հեռավորությունը մայրուղուց և Սևանա լճից

2. ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ՆՈՐՄԱՏԻՎԱ-ԻՐԱՎԱԿԱՆ ՀԵՆՔ

Նախատեսվող գործունեության շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության հաշվետվությունը կազմելիս ընկերությունն առաջնորդվել է բնապահպանական օրենսդրության պահանջներով, որոնք ամրագրված են հետևյալ իրավական ակտերում.

- ՀՀ Հողային օրենսգիրք (ՀՕ-185, 02.05.2001թ.), որը սահմանում է հողային հարաբերությունների պետական կարգավորման կատարելագործման, հողի տնտեսավարման տարբեր կազմակերպական-իրավական ձևերի զարգացման, հողերի բերրիության, հողօգտագործման արդյունավետության բարձրացման, մարդկանց կյանքի ու առողջության համար

բարենպաստ շրջակա միջավայրի պահպանման և բարելավման, հողի նկատմամբ իրավունքների պաշտպանության իրավական հիմքերը:

– ՀՀ Ջրային օրենսգիրք (ՀՕ-373, 04.06.2002թ.), որով կարգավորվում են ջրային ռեսուրսների և ջրային համակարգերի, այդ թվում՝ ջրամատակարարման, ջրահեռացման համակարգերի տնօրինման, տիրապետման, օգտագործման և պահպանման ոլորտում ծագող հարաբերությունները:

– «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենքը և ՀՀ կառավարության 2007 թվականի հունվարի 18-ի N 205-Ն որոշում:

– ՀՀ Անտառային օրենսգիրք (ՀՕ-211, 24.10.2005թ.), որը կարգավորում է ՀՀ անտառների և անտառային հողերի կայուն կառավարման՝ պահպանության, պաշտպանության, վերականգնման, անտառապատման և արդյունավետ օգտագործման, ինչպես նաև անտառների հաշվառման, մոնիթորինգի, վերահսկողության և անտառային հողերի հետ կապված հարաբերությունները:

– «Բուսական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-22, 23.11.1999թ.), որը սահմանում է պետական քաղաքականությունը բնական բուսական աշխարհի գիտականորեն հիմնավորված պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում:

– « Կենդանական աշխարհի մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-52, 03.04.2000թ.), որը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության տարածքում կենդանական աշխարհի վայրի տեսակների պահպանության, պաշտպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականությունը:

– «Մթնոլորտային օդի պահպանության մասին» ՀՀ օրենք ՀՕ-522-Ն (ընդունված 1994թ. և լրամշակված՝ 2022թ.) – կարգավորում է մթնոլորտային օդի պահպանության իրավական և կազմակերպական հիմքերը՝ ուղղված մթնոլորտային օդի որակի պահպանությանը: Մարդու առողջության և շրջակա միջավայրի համար բարենպաստ մթնոլորտային օդի որակի ապահովման նպատակով՝ մթնոլորտային օդի պահպանության բնագավառում հասարակական հարաբերությունները:

– «Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-211, 27.11.2006թ.), որը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների՝ որպես բնապահպանական, տնտեսական, սոցիալական, գիտական, կրթական, պատմամշակութային, գեղագիտական, առողջապահական, ռեկրեացիոն արժեք ներկայացնող էկոհամակարգերի, բնության համալիրների ու առանձին օբյեկտների բնականոն զարգացման,

վերականգնման, պահպանության, վերարտադրության և օգտագործման պետական քաղաքականության իրավական հիմունքները:

– «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենք (ՀՕ-110, 21.06.2014թ.), որը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետությունում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումների, շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության պետական փորձաքննության ոլորտի հասարակական հարաբերությունները:

– ՀՀ կառավարության 14.08.2014թ.-ի N781-Ն որոշում, որը սահմանում է սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման ընթացակարգը:

– ՀՀ կառավարության 2008 թվականի օգոստոսի 14-ի N 967-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ բնության հուշարձանների ցանկը ըստ տեսակների և տեղադիրքի:

– ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հունվարի 29-ի N71-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ կենդանիների Կարմիր գիրքը:

– ՀՀ կառավարության 2010 թվականի հունվարի 29-ի N72-Ն որոշում, որով հաստատվել է ՀՀ բույսերի Կարմիր գիրքը:

– ՀՀ առողջապահության նախարարի 06.03.2002թ.-ի N138 հրաման, որով հաստատվում են աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում աղմուկի սանիտարական նորմերը:

– ՀՀ կառավարության 02.11.2017թ.-ի N1404-Ն որոշում, որով սահմանվել են հողի բերրի շերտի հանման նորմերի որոշմանը և պակաս արդյունավետ հողերի բարելավման համար հողի բերրի շերտի պահպանմանն ու օգտագործմանը ներկայացվող պահանջները:

– ՀՀ առողջապահության նախարարի 17.05.2006թ.-ի N 533-Ն հրաման, որով հաստատվում են աշխատատեղերում, բնակելի և հասարակական շենքերում թրթռման հիգիենիկ նորմերը,

– «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքը և ՀՀ կառավարության 2003 թվականի հունվարի 30-ի .Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների գործածության գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին N121-Ն որոշում

3. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՆԿԱՐԱԳԻՐԸ

3.1 Ընդհանուր երկրաբանություն և սելամիկա

Տեղամասի երկրաբանական կառուցվածքը բավականին պարզ է: Դրանում մասնակցում են հետևյալ ապարները (լիթոլոգիական կտրվածքը ներքևից վերև).

Ստորին չորրորդական: Անդեզիտադաշտներ և դաշտային տուֆեր:

Միջին չորրորդական: Հրաբխային տուֆեր:

Ժամանակակից առաջացումներ:

Մակրոսկոպիկ դրանք ոչ այնքան ամուր, տեղ-տեղ նույնիսկ փխրուն, մոխրագույն և մուգ մոխրագույն, գրեթե սև լավային ապարներ են: Ապարի ընդհանուր մենաքարային ֆոնի վրա առանձնանում են դաշտային սփաթի ներփակումներ, որոնք ապարին տալիս են պորֆիրային կառուցվածք: Անդեզիտադաշտների հզորությունը հասնում է 50-ից 100մ-ի:

Դաշտային կազմի տուֆալավաները մերկանում են տեղամասի շրջակայքի արևմտյան մասում: Դրանք ներկայացված են մուգ մոխրագույն, գրեթե սև խոշորապորֆիրային կառուցվածքով ապարներով:

Ապարի հիմնական զանգվածի ստրուկտուրան հիալոպիլիտային է, իսկ ներփակումները՝ միկրոլիտային: Ապարի 18-20 տոկոսը կազմող ներփակումները ներկայացված են խոշոր, մինչև 3-4մմ մեծության թեփուկավոր ու պրիզմայածև պլագիոկլազի և պիրոքսենի բյուրեղներով ու մագնետիտի անկանոն հատիկներով: Դրանց հզորությունը ըստ Վ.Ամարյանի հասնում է մի քանի տասնյակ մետրերի:

Ժամանակակից առաջացումները ներկայացված են դեյուվիալ փուխր-բեկորային, տուֆերի և անդեզիտաբազալտների բեկորներ պարունակող ավազախճային նստվածքներով, որոնց հզորությունը տատանվում է 0.3-ից 0.5մ- ի սահմաններում, կազմելով միջինը 0.40մ:

Տուֆերի հաստվածքի ճեղքավորվածության աստիճանը և ֆիզիկամեխանիկական հատկությունները բավականին կայուն են, միներալոգիական և քիմիական կազմերը համանման: Տեղամասի սահմաններում տեկտոնական խախտումներ, սողանքային և այլ տիպի գեոդինամիկ երևույթներ չեն արձանագրվել:

Նախատեսվող գործունեության տարածքը ըստ ՀՀ Մեյսմիկ շրջանցման քարտեզի գտնվում է 0.5 բալանոց գոտում:

3.2 Կլիմա

Արևային կայանի համար հայցվող տարածքի կլիմայական պայմանների նկարագրության համար օգտվել ենք ՀՀ քաղաքաշինության նախարարի 2011թ. սեպտեմբերի 26-ի N 167-Ն հրամանով հաստատված „Շինարարական կլիմայաբանություն,, ՀՀՇՆ II-7.01-2011 փաստաթղթից: Այդ փաստաթղթով սահմանում են կլիմայական պարամետրերը, որոնք կիրառվում են շենքերի և շինությունների, ջեռուցման, օդափոխության, օդի լավորման, ջրամատակարարման համակարգերի նախագծման, ինչպես նաև քաղաքային և գյուղական բնակավայրերի հատակագծման և կառուցապատման ժամանակ: Կլիմայական ցուցանիշները հիմնականում հաշվարկված են Հայաստանի Հանրապետության այն բնակավայրերի համար, որտեղ տեղակայված օդերևութաբանական կայանները ունեն դիտարկումների բավականին երկար (30 տարուց ոչ պակաս) շարք: Ցուցանիշները սրբագրված են վերջին տասնամյակի (2009թ. ներառյալ) տվյալների հաշվառումով: Տեղումների որոշ հարաչափերի հաշվարկման

համար օգտագործվել են նաև կարճ շարք ունեցող օդերևութաբանական դիտակետերի տվյալները: Տարածքի կլիմայի բնորոշման համար հիմք է վերցրվել մոտակայքում գտնվող օդերևութաբանական կայանի երկարատև դիտարկման արդյունքները: Համաձայն օդերևութաբանական կայանի տվյալների տարածքի կլիման պետք է բնորոշել ցուրտ, լեռնային, Ձմեռ՝ շատ ցուրտ, քամոտ, խոնավ, միջին ջերմաստիճանը հունվարին՝ մինուս 5°C-ից մինչև մինուս 12°C, հարաբերական խոնավությունը (ժամը 15-ին)՝ 70% և ավելի, քամու միջին արագությունը՝ 5.0-7.0 մ/:

Օդի ջերմաստիճանը

աղյուսակ 1

		Հուն վա ր	Փետ ր վար	Մար տ	Ա պ րի լ	Մա յիս	Հունիս	Հուն լիս	Օգո ս տոս	Սե պ տեմ բեր	Հոկ տե մ բեր	Նոյեմ բեր	Դեկ տեմ բեր			
--	--	-----------------	-----------------	----------	-------------------	-----------	--------	-------------	-----------------	-----------------------	-----------------------	--------------	-------------------	--	--	--

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Սևան	1917	-4,6	-4,6	-1,7	4,4	9,4	13, 2	16, 6	16, 9	13, 7	8,5	3,1	-1,9	6,1	-32	34

Օդի հարաբերական խոնավությունը

աղյուսակ 2

Բնակավայրի, օդերևութա- բանական կայանի	Օդի հարաբերական խոնավությունը, %		
	ըստ ամիսների	Մի- ջին	Միջին ամսական ժամը 15-ին

անվանումը	Հուն	Փետ	Մար	Ապ	Մա	Հու	Հու	Օգոս	Սեպ	Հոկ	Նոյեմ	Դեկ	տար ե կան, %	ամենա	ամենա
	- վար	ր վար	տ	- րիլ	- յիս	- նիս	- լիս	- տոս	- տեմ -բեր	- տեմ -բեր	բեր	- տեմ -բեր		- ցուրտ ամսվա , %	- շոգ ամսվա , %

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Սևան	68	69	67	63	65	64	63	63	6 0	62	6 6	68	65	63	49

Մթնոլորտային տեղումները և ձնածածկույթը

աղյուսակ 3

Բնակավ	Տեղումների քանակը _____ միջին ամսական _____, մմ											Ձնածածկույթ		
	օրական առավելագույն											Առավել	Տարվա	Չյան
	ըստ ամիսների											-	մեջ	մեջ

այրի, օդերևու թաքա- նական կայանի անվանո ւմը	Հուն- վար	Փետր վար	Մարտ	Ապ-րիլ	Մա- յիս	Հու- նիս	Հու- լիս	Օգոս տոս	Սեպ- տեմ- բեր	Հոկ- տեմ- բեր	Նոյեմբեր	Դեկ- տեմ- բեր	տարե կան	լազույն տաս- նօրյա- կային բարձ- րու- թյունը, սմ	ձնա- ծած- կույթով օրերի քա- նակը	ջրի առա- վելա- գույն քա- նակը, սմ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14			
Սևան	12	15	23	42	69	65	4 9	37	33	40	26	15	426	41	77	68
	12	22	24	38	38	43	44	66	43	38	40	18	66			

Քամի

աղյուսակ 4

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Միջին տարեկան մթնոլորտային ճնշումը, (հՊա)	Ամիսներ	Կրկնելիությունը, % ըստ ուղղությունների							Անհողմությունների կրկնելիությունը, %	Միջին ամսական արագությունը, մ/վ	Միջին տարեկան արագությունը, մ/վ	Ուժեղ քամիներով (≥15մ/վ) օրերի քանակը	Հաշվարկային արագությունը, մ/վ, որը հնարավոր է մեկ անգամ «ո» տարիների ընթացքում
			Միջին արագությունը, մ/վ											
			Հյուսիսային (Հս)	Հյուսիսարևելյան (ՀսԱր)	Արևելյան (Ար)	Հարավարևելյան (ՀվԱր)	Հարավային (Հվ)	Հարավարևմտյան (ՀվԱրմ)	Արևմտյան (Արմ)					

Սևանք	805,5	հունվար	3	2	2	2	1	7	58	25	13	4,2	3,3	25	24	26	28
		ապրիլ	4,1	4,0	3,3	2,7	2,9	5,3	5,4	3,7							
		հունիս	5	9	23	8	4	16	28	7	20	3,3					
		հունիս	3,9	3,7	3,2	2,5	3,8	6,3	5,5	3,4							
		հունիս	18	35	31	6	3	2	3	2	17	3,1					
		հունիս	4,7	4,1	3,2	2,7	2,1	2,5	3,1	2,8							

Արեգակնային ճառագայթումը

աղյուսակ 5

Բնակավայրի, օդերևութաբանական կայանի անվանումը	Գումարային (ուղիղ և ցրված) ճառագայթումը հորիզոնական մակերևույթին անամպ երկնքի դեպքում, ՄՋ/մ ²												Տարեկան գումարային
	ըստ ամիսների												
	Հուն - վա ր	Փետր- վար	Մարտ	Ապ- րի լ	Մա- յիս	Հուն - նի ս	Հուն - լի ս	Օգոս - տոս	Սեպ- տեմբե ր	Հոկ- տեմբե ր	Նոյեմ- բեր	Դեկ- տեմբե ր	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Սևան	35 6	45 3	700	818	987	97 8	995	91 7	69 5	547	37 5	31 1	813 3

3.3 Մթնոլորտային օդ

Պետք է նշել, որ Արևային կայանի համար հայցվող տարածքում և հարևանությամբ մթնոլորտային օդն աղտոտող ակտիվ օբյեկտներ չկան:

ՀՀ տարածքում օդային ավազանի ֆոնային աղտոտվածությունը նույնպես վերահսկվում է Հայէկոմոնիտորինգի կողմից: Նախատեսվող գործունեության տարածքում և շրջակայքի գյուղերում մշտական (ստացիոնար) դիտակայաններ կամ պասիվ նմուշառիչներ չեն տեղադրված և մթնոլորտային օդի աղտոտվածության վերաբերյալ Հայէկոմոնիտորինգում տվյալներ չկան: Որոշակի պատկերացում բնակավայրերի օդային ավազանների աղտոտվածության մասին կարելի է ստանալ հաշվարկային եղանակով: Դրա համար „Հայէկոմոնիտորինգ,- ը առաջարկում է համապատասխան ձեռնարկ-նուղեցույց²: Ըստ այդ նուղեցույցի մինչև 10 հազար բնակչությամբ բնակավայրերի համար, որոնց թվին են դասվում նախատեսվող գործունեության տարածքը, օդի ֆոնային աղտոտվածության ցուցանիշներն են²:

- Փոշի՝ 0.2 մգ/մ³;
- Ծծմբի երկօքսիդ՝ 0.02 մգ/մ³;
- Ազոտի երկօքսիդ՝ 0.008 մգ/մ³;
- Ածխածնի օքսիդ՝ 0.4 մգ/մ³:

Հաշվի առնելով, որ արևային կայանի համար նախատեսված տարածքը հեռու է արդյունաբերական հարթակներից և խոշոր բնակավայրերից, ինչպես նաև այն հանգամանքը, որ ՖՎ կայանի շահագործման ընթացքում աղտոտումը գործնականում զրոյական է, օդային ավազանի աղտոտման մակարդակը կարելի է գնահատել որպես ցածր:

3.4 Մակերևութային ջրերի որակի բնութագիրը

Տարածաշրջանի հիմնական ջրագրական միավորը Սևանա լիճն է, այլ լճեր կամ գետեր տարածքում չկան:

Սևանա լիճ. Սևանա լիճը գտնվում է ծովի մակարդակից մոտ 1900 մետր բարձրության վրա: Այն աշխարհի քաղցրահամ ջուր ունեցող 2-րդ բարձրադիր լիճն է: Հնում հայտնի է եղել Գեղամա ծով, Գեղարքունյաց ծով անուններով:

Երկարությունը 70 կմ է, առավելագույն լայնությունը՝ 55 կմ: Հայելու մակերեսը կազմում է 1260 կմ², որով ամենախոշորն է Հարավային Կովկասի տարածքում: Միջին խորությունը և Փոքր Սևանի (50.9մ): Սևանա լիճը բաց լիճ է և ունի քաղցրահամ ջուր: Լիճ են թափվում 28 մեծ ու փոքր գետակներ, սակայն սկիզբ է առնում միայն մեկը՝ Հրազդանը: Վերջինիս շնորհիվ ջրերի տարեկան արտահոսքը կազմում է 0.05ից մինչև 1.5 կմ³: “Սևանա լճի մասին” օրենքը ընդունելուց հետո (2001 թ.) լճից տարեկան արտահոսքը չի գերազանցել 0.34 կմ³:

Լճի ծագումնաբանական վարկածներից մեկի համաձայն՝ այն առաջացել է չորրորդական ժամանակաշրջանում: Այն գոյացել է հրաբխային գործունեության հետևանքով՝ միջլեռնային տեկտոնական իջվածքում սառցադաշտային և ձնհալոցքային ջրեր լցվելու արդյունքում: Չորս կողմում առանձնակի շրջապատում են Արեգունու, Սևանի, Վարդենիսի և Գեղամա լեռները:

Խորհրդային կառավարման տարիներին լճի մակարդակը զգալիորեն իջել է /18 մ/, ինչի հետևանքով տարածաշրջանում առաջացել է էկոլոգիական խնդիր: 1978 թվականին ստեղծվում է Սևան ազգային պարկը: Ջրի մակարդակի բարձրությունը վերականգնելու համար կառուցվել է Արփա – Սևան (48.3 կմ, 1963-81 թվականներ), ապա՝ Որոտան – Արփա դերիվատացիոն ջրատարները (21.6 կմ, 2004 թվական): Հարկ է նշել, որ նախատեսվող գործունեությունը իր ազդեցության ոլորտով չի կարող որևէ ազդեցություն ունենալ տարածքի ջրագրական ֆոնի վրա: Հատկապես այն դեպքում, որ նախատեսվող գործունեության տարածքին ամենամոտը գտնվում է Սևանա լիճը, որը հեռու է ավելի քան 2.5 կմ:

3.5 Ջրամատակարարում և ջրհեռացում

Գործունեության իրականացման շինարարության փուլում, (կարճաժամկետ հողային աշխատանքների) փոշենստեցման գործընթացի համար նախատեսվող տեխնիկական ջուրը բերվելու է համայնքից վճարային հիմունքներով: Խմելու և կենցաղային կարիքների համար կիրառվելու է բաքերով մատակարարվող և ստերիլ ջրային ապարատներով խմելու ջուր: Հաշվի առնելով այն փաստը, որ շահագործման փուլում աշխատակիցների քանակը բավականին քիչ է լինելու, ուստի բաքերով հնարավոր կլին ապահովել ջրային պահանջը:

Աշխատողների տնտեսական կարիքներ

Ջրի հաշվարկային ծախսերը խմելու-տնտեսական կարիքների համար որոշվում է համաձայն Շն և Կ 2.04.01-85 նորմերի՝

մեկ ինժեներա-տեխնիկական աշխատողին - 16 լ/օր,

մեկ բանվորին – 25 լ/օր:

Խմելու-տնտեսական կարիքներ

Ըստ ընկերության տվյալների աշխատողների ընդհանուր քանակը կազմում է շուրջ 6 մարդ (շահագործման փուլում), որից 2-ը ԻՏԱ: Խմելու տնտեսական կարիքների համար խմելու որակի ջրի հաշվարկը կատարվում է՝

$$W_{\text{խմ.տնտ.}} = [n1 \cdot N1 \cdot T1 + N2 \cdot (n1 + n2) \cdot T1 + n3 \cdot N2 \cdot T2] \cdot K$$

բանաձևով, որտեղ՝

n1 – վարչական, ինժեներատեխնիկական և 1 հերթափոխով աշխատողների քանակն է՝ 1 ,

n2 – 2 հերթափոխով աշխատող աշխատողների քանակն է՝ 1,

n3 – 3 հերթափոխով աշխատող աշխատողների քանակն է՝ 4 մարդ ,

N1- ջրի նորմատիվային ծախսը 1 ինժեներա-տեխնիկական աշխատողին - 16լ/օր

N2- բանվորի համար ջրի ծախսի նորման է՝ 25լ,

T1 – մեկ հերթափոխով աշխատողների աշխատանքային օրերի թիվն է տարվա կտրվածքով՝ 261 օր,

T2 – երեք հերթափոխով աշխատողների աշխատանքային օրերի թիվն է տարվա կտրվածքով՝ 200 օր,

K=1.5:

$$W_{\text{խմ.տն.}} = (0.016 \cdot 1 \cdot 261 + 0.025 \cdot (1+1) \cdot 261 + 0.025 \cdot 4 \cdot 200) \cdot 1.5 =$$

$$= 55.8 \text{ մ}^3/\text{տարի (խմելու որակի ջուր):$$

Նկար 3. Նախատեսվող գործունեության տարածքի հեռավորությունը Սևանա լճից

Նախատեսվող գործունեության տարածքում մակերևութային ջրերի հոսքեր չկան, հարևանությամբ գտնվող միակ ջրային պաշարը Սևանա լիճն է:

3.6 Աղմուկ և թրթռում

ՀՀ-ում աղմուկի մակարդակը կանոնակարգվում է «ԱՂՄՈՒԿՆ ԱՇԽԱՏԱՏԵՂԵՐՈՒՄ, ԲՆԱԿԵԼԻ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐՈՒՄ ԵՎ ԲՆԱԿԵԼԻ ԿԱՌՈՒՑԱՊԱՏՄԱՆ ՏԱՐԱԾՔՆԵՐՈՒՄ» N2-III-11.3 սանիտարական նորմերով:

Աղմուկի առավելագույն թույլատրելի ցուցանիշները ըստ այդ բերված են աղյուսակ 6.6- ում:

ՀՀ սահմանված աղմուկի նորմերը

Աղմուկի առավելագույն թույլատրելի մակարդակը

Ընկալիչ	Ժամերը	dBLAEQ	dBLAMAX
	06:00-22:00	55	70

Բնակելի և հասարակական շենքերի մոտ	22:00-06:00	45	60
---	-------------	----	----

Ներկայացվող տեղանքում աղմուկի և տատանումների աղբյուր կարող են հանդիսանալ ավտոտրանսպորտային միջոցները և երկաթուղին: Ելակետային իրավիճակում տարածքում աղմուկի աղբյուրները մարդածին չեն/ բնական ձայներ են/:

3.7 Հողային ռեսուրսներ

Տարածաշրջանին առավել բնորոշ են լեռնային սևահողերը: Այստեղ ցածր ջերմաստիճանը և ուժեղ խոնավացումը նպաստել են գաճաճ, ուժեղ ճիւղ առաջացնող հացազգի տարախոտային և ընդավոր բուսական խմբավորումների զարգացմանը: Լեռնային սևահողերի մեծ մասի բուսածածկը հիմնականում օգտագործվում է անասնապահության համար՝ որպես արոտավայրեր: Հողերի հումուսի պարունակությունը 13-20% է, ունեն թեթև մեխանիկական կազմ ու փխրուն կառուցվածք, միջինից ցածր կատիոնային փոխանակության ունակություն (15-20 մգ/էկվ) և թթվային ռեակցիա (pH=4,8-5,5), բարենպաստ ջրաֆիզիկական հատկություններ, CO₂-ի պարունակությունը կազմում է 2.8%, CaSO₄-ի պարունակությունը՝ 0.055%, կլանված հիմքերի գումարը 27.8մգ/էկվ 100 գ հողում:

Հողի ստրուկտուրան փոշեհատիկային կամ վառողանման է, ջրակայուն ագրեգատների քանակը չի գերազանցում 22.3%: Առանձին տեղերում հողի խորը շերտերում հաճախ ջրալույծ աղեր են կուտակվում (մինչև 0.5-1%), որոնք գլխավորապես ներկայացված են CaSO₄, MgSO₄ և այլ աղեր:

Արևային կայանի համար հայցվող հողի հիմնական մասը սակայն զբաղեցնում են լեռնային սևահողերը, որը բնորոշ է բարձր դիրք ունեցող խոնավ դաշտավայրերին ու սարահարթներին: Կան ոչ մեծ քանակությամբ ճահճացած հողեր, որոնք, այնուամենայնիվ ամռան ընթացքում ամբողջովին չորանում են ու պնդանում:

Օգտահանված բերրի հողի պահպանման պահանջները հետևյալն են.

ա/ Հողային աշխատանքների կատարման ընթացքում չօգտագործված հողի հանված բերրի շերտն անմիջապես պետք է դարսվի լայնակույտերով: բ/ Լայնակույտերի բարձրությունը և ձևը պետք է բացառի հողատարման գործընթացների զարգացումը:

դ/Եթե հողի հանված բերրի շերտը նախատեսվում է պահել 2 տարին գերազանցող ժամկետով, ապա, ողողումը և հողմատարումը կանխելու համար, լայնակույտերի մակերևույթն ու թեքությունները պետք է

ամրացվեն խոտացանքով կամ այլ եղանակներով: Թույլատրվում է լայնակույտի թեքությունների վրա ցանքսը կատարել հիդրոեղանակներով:

ե/ Հողի հանված բերրի շերտը լայնակույտերում կարող է պահվել մինչև 20 տարի:

զ/ Լայնակույտերը տեղադրվում են գյուղատնտեսության համար ոչ պիտանի տեղամասերում կամ ցածր արդյունավետություն ունեցող հանդակներում և պետք է բացառվի լայնակույտերի ջրածածկումը,

աղակալումը, արդյունաբերական թափոններով և կոշտ առարկաներով, քարերով, խճով, ճալաքարով ու շինարարական աղբով աղտոտումը:

Է/ Հողի բերրի շերտը մինչ օգտահանումը չպետք է աղտոտված և աղբոտված լինի արդյունաբերական և կենցաղային թափոններով, կոշտ առարկաներով, քարերով, խճով ու շինարարական աղբով, ինչպես նաև պետք է համապատասխանի սանիտարահիգիենիկ պահանջներին:

Շինարարության ընթացքում կկատարվեն տեղանքի հարթեցման աշխատանքներ և արդյունքում տեղի կունենա լանդշաֆտի փոքրածավալ փոփոխություն: Նախապատրաստական աշխատանքների ավարտից հետո, տարածքում կտեղադրվեն արևային մոդուլներ:

Լիցենզիայի ավարտից հետո տարածքը ամբողջությամբ կվերականգնվի, կվերացվեն բոլոր մետաղական և բետոնյա կառույցները, կիրականացվի հողի բերրի շերտի հետ լից և ցանքս, տարածքին բնորոշ բուսատեսակներով:

Կանխատեսվող բուսահողի շերտ -20 սմ

Կանխատեսվող բուսահող-12200 խմ

Ենթակայանների համար կատարված հողային աշխատանքներ նախնական 300 խմ

Ռեկուլտիվացիայի մակերես 6. 1 հա

Ռեկուլտիվացիայի համար նախատեսվող գումար 7 500 000 ՀՀ դրամ

Նախատեսվող գործունեության տարածքի նպատակային նշանակությունը հանդիսանում է էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների: Տարածքի գործառնական նշանակությունը՝ էներգետիկայի:

Նկար 4. ՀՀ հողային ծածկույթի մասին քարտեզ

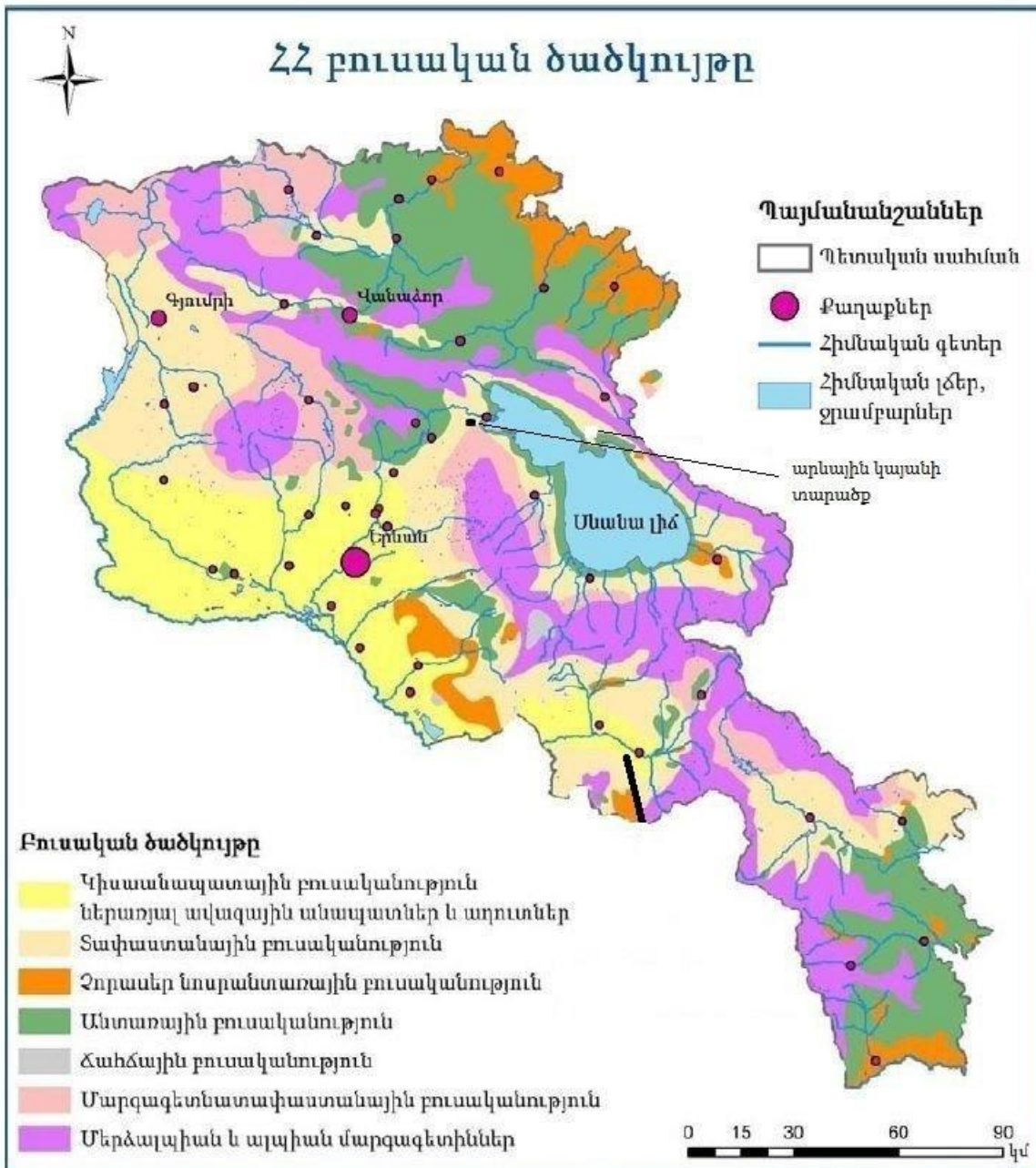
Տարածքում առկա է հստակ տարանջատվող հողային ծածկույթ: Տարածքի մերձմակերևութային մասը ներկայացված է 0.18-0.22 մ առավելագույն հզորությամբ լեռնային սևահողերով, որը խառնված են դելյուվիալ կավավազային-ավազակավային նստվածքների հետ: Այս հողանման առաջացումներն ունեն հիմնականում կավավազային մեխանիկական կազմ, զգալի կմախքային զանգվածի պարունակությամբ: Ստրուկտուրան փոշեհատիկային կամ վառողանման է, ջրակայուն ագրեգատների քանակը չի գերազանցում 22.3%:

Առանձին տեղերում հողի խորը շերտերում հաճախ ջրալույծ աղեր են կուտակվում (մինչև 0.5-1%), որոնք գլխավորապես ներկայացված են CaSO_4 , MgSO_4 և այլ աղեր:

Հումուսի պարունակությունը միջին է՝ մինչև 5 %, CO_2 -ի պարունակությունը կազմում է 1.8%, CaSO_4 -ի պարունակությունը՝ 0.035%, կլանված հիմքերի գումարը 2.3մգ/էկվ 100 գ հողում:

4. ԿԵՆԴՐԱՆՎԱՆ և ԲՈՒՍԱԿԱՆ ԱՇԽԱՐՀ

Արևային կայանի համար հայցվող և շրջակա տարածքի բուսական և կենդանական աշխարհների ուսումնասիրության նպատակով առաջին փուլում կատարվել է հայցվող տարածաշրջանի կենսաբազմազանության ուսումնասիրություն

Նկար 5. ՀՀ Բուսական ծածկույթի մասին քարտեզ

գրականության և հրատարակված նյութերի հիման վրա: Այնուհետև ուսումնասիրությունները շարունակվել են դաշտային հետազոտությունների միջոցով : Իրականացվել է շրջագայություններ տարածքում և շրջակայքում, կատարվել են կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների դիտարկում օպտիկական սարքերով, լուսանկարում, տեղադրվել են թակարդներ, ուսումնասիրվել է կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների կենսագործունեության արդյունքները /բներ, արտաթորանք և այլն/: Կատարվել է բուսական աշխարհի ներկայացուցիչների դիտարկում, լուսանկարում, նմուշների հավաքում և հերբարիացում: Այնուհետև հավաքած հերբարիումային նյութը հետազոտվել է լաբորատոր պայմաններում: Բույսերի տեսակները որոշելիս, օգտագործվել են “Հայաստանի Ֆլորա” (1 – 11 հատորներ, 1954-2010թթ.) աշխատությունը և այլ գրական աղբյուրներ: Դաշտային աշխատանքների փուլում ստուգվել է կաբինետային հետազոտության ընթացքում կազմված կենդանական և բուսական աշխարհների այն ներկայացուցիչների ցուցակը, որոնց ներկայությունը հնարավոր է/կամ ունի մեծ հավանականություն ուսումնասիրվող տարածքում: Կաբինետային հետազոտության փուլում կազմված կենդանական և բուսական աշխարհի ներկայացուցիչների կազմված աղյուսակում նրանցից մի մասի ներկայությունը դաշտային աշխատանքների ընթացքում չի հաստատվել, սակայն հայտնաբերվել են այլ կենդանատեսակներ և բուսատեսակներ, որոնք ընդգրկված չէին այդ աղյուսակներում:

Արևային կայանի համար հայցվող տարածքում հետազոտությունը ցույց են տվել, որ. ա/տարածքը տեղակայված չէ հատուկ պահպանվող տարածքներում և/կամ անտառային տարածքներում, պատմամշակութային հուշարձանների սահմաններում կամ ընդհանուր օգտագործման կանաչ տարածքներում, բ/այն օգտագործվում է որպես արոտավայր և ամեն տարի գործնականում գերարածեցվում է, գ/ տարածքում առկա են գերխոնավ հողեր, որոնք ենթադրվում է, որ պետք է հանդիսանային ջրային ոլորտի հետ առնչվող բույսերի և կենդանիների /ջրլող թռչուններ, երկկենցաղներ, անողնաշարավորներից՝ խխունջներ, ճպուռներ և այլն/ կենսագործունեության վայրեր: Դաշտային դիտարկումներով և տեղացիներից ստացված տեղեկատվությունից պարզվեց, որ այդ հողերը գերխոնավ են ապրիլ – մայիս ամիսներին և կայուն ճահճային միջավայր չեն առաջացնում:

4.1 Բուսական աշխարհը

Տարածքը պատկանում է Սևանի ֆլորիստիկ շրջանին, մոտակայքում տափաստանային և մարգագետնային տարրեր է պարունակում: Առանձին՝ գերխոնավ հողերում կարող է հանդիպել խոնավասեր բուսականություն: Կաբինետային աշխատանքների փուլում հավանական էր համարվել Գազ չորասեր /*Astragalus xerophylus*/ բուսատեսակի ներկայությունը հայցվող տարածքում: Սակայն դաշտային աշխատանքներ փուլում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված որևէ բուսատեսակ հայցվող տարածքում չի հայտնաբերվել:

Նախատեսվող աշխատանքների իրականացման ընթացքում հնարավոր ազդեցությունը կրող կենսաբազմազանության և էկոհամակարգերի մասին տվյալները հավաքագրվել և մշակվել են հիմնվելով կենսաբազմազանության վերաբերյալ ՀՀ-ում գերծող օրենքներից, ՀՀ-ի կողմից ստորագրված համապատասխան միջազգային կոնվենցիաներից և պայմանագրերից: Հավաքվել և վերլուծվել է ֆլորայի և ֆաունայի վերաբերյալ տվյալ շրջանին վերաբերող համարյա ամբողջ գիտական տեղեկատվությունը: Հատուկ ուշադրություն է դարձվել տվյալ շրջանին բնորոշ ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում գրանցված բույսատեսակների և կենդանատեսակների առկայությանը և անհրաժեշտ բնապահպանական միջոցառումների մշակմանը: Հետազոտվա տարածքի բուսականության գերակշռող ձևն է՝ լեռնային տապաստանները և մարգագետինները: Մակայն այս տարածքում նկատվում է գերաբաժեցման հետևանքով առաջացած բուսածածկույթի զգալի ճնշվածություն, նոսրացում և տեսակային կազմի աղքատացում: Այս տարածքում աճում է՝ հողի վրա փոխված եզնարգելը (*Ononis arvensis* L.), խատուտիկը, հանդիպում է նաև հալևորուկը (*Senecio* sp.): Երբեմն տեղայնքում աճում է երեքնուկ փքվածը (*Trifolium tumens* Stev. ex M. Bieb)՝ անտառային, մարգագետնային կամ ճահճային բուսականությանը բնորոշ բուսատեսակ: Ինչպես կարելի է տեսնել ստորև բերված լուսանկարում, գերաբաժացման պատճառով այս տեղանքի շատ հատվածներում հողը գրեթե զուրկ է բուսածածկույթից

: Հետազոտված տարածքի երրորդ տեղամասում բուսականության գերակշռող ձևն է՝ լեռնային մարգագետինը : Շատ են նաև տապաստաններին բնորոշ տարրեր: Գերաբաժացման երևույթը արտահայտված է, բայց, նախորդ տեղանքի համեմատ՝ ավելի փոքր չափով:

Տարածված բույսերից է այստեղ խոզանափուշը (*Cousinia* sp.):

Առանձին “կղզյակներով” աճում է օշինդր ավստրիականը (*Artemisia austriaca*): Տեղայնքում բավականին

տարածված է՝ չորային վայրերին բնորոշ,

եղեսպակ հաբեշականը (*Salvia aethiopsis* L., նկ.):

Մարգագետնային տարրերից է՝ հազարատերևուկ Նեյլրեյխիին (*Achillea neilreichii* A.

Kerner,): Հանդիպում է մարյամախոտը կամ լերդախոտ ակեհերը

(*Teucrium polium* L.); սիբեխ սովորականը (*Falcaria vulgaris* L.,) և այլն:

Տեղայնքում աճում են հացազգիներին պատկանող շատ բույսեր՝ շուղախոտի (*Festuca* sp.), որումի (*Lolium* sp.) և դաշտավուկների (*Poa* sp.) տարրեր տեսակներ :

4.2 Կենդանական աշխարհ

Արևային կայանի համար հայցվող տարածքը մոտիկ է “Սևան” ազգային պարկին և կաբինետային աշխատանքների փուլում հավանական էր համարվում բազմաթիվ կենդանատեսակների, մանավանդ թռչունների, հավանական ներկայությունը այդ տարածքում: Դաշտային աշխատանքների փուլում

պարզվեց, որ տարածքը ամեն տարի գերարածեցվում է, որի հետևանքով տարածքի բուսական աշխարհը խիստ աղքատիկ է: Տարածքը ունի հարթ, միապաղաղ լանդշաֆտ, չկան հարմար բնադրավայրեր ու կենսագործունեության բավարար պայմաններ վերհիշյալ կենդանատեսակների համար: Դաշտային աշխատանքների ընթացքում արևային կայանի համար հայցվող տարածքում ՀՀ կարմի գրքում գրանցված կենդանատեսակներ չեն հայտնաբերվել:

Հայցվող տարածքների կառուցապատումը չի կարող էական ազդեցություն թողնել այդ թռչունների թվաքանակի և կենսամիջավայրի վրա:

Հետազոտված տարածքը հարակից է Մասրիկ գետին, որի ափերին հայտնաբերվել է տարածաշրջանին բնորոշ երկկենցաղներից փոքրասիական գորտը և լճագորտը: Հնարավոր է, որ այդ կենդանիները բազմացման շրջանը անցկացնեն հետազոտվող տարածքի գերխոնավ տեղամասերում, որոնք սակայն, ամռան ամիսներին չորանում են ամբողջովին: Տարածքում հայտնաբերվել են 5 տեսակի մողեսներ, մանր կրծողներ, թռչուններ: Միջատներից հայտնաբերվել ուղղաթևավորների մի քանի տեսակներ, թաղանթաթևավորներ, թեփուկաթևավորներ: Հազվադեպ հանդիպում են մրջնաբներ:

Ստորև ներկայացված է դաշտային աշխատանքների արդյունքում հայտնաբերված կենդանատեսակների աղյուսակը:

Հայտնաբերված կենդանատեսակների աղյուսակը

Դաս	Կարգ	Ընտանիք	Ցեղ	Տեսակ	Հայերեն Անվանում
Amphibia	Anura	Ranidae	Rana	ridibunda	Լճագորտ
Amphibia	Anura	Ranidae	Rana	macrocnemis	Փոքրասիական Գորտ

Reptilia	Squamata	Lacertidae	Darevskia	raddei	Ռադդեի ժայռային մողես
Reptilia	Squamata	Lacertidae	Darevskia	unisexualis	Միասեռ ժայռային մողես
Reptilia	Squamata	Lacertidae	Lacerta	agilis	Ճարպիկ մողես
Reptilia	Squamata	Lacertidae	Lacerta	media	Միջին մողես
Reptilia	Squamata	Lacertidae	Lacerta	strigata	Զուլավոր մողես
Aves	Galliformes	Phasianidae	Coturnix	coturnix	Սովորական լոր
Aves	Passeriformes	Corvidae	Pica	pica	Սովորական կաչաղակ

Aves	Passeriformes	Turdidae	Turdus	torquatus	Սպիտակախաձի կեռնեխ
------	---------------	----------	--------	-----------	-----------------------

Aves	Cuculiformes	Cuculidae	Cuculus	conorus	Սովորական կկու
Aves	Passeriformes	Corvidae	Corvus	monedula	Սովորական ճայ
Aves	Passeriformes	Passeridae	Passer	domesticus	Տնային ճնճղուկ
Aves	Accipitriformes	Accipitridae	Buteo	buteo	Մեծ ճուռակ
Aves	Apodiformes	Apodidae	Apus	apus	Սև մանգաղաթև
Mammalia	Rodentia	Cricetidae	Microtus	arvalis	Սովորական դաշտամուկ

4.3 Բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության միջոցառումներ

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության ներկայացնելիս ընկերության կողմից գործունեության հայտում և հետագայում՝ գնահատման հաշվետվության մեջ ներառվում և հետագայում իրականացվում են հողերում առկա օբյեկտների պահպանությանն ուղղված հետևյալ միջոցառումները՝

1) վայրի բուսատեսակների և դրանց պոպուլյացիաների վիճակի ուսումնասիրության (տեսակային կազմ, տարածվածություն, քանակ) իրականացում, որի տվյալները սահմանված կարգով տրամադրվում են բուսական աշխարհի պահպանության, պաշտպանության, օգտագործման և վերարտադրության բնագավառում լիազորված պետական մարմին.

2) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ արգելված թունաքիմիկատների օգտագործման կանխարգելում:

Բացառվելու է ծառաթփերի հատման հնարավորությունը:

Նախքան հողային աշխատանքների իրականացումը կատարվելու է աշխատանքային հարթակի տեղանքի լուսանկարահանում:

Հողերում Հայաստանի Հանրապետության բույսերի Կարմիր գրքում (այսուհետ՝ կարմիր գիրք) գրանցված տվյալ բուսական տեսակի նոր պոպուլյացիաների հայտնաբերման դեպքում դրանց պահպանության նպատակով նախատեսվում է՝

1) առանձնացնել օգտագործման նպատակով տրամադրված տարածքում պահպանվող գոտիներ, որոնք ունեն տեղական նշանակություն և անհրաժեշտ են կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների՝ սույն կետում նշված նոր պոպուլյացիաների կենսունակության ապահովման նպատակով.

2) Ժամանակավորապես սահմանափակել առանձնացված պահպանվող գոտիներում տնտեսական գործունեության որոշ տեսակներ, եթե դրանք կարող են բերել նշված բուսատեսակների աճելավայրերի վիճակի վատթարացմանն ու պոպուլյացիաների կենսունակության խաթարմանը.

3) սույն կետի 1-ին և 2-րդ ենթակետերում նշված միջոցառումների իրականացման անհնարինության դեպքում կարմիր գրքում, որպես տվյալ բույսի աճելավայր չգրանցված տարածքներից, բույսերի բնական վերարտադրության նպատակով տեղափոխում են տնտեսական գործունեության արդյունքում ոչնչացման սպառնալիքի տակ գտնվող բույսերի առանձնյակները տվյալ տեսակի համար նպաստավոր բնակլիմայական պայմաններ ունեցող որևէ բնության հատուկ պահպանվող տարածք կամ բուսաբանական այգիների տարածք, կամ կարմիր գրքում որպես տվյալ բույսի աճելավայրեր գրանցված որևէ տարածք, իսկ բույսերի սերմերը տրամադրում են համապատասխան մասնագիտացված կազմակերպությանը՝ գենետիկական բանկում պահելու և հետագայում տեսակի վերարտադրությունը կազմակերպելու նպատակով:

Կենսաբազմազանության ուսումնասիրությունները հնարավորություն կընձեռեն հայտնաբերելու ՀՀ բույսերի և կենդանիների Կարմիր գրքերում գրանցված բույսերն ու կենդանիները, նրանց աճելավայրերն ու ապրելավայրերը, բներն ու որջերը, ինչպես նաև գործնականում փաստելու առկա գրականության տվյալները առ այն, որ ուսումնասիրվող տարածքը զուրկ է Կարմիրգրքային տեսակներից: Հայտնաբերման դեպքում նախատեսվող աշխատանքների տեղամասերը կտեղափոխվեն (թույլատրելի սահմաններում): Նախատեսվող աշխատանքների բնույթը թույլ է տալիս աշխատանքները կազմակերպել և իրականացնել այն վայրերում, որտեղ ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերի ու կենդանիների աճելավայրեր ու ապրելավայրեր չլինեն, իսկ հայտնաբերված տարածքները կառանձնացվեն որպես պահպանվող գոտիներ և օրենքով սահմանված կարգով կտեղեկավարվեն համապատասխան գերատեսչություններին: Արդյունքում ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերի ու կենդանիների վրա բացասական ազդեցություն չի լինի:

a. Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչները լինելով շարժուն, համեմատաբար պակաս ազդեցության կենթարկվեն: Բացառություն են կազմում անթև անողնաշարավորները և նրանք, որոնց ապրելավայրը, բույնը կամ որջը կհայտնվի հողաշինարարական աշխատանքների տեղամասերում: Ուստի այն մեղմելու համար պետք է հնարավորինս արագ վերակազմել խախտված հողաբուսաշերտը: Տարածքները, որտեղ կհայտնաբերվեն թռչնի բներ, որոնց մեջ կլինեն ձվեր կամ ձագեր, պետք է դադարեցվեն աշխատանքները մինչ նրանց չվելը: Նախքան հողային աշխատանքները սկսելը, վաղ գարնան ամիսներին, երբ սողունները նոր են դուրս գալիս ձմեռանոցներից ցանկալի է իրականացվի սողունների (հատկապես ՀՀ կենդանիների Կարմիր գրքում գրանցված տեսակների) ուսումնասիրություն, հավաք և վերաբնակեցում նմանատիպ կենսամիջավայրերում: Խորհուրդ է տրվում սողունների հավաքը և վերաբնակեցումը իրականացնել վաղ գարնան ամիսներին, քանի որ այդ ժամանակ սողունները նոր են սկսում դուրս գալ ձմեռանոցներից և խմբերով գտնվում են ձմեռանոցների շրջակայքում, ինչը ավելի է հեշտացնում սողունների հավաքը: Բացի այդ վերաբնակեցված սողունները ժամանակ են ունենում նոր ձմեռանոցներ գտնելու և հարմարվելու նոր

կենսամիջավայրին: Սողունների հավաքը և վերաբնակեցումը պետք է իրականացվի հատուկ որակավորում ունեցող սողունաբանի կողմից: Ամբողջ աշխատանքների ընթացքում, հատկապես գիշերային ժամերին հնարավորինս պետք է նվազեցվի աղմուկն ու լուսավորությունը: Ուսումնասիրության տարածքում պետք է արգելել որսը, կենդանիներին վնասելն ու սատկացնելը:

b. Ճանապարհներից դուրս տեխնիկայի տեղաշարժի բացառում :

c. Աշխատակիցների համար դասընթացների կազմակերպում, որի ընթացքում ներկայացվելու են տարածքին բնորոշ էնդեմիկ և ՀՀ կարմիր գրքերում գրանցված տեսակների վերաբերյալ մանրակրկիտ տեղեկատվությունը:

Կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունների համար առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները ներառում են.

Նախքան հորատահարթակների և ճանապարհների կառուցումը, հետախուզափորվածքների անցկացումը, ընտրված տեղամասերի հետազոտում բուսաբանների և կենդանաբանների կողմից՝ հայտնաբերելու համար ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերն ու կենդանիները, նրանց աճելավայրերը, բներն ու որջերը:

Հայտնաբերման դեպքում նախատեսվող աշխատանքների տեղամասերը տեղափոխում՝ բացառելու համար ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերի ու կենդանիների վրա բացասական ազդեցությունը:

Նախատեսվող հորատահարթակներում և ճանապարհներում թփերի առկայության դեպքում դրանց դիրքի տեղաշարժում (թույլատրելի սահմաններում), հակառակ դեպքում դրանց վերատնկում համապատասխան մարմնի հետ համաձայնեցված:

Աշխատանքների ընթացքում բացառել տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը ճանապարհներից դուրս, հատկապես երբ խոտածածկը թաց է:

Հնարավորինս արագ վերակազմել խախտված հողաբուսաշերտը:

Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների հայտնաբերման դեպքում առանձնացնել տվյալ պահպանվող գոտին:

Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների բնադրման և թխսման ժամանակամիջոցում դադարեցնել տեխնիկական միջոցների կիրառմամբ աշխատանքները:

Ամբողջ աշխատանքների ընթացքում հնարավորինս նվազեցնել աղմուկն ու լուսավորությունը:

Անհարժեշտության դեպքում մշակել գործողությունների պլան հիմնվելով ՀՀ կառավարության "ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին" թիվ 781-Ն որաշման դրույթների վրա:

5. ՊԱՏՄԱՄՇԱԿՈՒԹԱՅԻՆ ԱՐԺԵՔՆԵՐ

Գեղարքունիքի մարզի տարածաշրջանը հարուստ է պատմության և մշակույթի հուշարձաններով: Այդ հուշարձանները ներկայացնում են տարածաշրջանում հայտնի աշխարհիկ և հոգևոր գործառնություն ունեցող հուշարձանների բոլոր տեսակները: Դրանք են հնագույն բնակատեղիներ, քարեդարյան կացարաններ, միջնադարյան գյուղատեղիներ, պաշտպանական, հոգևոր, տնտեսական կառույցներ, գերեզմանոցներ, կոթողներ և խաչքարեր և այլն: Ժամանակագրական առումով նրանք ընդգրկում են ք. ա. 15-րդ հազարամյակից, այսինքն քարե դարից մինչև մեր ժամանակները:

Աղյուսակում ներկայացվում է ՀՀ կառավարության 09 01 2003 թ. N80 որոշմամբ /,,Գեղարքունիքի մարզի պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակը հաստատելու մասին:

Աղյուսակ պատմամշակույթային հուշարձաններ ցուցակը

Հուշարձանի անվանումը	Դարը (ժամանակը)	Տեղադիրք ը	Ծանոթագրություն
ԳԵՐԵԶՄԱՆՈՑ	9-17-րդ դդ.	հս-աե մասում	-
խաչքա ր	881 թ.	-	-
խաչքա ր	9-10-րդ դդ.	-	վերնամասը՝ կոտրված
խաչքա ր	10-11-րդ դդ.	-	վերնամասը՝ կոտրված

խաչքար	11-րդ դ.	-	պատվանդանին
խաչքար	11-րդ դ.	-	անմշակ պատվանդանին
խաչքար	11-րդ դ.		անմշակ պատվանդանին
խաչքար	12-րդ դ.		կանգնեցրած գետնին

Նախատեսվող գործունեության տարածքում ՀՀ կառավարության 2008 թվականի N 967-Ն որոշման համապատասխան բնության հուշարձաններ չկան:

6. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՀՆԱՐԱՎՈՐ

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԿԱԿԱՐԳԻՐԸ

6.1 Ստորև ներկայացվում են շրջակա միջավայրի բնական բաղադրիչների վրա հնարավոր ազդեցությունները:

Մթնոլորտային օդ. աշխատանքների ընթացքում կիրառվող ավտոտրանսպորտը և սարքավորումները դառնալու են վնասակար գազերի և փոշու արտանետման աղբյուր: Փոշու արտանետումներ կանխատեսվում են աշխատանքային հրապարակների շինարարության, ճանապարհների վերանորոգման և կառուցման, ինչպես նաև աշխատանքները սպասարկող ավտոտրանսպորտի տեղաշարժման ժամանակ: Աշխատանքների իրականացման ժամանակ ընկերությունը առաջնորդվելու է ՀՀ կառավարության 2006 թվականի փետրվարի 2-ի N160-Ն որոշմամբ: Նախնական հաշվարկներին համաձայն, տարածքում վնասակար գազերի (ազոտի օքսիդ, ածխածնի օքսիդ, մուր) առավելագույն կոնցենտրացիաները չեն գերազանցելու նորմատիվային փաստաթղթերով ամրագրված սահմանային թույլատրելի խտությունները:

Ջրային ավազան. Նախատեսվող գործունեության իրականացման ընթացքում ջրային ավազանին հասցվող վնասը մոտ է գրոյականին :

Աշխատանքների ընթացքում կիրառվելու է հիմնական կոյուղատարով գուգարանախցիկ, ինչը թույլ է տալիս բացառել կենցաղային կոյուղաջրերի տարածքումը տարածքում:

Աշխատանքների կացությունը կազմակերպվելու է հարակից համայնքներում, յուրաքանչյուր օր անձնակազմը վերադառնալու է կացության վայր, որտեղ էլ կազմակերպվելու են բոլոր անհրաժեշտ սանիտարա-հիգիենիկ պայմանները:

Հողային ծածկույթ. Նախատեսվող գործունեության տարածքում հողային ծածկույթի վրա բացասական ազդեցություններ չեն նախատեսվում, քանզի այն հատվածներում որտեղ լինելու մետաղական կոնստրուկցիաներ հանվելու հողի բերրի շերտի ամբողջ զանգվածը, այն հատվածում որտեղ հողի բերրի շերտը մեծ չափերի է հասնում կհանվի միայն բուսաշերտը շուրջ 20 սմ:

Բուսական և կենդանական աշխարհ. Նախատեսվող գործունեության տարածքում աշխատանքների ընթացքում դրսևորվելու է որոշակի բացասական ազդեցություն տեղամասի բուսական ծածկույթի և կենդանական աշխարհի վրա: Ազդեցությունը իրականում չնչին է լինելու, քանի որ տարածքը շատ փոքր է որպեսզի զգալի ազդեցություն լինի տարածաշրջանի կենդանական աշխարհի վրա: Բուսական աշխարհին հասցվող հավանական վնասը ևս չնչին է լինելու քանզի տարածքը աղքատ է բուսական աշխարհով և աչքի են ընկնում որոշ տափաստանային թփատեսակներ:

Աղտոտում թափոններով. Շինարարական աշխատանքների ընթացքում կառաջանա շին աղբ:

Շինարարական աղբը կտեղափոխվի համայնքապետարանի կողմից հատկացված վայր:

Քանի որ, շինարարական տեխնիկական և ավտոտրանսպորտը կապասարկվեն համայնքի ավտոսպասարկման կայաններում, այլ թափոնատեսակներ արևային կայանի տարածքում չեն առաջանա:

Հնարավոր արտահոսքերից խուսափելու համար բոլոր տեսակի յուղերը և քայուղերը (կոմպրեսորային յուղ, արդյունաբերական յուղ և այլն) պահպանվելու են +110 % տարողությամբ տակդիրների վրա, միաժամանակ կիրառվելու են spill kit կոչված ներծծիչ կտորները, որոնք արտահոսքերի ժամանակ արագ ներծծում են յուղային զանգվածը:

Վտանգավոր թափոնները կհավաքվեն և կպահվեն նախատեսվող գործունեության տարածքում առանձնեցված վայրում, որտեղ կտրամադրվեն լիցենզավորված կազմակերպության հետագա միջոցառումների իրականացման համար: Տեղափոխությունը ևս կիրականացվի լիցենզավորված կազմակերպության կողմից:

Նախատեսվող գործունեության արդյունքում շինարարական մեծածավալ թափոններ չեն առաջանալու, քանի որ տարածքում իրականացվելու են հարթեցման աշխատանքներ: Կոմունալ կենցաղային թափոնները կուտակվելու են ադմինիստրատիվ շենքին կից նախատեսված աղբամանում, որից հետո համայնքային կոմունալ ծառայությունը կիրականացնի թափոնի տարածքից հեռացում դեպի համայնքային աղբատեղի: կենցաղային աղբ – կառուցապատման փուլում՝ 875 կգ, շահագործման փուլում՝ 2. 160կգ/տ:

6.2 Բնապահպանական և սոցիալական միջոցառումների պլան

Նախատեսվող գործունեությունը տարբեր ազդեցություններ կարող է ունենալ բնապահպանական և սոցիալական բաղադրիչների վրա: Ստորև ներկայացված են որոշ

միջոցառումներ, որոնք հնարավորություն կտան նախատեսվող գործունեության իրականացման արդյունքում մինիմալի հարցնել Բնապահպանական և Սոցիալական բացասական ազդեցությունները՝

1. Նախագիծը պետք է մշակվի այնպես, որ նվազագույնի հասցվի հողի ձեռքբերման անհրաժեշտությունը և վերաբնակեցումը:

Այս խնդիրը նախատեսվող գործունեության իրականացման դեպքում արդի չէ, քանի որ նախատեսվող գործունեության տարածքում վերաբնակեցման առնչվող խնդիրներ չկան: Տարածքը չի հանդիսանում նաև արոտավայր, ուստի սոցիալական վնասակար ազդեցությունը մինիմալիզացված է:

2. Պետք է նվազագույնի հասցվի նախատեսվող գործունեության տարածքին մոտեցող ճանապարհների կառուցման անհրաժեշտությունը:

3. Հողի բերրի շերտի հանում և պահում

Հողի բերրի շերտի նվազագույնն է այդ տարածքում, բայց ամեն դեպքում կարևորելով հողի բերրի շերտի հանման և պահպանման միջոցառումները, հողի բերրի շերտի

ամենաչնչին հատվածն, որը հնարավոր կլինի հանել և կուտակել, կհանվի և կկուտակվի հետագայում տարածքի բնապահպանական կայունության հավասարակշռման միջոցառումների իրականացման նպատակով:

4. Աշխատանքների ավարտից հետո օժանդակ այն բոլոր հատվածներում, որտեղ տեղակայված կլինեն աշխատակիցների ժամանակավոր տեղակայման վայրերը, կապամոնտաժվեն և կվերականգնվեն:
5. Հողի և ջրի աղտոտումից կարելի է խուսափել մեքենաների լվացումը, լցավորումը և այլ ծառայությունների մատուցումը կազմակերպելով համապատասխան սպասարկման կենտրոններում:
6. Շինարարության և շահագործական փուլերում նախատեսվող գործունեությունից առաջացած կենցաղային աղբի հեռացումը կկազմակերպվի համայնքային կոմունալ ծառայություններ մատուցողների միջոցով:
7. Շինարարության և շահագործական փուլերում նախատեսվող գործունեությունից առաջացած մետաղի ջարդոնը կարելի է վաճառել դրա վերամշակմամբ զբաղվող հատուկ ընկերություններին (օրինակ՝ Մետեքսիմ ՄՊԸ), որոնք ջարդոններն անմիջապես կտեղափոխեն համապատասխան վերամշակման վայր:
8. Չնայած, որ նախատեսվող գործունեության հարևանությամբ չկան բնակելի տներ, այնուամենայնիվ անհրաժեշտ բոլոր միջոցառումները կիրականացվեն, որպեսզի բնակիչների համար աղմուկի մակարդակը չգերազանցի 55 դԲ (A): Եթե աղմուկի մակարդակը կգերազանցի 80 դԲ (A) աշխատողները պետք է կրեն լսողությունը պաշտպանող միջոցներ: Շինարարության ընթացքում առաջացած աղմուկից պատճառվող անհանգստությունը պետք է նվազեցվի տարբեր միջոցառումներով (օրինակ բեռնատարները պետք է աշխատեն միայն ցերեկային ժամերին, կամ պետք է օգտագործել միայն ցածր ձայն ունեցող սարքավորումներ և այլն):
9. Մշակութային հուշարձանների անխաթարությունն ապահովելու համար կիրառվելու ՊԱՏԱՀԱԿԱՆ ԳՏԱԾՈՆԵՐԻ ընթացակարգը՝ շինարարության ընթացքում, իսկ բացահայտված հուշարձանները կցանկապատվեն և կսահմանվի հատուկ պահպանման գոտի՝ շահագործման փուլում:
10. Բողոքների բավարարման մեխանիզմը հետևյալն է կապվել կապալառուի բողոքներով զբաղվող աշխատողների հետ, պարբերաբար տեղանքի այցի ժամանակ, կամ

հեռախոսի միջոցով, կարող են դիմել համայնքի ղեկավարին կամ ներգրավված հասարակական կազմակերպություններին: Ներկայացնել բողոքը և տեղեկություն տրամադրել գործի վերաբերյալ Համաձայնության գալ կապալառուի հետ մեղմման միջոցառումների վերաբերյալ, կամ համաձայնության գալ բողոքի բավարարման ժամկետների վերաբերյալ (բողոքը պետք է բավարարվի երկու շաբաթվա ընթացքում, եթե, ոչ, ապա հետագա քայլերը նշված կլինեն նախատեսվող համաձայնագրի մեջ):

11. Տարածքի նախապատրաստական աշխատանքների ժամանակ հնարավոր հավաքված հողի բերրի շերտի պահպանման համար նախատեսված է հետևյալ միջոցառումները

- Հողի բերրի շերտի նույնիսկ չնչին հատվածի առանձնեցում և պահում առանձնացված հարթակում
- Ապահովել հողի բերի շերտի պահեստարանի մեկուսացումը տեղումներից սնվող հեղեղահոսքերից
- Հողի բերրի շերտի ձևավորված կույտը կուլտիվացնել տարածքին բնորոշ և ոչ ինվազիվ տեսակ հանդիսացող բուսատեսակով

Բոլոր դեպքերում առաջացող բուսաշերտը կուտակվելուց և ժամանակավոր պահպանվելուց հետո կօգտագործվի շինարարական աշխատանքների ընթացքում բացված նոր ճանապարհների վերականգնման համար: Ինչպես նաև որոշ քանակ կպահպանվի տարածքի հետագա վերկանգնման համար:

6.3 Թափոնների կառավարում

Նախատեսվող գործունեության նախապատրաստական և շահագործական փուլերում առաջացող թափոնատեսակները մեծածավալ չեն, քանի որ ինքնին գործունեության տեսակը թափոն արտադրող չէ: Թափոնների առաջացումը կարող է նվազեցվել, եթե կապալառուն իրականացնի թափոնների ճիշտ կառավարում:

Թափոնների տեղամասի սահմանագծումը

Տարածքում թափոնների պահման տեղամասը և հարակից տարածքը պետք է ցանկապատվի: Ցանկապատումը պետք է իրականացվի այն կերպ, որպեսզի չխոչընդոտի արտահոսքերի վերացմանն ուղղված գործողություններին: Ոչ աշխատանքային և գիշերային ժամերին պետք է ապահովվեն անվտանգության լրացուցիչ միջոցառումներ, ինչպիսիք են պահակային վերահսկում, Տեղամասի պարագծով պատշաճ լուսավորություն և այլն:

Տեղամասի մուտքը/ ելքը

Ընդհանուր անվտանգության տեսանկյունից Տեղամասի մուտքերի/ելքերի քանակը պետք է հնարավորինս սահմանափակ լինի և չխոչընդոտի դրա արդյունավետ շահագործումը: Այդ տեսանկյունից մուտքերի/ելքերի նպատակահարմար քանակը երկուսն է, սակայն արտակարգ իրավիճակներում գործողությունների արդյունավետության պահանջներից ելնելով կարող են պահանջվել լրացուցիչ մուտքեր/ելքեր, որոնք թույլ կտան հատուկ նշանակության ավտոմեքենաներին մուտք գործել և տեղաշարժվել տարբեր ուղղություններով:

առաջացող թափոնների վտանգավորության դասերը, ծածկագրերը և տարեկան քանակությունները

№	Անվանումը	Ծածկագիրը ըստ "Թափոնների ցանկի"	Վտանգավորու- թյան դասը	Չանգվածը, տ/տարի
1	Պատի բետոնե իրեր, սյուներ, փչացած և աղտոտված բետոնային սալիկներ»	39901200 01 00 4	4-րդ դաս	17
2	Հալոգեններ, դեֆիլիններ և տերֆենիլներ չպարունակող բանեցված տրանսֆորմատորային յուղեր	54100207 02 03 3	3-րդ դաս	5
3	Յուղոտված լաթեր	58200600 01 01 4	4-րդ դաս	0.4
4	Ասֆալտ-բետոնե խառնուրդի մնացորդներ	31401200 01 00 4	4-րդ դաս	0.7
5	Յուղերով աղտոտված ավագ (յուղի պարունակությունը 15%-ից ավել	31402303 04 03 3	3-րդ դաս	0.7
6	Սև մետաղի ջարդոն	35131100 01 00 4	4-րդ դաս	2

7	Կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբ	91200400 01 00 4	4-րդ դաս	3
---	--	------------------	----------	---

Կոմունալ կենցաղային թափոնները կուտակվելու են ադմինիստրատիվ շենքին կից նախատեսված աղբամանում, որից հետո համայնքային կոմունալ ծառայությունը կիրականացնի թափոնի տարածքից հեռացում դեպի համայնքային աղբատեղի:

ՀՀ տարածքում վտանգավոր թափոնների պահման, պահեստավորման, տեղափոխման և վերամշակման գործունեությունը լիցենզավորվող գործունեություն է, ուստի ընկերությունը նախատեսում է մինչ թափոնների առաջանալը անձնագրավորել թափոնները, որից հետո կտրամադրվեն լիցենզավորվող կազմակերպությանը: Տարածքում վտանգավոր թափոնների ժամանակավոր պահման վայրում կհավաքվեն առաջացող թափոնները, որից հետո կտրամադրվեն լիցենզավորվող կազմակերպությանը, որը կիրականացնի արդի տեխնոլոգիաները թափոնները վերամշակելու կապ առնվազն նախատեսված պայմաններով պահելու համար: Առաջացող թափոնները միանվագ չեն առաջանալու, այլ խոտանվելու են ժամանակի ընթացքում, ուստի դրանց պահեստավորումը լինելու է փոքր ծավալներով: Խոտանվածները փոխարինվելու են նորերով, խոտանվածները տեղափոխվելու են լիցենզավորված կազմակերպության տարածք: Լիցենզիան ավարտվելու և հետագայում չերկարաձգելու դեպքում ընկերությունը արևային բոլոր պանելները կտրամադրի վերոնշյալ կազմակերպությանը: Հարկ է նշել նաև, որ լիցենզիան չերկարաձգելու հեռանկարը իրատեսական չէ:

Շինարարության փուլում առաջանալու են թափոններ, որոնց հնարավոր ազդեցությունները հողային և ջրային ռեսուրսներ մեղմելու նպատակով նախատեսվում է.

- վտանգավոր նյութերը և մետաղական թափոնները կփոխանցվեն համապատասխան լիցենզավորված կազմակերպություններին՝ դրանց հետագա վերամշակման և օգտագործման համար,

- շինարարական թափոնները կտեղափոխվեն և կտեղադրվեն համայնքի կողմից հատկացված վայրում, քանի որ տարածաշրջանում չկան կազմակերպված սանիտարական աղբավայրեր,

- շինարարության ժամանակ առաջացած վտանգավոր թափոնները հանձնվելու վնասազերծում կատարող կազմակերպություններին :

Բնապահպանական կառավարման պլան

Գործունեության տեղամասը, փուլը կամ իրականացվող աշխատանքը	Ազդակիր բաղադրիչը /ընկալիչը	Նախատեսված մեղմող միջոցառումը	Իրականացման պատասխանատուն	Վերահսկող մարմինը
Տարածքի նախապատրաստական աշխատանքներ	Էրոզիայի երևույթներ, Կենսաբազմազանություն	-Աշխատանքների համար օգտագործել գոյություն ունեցող ճանապարհները -Շինհրապարակները կառուցել արտադրական հարթակների վրա	ԴԻՋԻԴԱԹԱ ՓԲԸ, շինարարական կապալառուներ	Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին
Շինարարության փուլ հողային աշխատանքներ, շինարարական և տրանսպորտային միջոցների շահագործում	Հողածածկ, բուսականություն, Կենսաբազմազանություն	Բացառել ճանապարհից դուրս մեքենաների և մեխանիզմների երթևեկությունը	ԴԻՋԻԴԱԹԱ ՓԲԸ, շինարարական կապալառուներ	ԳԱԳԱՐԻՆ վարչական միավոր

		Աշխատանքների արդյունքում առաջացած մետաղի ջարդոնը (երկաթ, պողպատ, պղինձ և այլն) և այլ անվտանգ թափոնները (փայթ, թուղթ և այլն) պետք է վերաօգտագործվի կամ վերամշակման համար վաճառել լիցենզավորված կազմակերպություններին	ԴԻՋԻԴԱԹԱ ՓԲԸ, շինարարական կապալառուներ	Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին
Շինարարության փուլ՝ հողային աշխատանքներ, շինարարական և	Օդային ավազան	Նյութերի փոխադրման ընթացքում բեռնատարների թափքի ծածկում	ԴԻՋԻԴԱԹԱ ՓԲԸ, շինարարական կապալառուներ	Բնապահպանության և ընդերքի տեսչական մարմին

<p>տրանսպորտային միջոցների շահագործում,</p>		<p>Նյութերի պատշաճ պահեստավորում և կառավարում՝ փոշու մակարդակը սահմանափակելու նպատակով (օրինակ՝ անջրանցիկ բրեզենտով ցեմենտի պաշտպանում)</p>		
<p>Շինարարական և հետագա շահագործական աշխատանքներ</p>	<p>Աշխատողների առողջության և անվտանգության ապահովման պայմաններ</p>	<p>Բանվորների ուսուցում սարքավորումների անվտանգության, տրանսպորտային անվտանգության, վտանգավոր նյութերի հետ վարվելու, առաջին օգնության և փրկարարական</p>	<p>ԴԻՋԻԴԱԹԱ ՓԲԸ, շինարարական կապալառուներ</p>	<p>ՀՀ ԱԻՆ Պետական հրդեհային և տեխնիկական անվտանգության տեսչություն</p>

		<p>տեխնիկաների կիրառման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման</p>		
		<p>Ծրագրի տարածքում և բոլոր մեքենաներում առաջին օգնության հավաքածուների և կրակմարիչների ապահովում</p>		
		<p>Պատահարների դեպքում տուժած աշխատակիցների փոխադրման ապահովում</p>		

		Բոլոր պատահարների և միջադեպերի գրանցում և հաշվետվողականություն		
Շինարարական և հետագա շահագործական աշխատանքներ , հանրային ճանապարհներ	Շրջակա բնակավայրերի բնակիչների առողջության, անվտանգության և սոցիալական պայմանները Կենսաբազմազանություն	Աշխատատեղերի լրացման ժամանակ առաջնահերթություն տալ տեղի բնակիչների	Շինարարական և հետագա շահագործական աշխատանքներ	մարզպետարան, ԳԱԳԱՐԻՆ վարչական միավոր
		Բեռնատեղափոխումների կառավարման օպտիմալացում բեռնատարների ավելորդ երթևեկությունից խուսափելու նպատակով		
		Հանրային ճանապարհներով բեռնատարների շարժի թույլատրում միայն ցերեկային ժամերին		
		Մեքենաների արագության նվազեցում (առաջարկվող		

		<p>արագության սահմանափակումների պահպանում) բնակելի տարածքներում</p>		
		<p>Շինարարական աշխատանքների իրականացման ընթացքում շինարարական տեխնիկայի և այլ մեքենաների պարբերական տեխնիկական սպասարկում</p>	<p>Շինարարական և հետագա շահագործական աշխատանքներ</p>	<p>մարզպետարան, ԳԱԳԱՐԻՆ վարչական միավոր</p>
		<p>Առնվազն 24 ժամ առաջ մոտակա տարածքների բնակիչներին և կազմակերպություններին ծանուցել նախատեսվող հատկապես աղմկոտ միջոցառումների</p>		

		իրականացման վերաբերյալ	
		Հանրային ճանապարհներով շարժվող մեքենաների չափի կամ քաշի սահմանափակումներ	
		Մասնկացություն համայնքի սոցիալական ծրագրերին	

7. ՄՇՏԱԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐԻ ՊԼԱՆ

Շրջակա միջավայրի մշտադիտարկումը /Էկոլոգիական մոնիթորինգը/ շրջակա միջավայրի բաղադրիչների, բնական էկոլոգիական համակարգերի, նրանցում ընթացող գործընթացների, դրական և բացասական տեղաշարժերի համալիր դիտարկում է, որը թույլ է տալիս գնահատել և կանխատեսել շրջակա միջավայրի իրավիճակի փոփոխությունները: Էկոլոգիական մշտադիտարկման նպատակներն են. շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատումը և նորմավորումը, ազդեցության աղբյուրների վերահսկումը /արտանետումները, ֆիզիկական ազդեցությունը, մնացորդային ազդեցությունը, վտանգները/, շրջակա միջավայրի բաղադրիչների որակի վերահսկողությունը: Այս ամենը անհրաժեշտ է ազդակիր համայնքների բնակչության անվտանգության և առողջության, աղետների կանխման և կանխարգելման միջոցառումների մշակման, ռացիոնալ բնօգտագործում և բնապահպանություն ապահովելու համար:

Մշտադիտարկման պլանը մաս է կազմում բնապահպանական կառավարման պլանի /ԲԿՊ/ և հստակեցնում է շրջակա միջավայրի վրա նախաձեռնության ազդեցության մեղմացման միջոցառումների վերահսկման գործողությունները նախաձեռնության գործունեության բոլոր /Ելակետային, շինարարության, շահագործման և փակման/ փուլերում: Մշտադիտարկումը իրականացվում է շրջակա միջավայրի բոլոր բաղադրիչների նկատմամբ՝ մակերևութային և ստորգետնյա ջրեր, մթնոլորտային օդ, հողեր, կենսաբազմազանություն, սոցիալական միջավայր, կենսաբանական մաքրման կայաններ և այլն:

«արևային կայանի շինարարության ժամանակ նախատեսում է իրականացնել մոնիթորինգի հետևյալ միջոցառումները.

- Շաբաթական պարբերությամբ իրականացնել շինհրապարակի հողածածկի արտաքին գնում
- Հետևել շինհրապարակի օդի փոշոտվածությանը՝ արտաքին
- Ամսական պարբերականությամբ իրականացնել շինարարական տեխնիկայի և ավտոտրանսպորտի շարժիչների ստուգում

- Շաբաթական պարբերությամբ ստուգել սորուն շինանյութերի պահեստների հատակների վիճակը:
- Եռամսյակային կտրվածքով իրականացնել Կենսաբազմազանության ուսումնասիրություն

Մշտադիտարկում և բնապահպանական միջոցառումներ, շին. փուլ/ դրամ		
Տարածքի ջրցան փոշեգոյացումը կանխելու նպատակով	300000	300000
Մթնոլորտային օդ կատարվող աղտոտող նյութերի (փոշի, CO, NOx) արտանետումների չափումներ, ամիսը մեկ հաճախականությամբ;	5x35000	175000
Աղմուկի և թրթռումների մշտադիտարկումներ՝ ամիսը մեկ հաճախականությամբ:	5x25000	125000

Կենսաբազմազանության եռամսյակային ուսումնասիրություն, շինարարության փուլում	4x125000	500 000
Ամբողջ շինարարության համար		1 100 000

Մշտադիտարկումների և բնապահպանական ազդեցությունների կանխարգելման համար նախատեսված գումարը կազմում է 1 100 000 դրամ:

8. ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՎՐԱ ՎՆԱՍԱԿԱՐ

ԱԶԴԵՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆՆ ՈՒՂԴՎԱԾ ԲՆԱՊԱՀՊԱՆԱԿԱՆ

ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

Շրջակա միջավայրի բաղադրիչների վրա վնասակար ազդեցության մեղմացման/վերացման նպատակով նախատեսվում են հետևյալ բնապահպանական միջոցառումները.

- Նավթամթերքների նվազագույն անհրաժեշտ քանակի պահեստավորում անթափանց տակառներով աշխատանքները սպասարկող բեռնատար մեքենայի թափքում: Վառելիքի հիմնական լիցքավորման և քսայուղերի փոխարինման աշխատանքները կատարվելու համապատասխան ծառայություն մատուցող կայանում:
- Շինարարական աշխատանքների և շահագործման փուլի հետ կապված օգտագործված յուղերի ու քսայուղերի հավաքում առանձին տարրաների մեջ՝ հետագա ուտիլիզացման կամ երկրորդական վերամշակման համար : Այդ աշխատանքները կատարվելու են մասնագիտացված ընկերությունների կողմից՝ պայմանագրային հիմունքներով: Երկրորդային վերամշակումն իրականացնող ընկերությունը:
- Հնամաշ դետալների ու մասերի հավաքում և հանձնվում որպես մետաղական ջարդոն վերամշակող ընկերությանը՝ պայմանագրային հիմունքներով:
- Մեքենաների, կտրման հաստոցի, այլ սարքավորումների շահագործում տեխնիկական սարքին վիճակում:
- Առաջացող թափոնների անվտանգ կառավարում:
- Օգտագործվող տեխնիկական միջոցների շարժիչների կարգավորում՝ աղմուկի նվազեցման, շրջանի կենդանական աշխարհի վրա բացասական ազդեցության բացառման նպատակով:
- Աշխատանքների ժամանակ աղմուկի և թրթռումների վերահսկողություն : Համաձայն գործող նորմատիվ փաստաթղթերի, արտադրական կազմակերպությունների մշտական աշխատատեղերով տարածքներում աղմուկի (ձայնի) առավելագույն մակարդակը չպետք է գերազանցի 95դԲԱ, իսկ արտադրական կազմակերպությունների մշտական աշխատատեղերում ձայնի մակարդակը չպետք է գերազանցի 80դԲԱ:

- Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ արգելված թունաքիմիկատների օգտագործման կանխարգելում:

Արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածությունը շինարարական աշխատանքների ընթացքում:

- Նախքան շինարարական աշխատանքների մեկնարկը, շինարարության նախաձեռնողը կկիրարկի Արտակարգ իրավիճակներին պատրաստվածության և արձագանքման պլանը՝ շինարարական ողջ ժամանակահատվածի համար:

- Շինարարական աշխատանքների ընթացքում հնարավոր արտակարգ իրավիճակներն են՝

- հրդեհի առաջացումը
- հեղուկ նյութերի արտահոսքը
- աշխատողների վնասվածքները
- շահագործվող տեխնիկայի հետ վթարները:

Արտակարգ իրավիճակներին արագ արձագանքելու համար իրականացվելու են հետևյալ միջոցառումները՝

- նախքան աշխատանքների սկիզբը, բոլոր աշխատողները՝ այդ թվում նաև վարորդները, պետք է անցնեն հրահանգավորում՝ ըստ աշխատանքի անվտանգության կանոնների: Հրահանգավորումն իրականացնում է աշխատանքների ղեկավարը:
- նախքան աշխատանքների սկիզբը շինարարական հարթակը և տրանսպորտային միջոցները պետք է հազեցվեն հրդեհաշիջման առաջնային միջոցներով ու դեղարկղիկով, իսկ աշխատողներն անցնեն դրանց ճիշտ օգտագործման, ինչպես նաև առաջին բուժ. օգնության ցուցաբերման վերաբերյալ հրահանգավորում:
- հնարավոր վնասվածքների դեպքում տուժածին ցուցաբերել առաջին բուժ. օգնության, ապա անհրաժեշտության դեպքում տեղափոխել քաղաքի մոտակա բժշկական հաստատություն:

Ըստ նախնական գնահատման, ապահովելով նշված միջոցառումների պատշաճ մակարդակով իրականացումը, կարելի է արտակարգ իրավիճակների ռիսկը հասցնել նվազագույնի, իսկ առաջացման դեպքում արագ և արդյունավետ հակազդել դրանց:

Որպես արտակարգ իրավիճակների կանխարգելման և կառավարման միջոցառումներ կիրականացվեն նաև հետևյալ միջոցառումները՝

1. Շինարարական աշխատանքների տեղամասերում կտեղադրվեն հրդեհաշիջման սկզբնական միջոցներ,
2. կփակցվեն հակահրդեհային անվտանգության պաստառներ,
3. կտեղադրվեն հրդեհների մասին ուղեցույց-հիշեցումներ և այլն:

Կենսաբազմազանության վրա հնարավոր ազդեցությունների համար առաջարկվող մեղմացնող միջոցառումները ներառում են.

- Նախքան հորատահարթակների և ճանապարհների կառուցումը, հետախուզափորվածքների անցկացումը, ընտրված տեղամասերի հետազոտում բուսաբանների և կենդանաբանների կողմից՝ հայտնաբերելու համար ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերն ու կենդանիները, նրանց աճելավայրերը, բներն ու որջերը:
- Հայտնաբերման դեպքում նախատեսվող աշխատանքների տեղամասերը տեղափոխում՝ բացառելու համար ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բույսերի ու կենդանիների վրա բացասական ազդեցությունը:
- Նախատեսվող հորատահրապարակներում և ճանապարհներում թփերի առկայության դեպքում դրանց դիրքի տեղաշարժում (թույլատրելի սահմաններում), հակառակ դեպքում դրանց վերատնկում համապատասխան մարմնի հետ համաձայնեցված:
- Աշխատանքների ընթացքում բացառել տեխնիկա-տրանսպորտային միջոցների երթևեկությունը ճանապարհներից դուրս, հատկապես երբ խոտածածկը թաց է:
- Հնարավորինս արագ վերակազմել խախտված հողաբուսաշերտը:
- Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակների հայտնաբերման դեպքում առանձնացնել տվյալ պահպանվող գոտին:
- Կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչների բնադրման և թխսման ժամանակամիջոցում դադարեցնել տեխնիկական միջոցների կիրառմամբ աշխատանքները:
- Ամբողջ աշխատանքների ընթացքում հնարավորինս նվազեցնել աղմուկն ու լուսավորությունը:

- Անհարժեշտության դեպքում մշակել գործողությունների պլան հիմնվելով ՀՀ կառավարության "ՀՀ բուսական աշխարհի օբյեկտների պահպանության և բնական պայմաններում վերարտադրության նպատակով դրանց օգտագործման կարգը սահմանելու մասին" թիվ 781-Ն որաշման դրույթների վրա:

Հաշվի առնելով, որ նախատեսվող գործունեության հիմնական աշխատանքները կատարվելու են բաց դաշտային պայմաններում, ուստի պլանավորվում է կիրառել արտակարգ իրավիճակների կառավարման հետևյալ պլանային միջոցառումները, աշխատանքների ամբողջ ընթացքում:

Ի՞նչ անել փլատակներում գտնվելիս.

- չկորցնել ինքնատիրապետումը, պատրաստ լինել դժվարություններին. կատարյալ մթությանը, ճնշմանը, սննդի և ջրի բացակայությանը, հնարավոր վնասվածքների պայմաններին (հուսահատության մատնվող մարդը դատապարտված է), - զգուշորեն ազատել ձեռքերը և ոտքերը, չփորձել այդ ընթացքում դուրս հանել, ճռձել խանգարող քարերը, աղյուսները, փայտե կամ այլ կառուցվածքները: Մեղմված ձեռքերը կամ ոտքերը պետք է ազատել միայն ներքևից փորելով: Ազատվելուց հետո վնասվածքները հայտնաբերելու համար ուշադիր զննել մարմինը, - եթե հնարավորություն կա բացել սողանցք և ինքնուրույն դուրս գալ փլատակից՝ խուսափելով իրար վրա կուտակված մեծ բեկորներից, քանի որ դրանք կարող են նոր փլուզման պատճառ դառնալ: Սողանցքն անպայման ամրացնել հենարաններով, որի համար կարող եք օգտագործել ձեռքի տակ եղած փայտե և մետաղյա առարկաներ, քարի և բետոնի պինդ բեկորներ, - եթե դուրս գալ հնարավոր չէ, ապա փորձել տեղափոխվել ավելի անվտանգ տեղ, պառկել կողքի, ոտքերը ծալել և մոտեցնել դեպի կուրծքը, իսկ ձեռքը դնել իրանի տակ կամ նստել երեսնիվայր առավելագույնս կռանալով, հենվելով ծնկների ու արմունկների վրա: Այս դիրքն ապահովում է նվազագույն շփում սառը գետնի հետ, - ավելորդ շարժումներ չանել՝ էներգիա խնայելու համար, - փնտրել հագուստ, վերմակ, շորեր, պոլիէթիլենի կտորներ, որոնք կարող են օգտագործվել որպես վերմակ, - աշխատել գտնել որևէ հեղուկ, եթե մոտակայքում հողը թաց է, ապա հագուստից մի կտոր պոկել և դրանով ներծծել ջուրը, կամ 13 բերանում փոքր և ողորկ քար պահել, որը կմեղմացնի ծարավի զգացումը, - անթույլատրելի է կրակ վառելը, - ճշտել օդի ներթափանցման ուղին, - աշխատել ազդանշան տալ ձայնով, առարկաներին հարվածելով, հատկապես, երբ լսում եք մարդկանց ձայն կամ շան հաչոց, - ձայները լռելու դեպքում հասկացեք, որ հայտարարվել է լռության րոպե և

իրականացվում է ուժեղացված հետախուզություն, - հիշել, որ ձեզ կարող են հայտնաբերել ձեր ձայնով, տնքոցով, շնչառությամբ, մարմնի ջերմությամբ, - եթե պատահմամբ առկա է սննդի կամ ջրի պաշար, ապա այն օգտագործել խիստ խնայողաբար (մարդն առանց ջրի կարող է դիմանալ առավելագույնը 7 օր, իսկ առանց սննդի՝ 30 օր):

Սողանք

Լեռնային ապարների կամ հողաշերտի դանդաղ շարժը կոչվում է սողանք: Սողանքային շարժընթացներն ուղղակիորեն կախված են տեղանքի կառուցվածքից, ապարների շերտերի տեղաբաշխումից, ստորերկրյա ցնցումներից: Հիմնականում դրսևորվում է նախալեռնային և լեռնային շրջանների թեք լանջերում և գետահովիտներում: Սողանքներից տուժում են բնակելի և արդյունաբերական կառույցները, տրանսպորտային հաղորդաուղիները, էներգատարները, գյուղատնտեսությունը, հանքերը և այլն: Սողանքները մեծ վտանգ են ներկայացնում ջրամբարների համար: Սողանքին նպաստող գործոններից են. - երկրաշարժի և ուժեղ պայթյունների հարուցած ցնցումները, - անտառային զանգվածների ոչնչացումը, - ոռոգման համակարգերի չափից շատ օգտագործելը, - առատ մթնոլորտային տեղումները, 14 - լեռնային ապարների միջև գտնվող հողաշերտի կարբոնատային ծագումը, - սխալ շինարարական աշխատանքները և այլն: Սկսվող սողանքի նախանշան կարող են հանդիսանալ. - շենքերի պատերին, առաստաղին ճաքերի հայտնվելը, - ճանապարհների, առափնյա ամրությունների, փողոցների ճեղքվածքները, - լանջերի հիմքերի մոտ հողի ուռչելը, - դռների, պատուհանների դժվարությամբ փակվել-բացվելը, - ստորգետնյա ջրերի նոր ելքերի հայտնվելը, - ցանկապատերի, ծառերի տեղաշարժը և այլն: Հակասողանքային միջոցառում կարող է հանդիսանալ. - մակերեսային ջրերի հեռացումը, - անտառային գոտիների ստեղծումը, - հիդրոհամակարգերի վթարների արագ վերացումը, - սողանքազանգվածի հողը չորացնելու նպատակով խրամատներ փորելը, - անձրևաջրերի հավաքման և հեռացման համակարգ ստեղծելը, - ոռոգման համակարգերի արդյունավետ օգտագործումը և այլն: Սողանքներն ըստ շարժման արագության լինում են. դանդաղ, միջին, արագ: Դանդաղ սողանքներն աղետալի չեն համարվում, քանզի նրանց արագությունը կազմում է տարեկան մի քանի տասնյակ սանտիմետր: Միջին արագության սողանքները մեկ օրում մի քանի կիլոմետր արագությամբ շարժվող սողանքներն են: Արագ սողանքները շարժվում են ժամում մի քանի կիլոմետր արագությամբ: Աղետի պատճառ մեծ մասամբ դառնում են արագ շարժվող սողանքները: Հանկարծակի սկսվող սողանքի դեպքում անհրաժեշտ է անմիջապես լքել տարածքը սողանքին

ուղղահայաց ուղղությամբ, 15 իսկ նախանշանների առկայության դեպքում անմիջապես ահազանգել 911 ծառայություն: Հայաստանում սողանքային գոտիներ են արձանագրվել Ողջաբերդում, Նուբարաշենում, Դիլիջանում, Պտղնիում, Սիսիանում, Լոռիում, երկաթգծի Սանահին կայարանի սահմանամերձ գոտում և այլն: Հանրապետությունում հայտնի է մոտ 3000 սողանքավտանգ վայր: Հայաստանում ամենամեծ սողանք գրանցվել է 1840 թ. հուլիսին, երբ հայտնի Արարատյան երկրաշարժից, Արարատ լեռից պոկվել է մոտ 3 կմ³ ծավալով զանգված և անցնելով 28 կմ՝ իր ճանապարհին ոչնչացրել է Ս. Հակոբի վանքը, Արալիք քաղաքը, Երևանի սարդարի ամառային նստավայրը, մի քանի գյուղ՝ իրենց բնակիչներով, նաև պատնեշել է Սևջուր գետը:

Սելավ

Սելավը ջրի, հողի, լեռնային ապարների, տիղմի սրընթաց հոսք է, որն առաջանում է լեռնային գետերի ավազանում տևական անձրևների, ձյան կամ սառցապատ տարածքների ինտենսիվ հալոցքի, ջրամբարների պատվարի փլուզման հետևանքով (1): Բնութագրվում է ջրի մակարդակի կտրուկ բարձրացմամբ, գործելու կարճատևությամբ և ավերիչ ուժով: Արագությունը՝ միջև 10 մ/վրկ (36 կմ/ժ): ՀՀ-ում սելավները սովորաբար առաջանում են գարնանը և ամռան սկզբին: Ինտենսիվ սելավներ են դրսևորվել Ողջի, Մեղրի, Արփա, Գառնի, Գետառ, Մաստարա գետերի ավազաններում, Փամբակի, Սևանի լեռնաշղթաների ձորակներում, Երանոսի լեռնաշղթայում, Երասխ լեռան լանջերին և այլն: Հանրապետության տարածքի շուրջ 65%-ը գտնվում է սելավավտանգ գոտում: Հատկանշական է 1946 թ. մայիսի 25-ի Գետառի սելավը, որը Երևան քաղաք բերեց 2- ից 4.5 մ տրամագծով քարաբեկորներ, զոհվեց 250 մարդ: Սելավն առաջացնում է զոհեր, վիրավորներ, մեծ ավերածություններ՝ քանդվում են բնակելի տներ, կենսապահովման ենթահամակարգեր, էկոհամակարգեր: 16 Սելավի առաջացմանը նպաստում է. - սելավատարի հունի փակումը, - թեք լանջերը հերկելը, - թեք լանջերի բուսածածկույթը ոչխարների արոտավայր ծառայեցնելը, - հողի էրոզիան, ծառահատումները և այլն: Կանխատեսումը. Սելավն սկսվելուց 10 րոպե (եկող սելավի աղմուկը լսվում է մեծ հեռավորության վրա), սակավադեպ՝ 1-2 ժ առաջ (երկարատև տեղումների դեպքում և այլ պատճառով): Կանխարգելումը. - հակասելավային կառույցների շինարարություն՝ պատվարների կառուցում, - սպառնացող տարածքներից հոսքի շեղելը, - թեք լանջերին հողի հերկման աշխատանքների արգելում, - սելավատարի երկայնքով և լեռնալանջերին ծառատնկումներ, - սելավատարի հունի հնարավոր խցանումների

կանխարգելում, - ջրային հոսքերի կառավարում, մշտադիտարկում, - սելավատարի հունի լայնացում, խորացում և այլն: Պաշտպանությունը. - տարհանում (եթե հաշվարկային ժամանակը թույլ է տալիս), - շտապ տարհանման դեպքում անմիջապես տեղափոխվել տարածքի անվտանգ, բարձր վայր, - հրաժարվել հնարավոր սելավների գոտում շինությունների կառուցումից, այդ թվում՝ ժամանակավոր կացարաններից, - վնասված տարածքներում, որքան հնարավոր է արագ տրնկել ծառեր՝ հնարավոր էրոզիան կանխելու համար: 17 2.4. Ջրհեղեղ Ջրհեղեղը տեղանքի ժամանակավոր աղետալի ջրածածկումն է, որն առաջանում է հնտենսիվ անձրևների, արագ ձնհալքների, գետերի մակարդակի բարձրացման, ինչպես նաև ջրամբարներում հնարավոր տեխնածին վթարների հետևանքով: ՀՀ-ում աղետալի ջրհեղեղներ են եղել 1936, 1938, 1948, 1951, 1953, 1956, 1963, 1968 թթ.: Հետևանքները. - նյութական կորուստներ, - մարդկային զոհեր, վիրավորներ, - էկոհամակարգերի ոչնչացում և այլն: Ջրհեղեղից հետո ակտիվանում են սողանքները, փլուզումները: Կանխատեսումը. - անձրևային հեղեղները կանխատեսվում են 1-2 օր առաջ, գետավարարումների կանխատեսումը՝ 1-2.5 ամիս առաջ: Կանխարգելումը. - կուտակված սառցապատնեշի քայքայում, պայթեցում, - ջրամբարների անվտանգ շահագործում, - ջրային հոսքերի կառավարում, մշտադիտարկում: Ջրհեղեղի ժամանակ գործելու կարգը. - հեղեղի նախագգուշացում ստանալու դեպքում անմիջապես տեղեկացնել շրջապատի մարդկանց, - մինչև կառավարման մարմինների համապատասխան ցուցումները, տրանսպորտով կամ ոտքով շտապ բարձրանալ բնակավայրին մոտ գտնվող բարձրադիր վայրերը (բլուր, լեռ և այլն), - աղետի կապոցը թրջվելուց զերծ պահել, 18 - տանը ոչ մի դեպքում չօգտվել կենցաղսպասարկման համակարգերից՝ երկրորդային ազդեցություններից խուսափելու համար: Աղետալի հետևանքներից խուսափելու համար. - չփորձել կտրել-անցնել ջրային հոսքը. 15 սմ խորության ջրի արագ հոսքը վտանգավոր է մարդու համար, իսկ 50 սմ-ը՝ անանցանելի, սովորական մեքենաների համար, - ծանծաղ տեղերն անցնելիս հագնել ջրակայուն պինդ կոշիկներ և օգտվել ձեռնափայտից, - ջրում հայտնվելիս, ջրի ջերմաստիճանից կախված, մարդը կարող է դիմանալ. 240 C-ի դեպքում 7-9 ժամ, 100 -150 C-ի դեպքում՝ 3.5-4.5 ժամ, 30 C-ի դեպքում՝ 10-15 րոպե, 20 C-ի դեպքում՝ 5-6 րոպե, - օգնության կարիքի դեպքում տալ աղետի ազդանշան (խարույկ, լապտեր, բղավոց, դրոշներ, ազդանշան և այլն): Ջրհեղեղից հետո բնակչության գործելու կարգը. - ուշադիր հետախուզել կացարանի հիմքի ամբողջությունը, պատերի, պատուհանների և հատակի վիճակը, հաղորդակցության

համակարգը, թունավոր օձերի հնարավոր առկայությունը, (նշել՝ որպես կանոն օձերը ...) - ստուգել սննդի պիտանիությունը, օգտագործելուց առաջ լվանալ եռացրած ջրով, - խմելու ջուրն օգտագործել սանիտարական ստուգումից կամ եռացնելուց հետո, - չօգտագործել ջրում հայտնված սննդամթերքը, - նախքան հաղորդակցության համակարգերից օգտվելը, ստուգել դրանց վնասվածության աստիճանը, - չմնալ այն տանը, որը վթարային է կամ վստահություն չի ներշնչում:

Փոթորիկ և պտտահողմ

Փոթորիկը 20.8 մ/վ (75 կմ/ժ) և ավելի արագությամբ, մշտական ուղղությամբ քամի է: 32.7 մ/վ (117 կմ/ժ) և ավելի արագության փոթորիկը կոչվում է մրրիկ, որը հանգեցնում է ամայացուցիչ ավերածությունների: Պտտահողմը (մրրկայուն) ձագարածն հողմապտույտ է, որն իջնելով հզոր կուտակաանձրևային մրրկայունային ամպից, մուգ ամպասյան ձևով, մոտավորապես ուղղահայաց առանցքի նման, կարող է ավերել շենքեր, տապալել ծառեր, հանգեցնել մարդկանց կյանքի և առողջության համար վտանգի: Պտտման արագությունը կազմում է 100 մ/վ, (360 կմ/ժ), տեղաշարժման արագությունը՝ 35-60 կմ/ժ, տևողությունը՝ մի քանի րոպեից մի քանի ժամ, փոթորկի դեպքում՝ մինչև մի քանի տասնյակ օր: Պըտտահողմի ձագարի տրամագիծը մի քանի մետրից հասնում է մինչև 2 կմ: Պտտահողմը կարող է լճերում և ջրամբարներում առաջացնել ալիքներ: Օվկիանոսի վրա տեղի ունեցող մրրկայունները կոչվում են տորնադոներ: Այս երևույթները, որպես կանոն, ուղեկցվում են տեղատարափ անձրևներով, որոնք իրենց հերթին կարող են հանգեցնել հեղեղների և հողի հումուսային շերտի լվացման: Կանխատեսումը. Փոթորիկը կանխատեսվում է ժամանակին, իսկ պտտահողմը չի կանխատեսվում: Վնասող գործոնները. - վնասում և քանդում է շինություններ, կտրում է էլեկտրահաղորդալարեր, - ամայացնում է դաշտեր, արմատախիլ է անում ծառեր, - վնասում է մարդկանց և կենդանիներին (մարդիկ վնասվածքները ստանում են հիմնականում թռչող առարկաների հարվածներից): 20 Դիմակայումը. - տնտեսական գույքը բակից, պատշգամբից տեղափոխել նկուղ կամ հիմնավոր շինություն, - պատսպարվել հիմնավոր շինություններում, պատուհաններից հեռու, - անջատել կոմունալ-էներգետիկ ցանցերը, - բաց տեղանքում արագ շարժվել քամու, պտտահողմի շարժմանն ուղղահայաց կամ սեղմվել ցանկացած փոսի, ձորակի հեղեղատարի հատակին, - մինչև փոթորիկը կատարել

կառույցների, կենսապահովման ենթահամակարգերի ամրացման աշխատանքներ, - մրրիկի կանխատեսման դեպքում իրականացնել տարհանում:

2Կայծակ

Կայծակն էլեկտրական լիցքերի պարպումն է, որը տեղի է ունենում տարբեր լիցքեր ունեցող ամպերի կամ ամպերի և երկրի միջև, ուղեկցվում է փայլատակումով և որոտով: Կայծակը և որոտը միասին կոչվում են ամպրոպ, որն առաջանում է կույտավոր անձրևաբեր ամպերում: Վերջիններս ձևավորվում են լեռներում՝ եղանակի կտրուկ փոփոխության արդյունքում: Գոլորշիներով հարուստ տաք օդը վեր բարձրանալով՝ խառնվում է օդի սառը շերտերին, արագորեն սառչում է և սեղմվում: Առաջանում են ամպրոպային ամպեր, որոնց մեջ առկա ջրի կաթիլները և սառցե բյուրեղները, շփվելով միմյանց հետ, էլեկտրականանում են և ձևավորում կայծակ: Կայծակի հոսանքի լարումը հասնում է մինչև 50 միլիոն Վոլտի, իսկ հոսանքի ուժը՝ 200 հազար Ամպերի, ջերմաստիճանը՝ 25- 30 հազար աստիճանի: Ամպրոպը հաճախ ուղեկցվում է ուժեղ քամիներով, հորդառատ անձրևներով, երբեմն՝ կարկուտով: ՀՀ-ն ամպրոպների հաճախականությամբ և ուժգնությամբ Անդրկովկասում առաջատարն է: Կայծակներ հիմնականում դրսևորվում են աշնանը և գարնանը՝ առավելապես Արագածոտնի և Տավուշի մարզերում: 21 Պաշտպանությունը. - խուսափել բաց տարածություններից, թաքնվել շենքերի մուտքերում, առևտրի օբյեկտներում, - չպատսպարվել բարձրադիր վայրերում, միայնակ ծառերի հարևանությամբ, - կարելի է պատսպարվել քարանձավում՝, բայց ոչ մուտքի մոտ, անտառում՝, բայց ոչ միայնակ ծառերի հարևանությամբ, - չպատսպարվել հատկապես խոտի դեզի հարևանությամբ, - բաց տարածքում գտնվելիս՝ պատսպարվել տարածքի ամենացածր վայրում, - հեռու մնալ գետերի, լճերի ափերից, չի կարելի լողալ կամ մնալ նավակում, - տանը գտնվելիս՝ փակել դռները, պատուհանները, անջատել էլեկտրականությունը, չօգտվել հեռախոսից, ջրի ծորակներից, - եթե ավտոմեքենայով եք, կանգ առեք, եթե հեծանիվով եք, կայանեք և հեռացեք նրանից առնվազն 30 մ: Դիմակայումը. - շենքերի տանիքներից բարձր տեղակայել հողակցված շանթարգելներ, որոնք ունեն 10 Օհմ և ավելի դիմադրություն, - ալեհավաքները հողակցել:

Հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ աշխատանքները տեղի են ունենալու բաց դաշտային պայմաններում, ուստի աշխատակիցներին տրամադրվող ԱՊՄ (անհատական պաշտպանիչ միջոցներ) հետևյալներն են՝

- Ձեռնոցներ,

- Ճտքավոր անվտանգության կոշիկներ
- Արտահագուստ

Աշխատանքները իրականացնելիս պետք է հաշվի առնվի նաև եղանակը՝

1. Արևի ժամանակ սահմանելով հանգստի ժամեր

Կամ անձրևի դեպքում անձևանոցներ տրամադրելով

Էլեկտրակայանքների անվտանգ շահագործման կանոնները համաձայն 2006 թվականի նոյեմբերի 23-ի, N 1933-Ն

«Էլեկտրակայանքների շահագործման անվտանգության կանոններ» տեխնիկական կանոնակարգ

Սույն պահանջները տարածվում են՝

ա) էլեկտրաէներգետիկայի ոլորտում էլեկտրաէներգիայի արտադրության, հաղորդման, բաշխման գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների վրա,

բ) էլեկտրակայանքները հաստիքային մասնագիտացված անձնակազմի միջոցով շահագործող և (կամ) սպասարկող կազմակերպությունների վրա,

գ) այն կազմակերպությունների վրա, որոնք պայմանագրային հիմունքներով կատարում են շինհավաքակցման, փորձարկման աշխատանքներ՝ սույն կետի «ա» և «բ» ենթակետերում նշված կազմակերպությունների էլեկտրակայանքներում,

դ) էլեկտրասպառող կազմակերպությունների վրա՝ սույն գլխում սահմանված դեպքերում:

2) Յուրաքանչյուր կազմակերպություն իր սեփականությունը հանդիսացող կամ իր կողմից տնօրինվող էլեկտրակայանքների անվտանգությունն այլ անձանց կյանքի ու գույքի համար և էլեկտրակայանքներն սպասարկող աշխատողների, գործող էլեկտրակայանքներում պայմանագրային հիմունքներով աշխատանքներ կատարող աշխատողների առողջությունն ու անվտանգությունն ապահովելու համար պարտավոր է ապահովել հետևյալ պարտադիր միջոցառումների կատարումը՝

ա) կառուցվող (վերակառուցվող) էլեկտրակայանքների գործարկում՝ սույն տեխնիկական կանոնակարգի 3-րդ գլխի պահանջներին համապատասխան,

բ) յուրաքանչյուր աշխատատեղում և աշխատանքային գործընթացում ռիսկերի գնահատում, աշխատողների անվտանգության ապահովման ու առողջական վիճակի անձնագրերի կազմում,

- զ) աշխատատեղերում և աշխատանքային գործընթացներում ռիսկերի գնահատում և դրանց ազդեցության նվազեցման վերաբերյալ աշխատողների, կազմակերպության էլեկտրակայանքներում աշխատանքներ կատարելու համար գործուղված անձանցնախնական հրահանգավորում և ուսուցում՝ մինչև ինքնուրույն աշխատանքի թույլատրելը, և պարբերաբար՝ աշխատանքային գործունեության ընթացքում,
- դ) գործող էլեկտրակայանքների շահագործման, օպերատիվ և տեխնիկական սպասարկման վերաբերյալ ներքին իրավական ակտերի (կազմակերպության ստանդարտների, շահագործման կանոնների և այլն) մշակում, ընդունում և կատարում՝ էլեկտրակայանքների շահագործման ամբողջ ընթացքում դրանց անվտանգությունն ապահովելու համար,
- ե) գործող էլեկտրակայանքների օպերատիվ և տեխնիկական սպասարկման, նորոգման և փորձարկման աշխատանքներ կատարող ստորաբաժանումների կառուցվածքի և գործառույթների սահմանում՝ կազմակերպության ներքին իրավական ակտերով,
- զ) էլեկտրատեխնիկական անձնակազմի ուսուցման ծրագրերի, ուսուցման, հրահանգավորման, ատեստավորման, ինքնուրույն աշխատանքի անցնելու թույլատրման, կրկնորդման վերաբերյալ ներքին և անհատական իրավական ակտերի ընդունում,
- է) աշխատանքների անվտանգ կատարման վերաբերյալ հրահանգների ու կանոնների կազմում և ընդունում, որոնցում ներառվում են անվտանգության ապահովման տեխնիկական ու կազմակերպական միջոցառումները, պաշտպանության միջոցներից օգտվելու պայմանները, աշխատանքի անվտանգությունն ապահովող յուրաքանչյուր աշխատողի իրավունքները, պարտավորությունները և պատասխանատվությունը,
- ը) աշխատանքների անվտանգ կատարման համար աշխատողների ապահովումը համապատասխան գործիքներով, սարքավորումներով, անհատական պաշտպանության միջոցներով, չափիչ և ստուգիչ սարքերով,
- թ) անվտանգության կառավարման համակարգի՝ որպես կազմակերպության աշխատանքային գործունեության կարևոր օղակներից մեկի կազմավորումը և աշխատանքի ապահովումը (կազմակերպության անվտանգության ստորաբաժանման կազմավորումն ու աշխատանքի ապահովումը, անվտանգության ապահովման կարճաժամկետ և երկարաժամկետ միջոցառումների մշակումը, ֆինանսավորումը, ներդրումը, անվտանգության վերահսկումը, խախտումների վերլուծությունը և այլն),

ժ) գործող էլեկտրակայանքներում աշխատանքներ կատարող էլեկտրատեխնիկական անձնակազմի աշխատողների՝ գործատուի հաշվին նախնական և պարբերական բժշկական զննումների անցկացումը,

ժա) կազմակերպության կողմից՝ իր տարածքից դուրս գտնվող օդային ու մալուխային զծերի, ենթակայանների, մալուխային էստակադների ու ստորգետնյա կառույցների պարբերական զննումների կազմակերպումն ու անցկացումը՝ այլ անձանց կյանքի ու գույքի անվտանգությունն ապահովելու նպատակով: Կազմակերպությունն այդ էլեկտրակայանքների վտանգների մասին պետք է պարբերաբար տեղյակ պահի հանրությանը՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով:

3) էլեկտրամատակարար կազմակերպության կողմից՝ իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերից սնվող սպառողներին էլեկտրամատակարարման ծառայությունների մատուցումը պետք է իրականացվի ԳՕՍՏ 13109 ստանդարտի պահանջներին և հետևյալ չափանիշներին համապատասխան, սակայն չսահմանափակվելով դրանցով՝

ա) լարման մեծությունը՝ դրա թույլատրելի շեղումների սահմաններում,

բ) էլեկտրական ցանցերում առաջացող այն գերլարումների սահմանափակումը՝ մինչև թույլատրելի մակարդակը, որոնք էլեկտրական կամ էլեկտրամագնիսական կապերի շնորհիվ կարող են անցնել սպառողի էլեկտրական ցանցերը և վնասել սպառողի էլեկտրակայանքները:

4) էլեկտրամատակարար կազմակերպությունը պետք է ապահովի իր սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական ցանցերին անմիջականորեն միացված՝ սպառողի սեփականությունը հանդիսացող էլեկտրական զծերի պաշտպանությունն էլեկտրական վնասվածքներից՝ համաձայն միացման պայմանագրի:

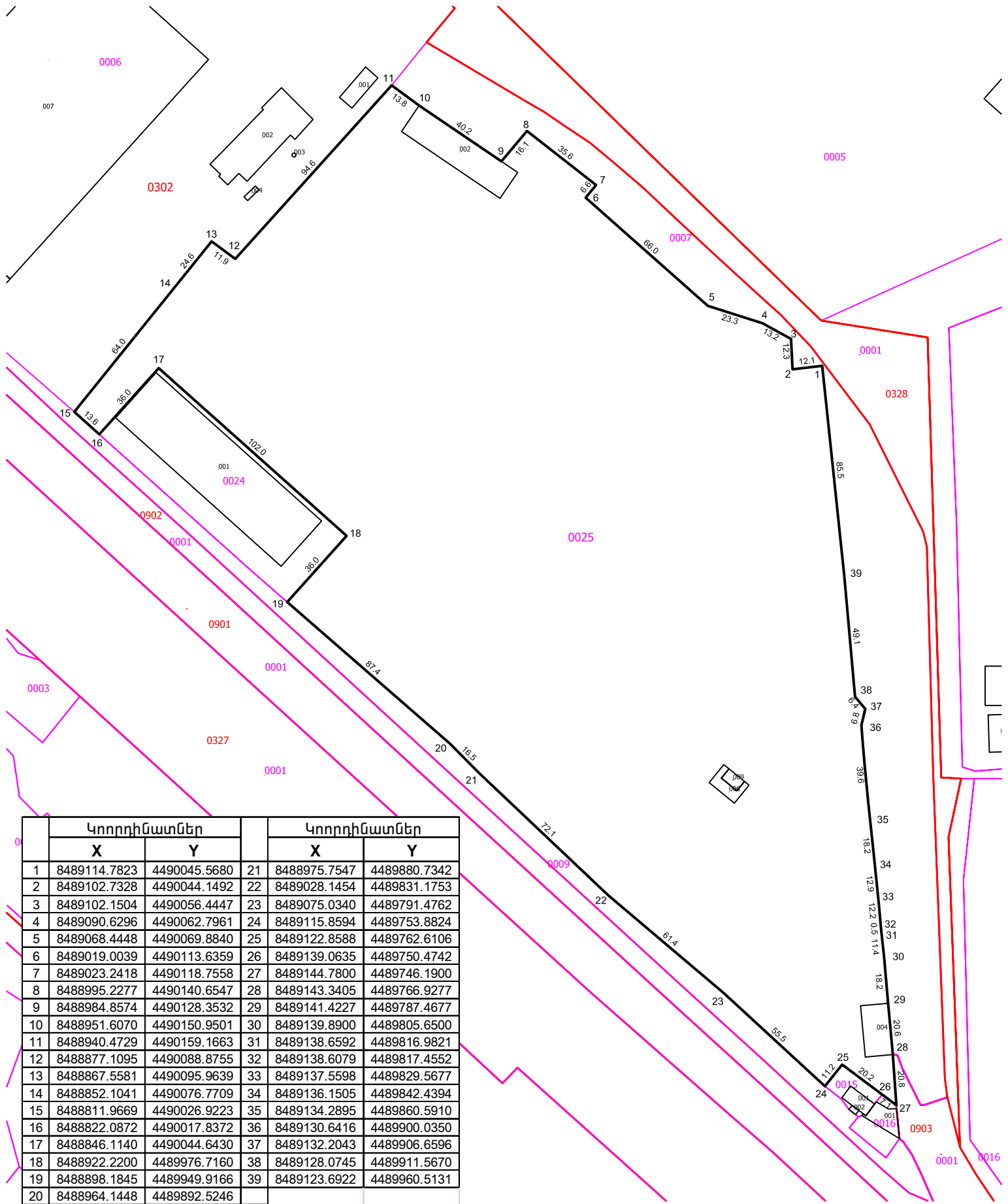
5) Գործատուն պետք է կազմակերպի աշխատողների ուսուցման կաբինետ, իսկ խոշոր կազմակերպությունների համար (100 աշխատողից ավելի)՝ նաև ուսուցման տեխնիկական բազաներ (պոլիգոններ):

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հայաստանի բույսերի Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
 2. Հայաստանի կենդանիների Կարմիր Գիրք.– 2010թ.
 3. Флора Армении / под ред. А.Л.Тахтаджяна. – Ереван: изд-во АН Арм ССР
 4. “Растительность Армянской ССР”. Магакьян А.К.
 5. “Флора, растительность и растительные ресурсы Армении”, Институт ботаники НАН РА Армянское ботаническое общество. Ереван
 6. “Дикорастущие съедобные растения Армении”. А.П. Тер-Восканян, Ученые записки Ереванского государственного института.
 7. <http://www.fao.org/3/i1687r/i1687r08.pdf> “Деревья и кустарники Армении в природе культуре”. Ж.А. Варданян, 1952
 8. Животный мир Армянской ССР. Даль С.К, 1954
 9. ՀՀ Գեղարքունիքի մարզպետարանի պաշտոնական կայք
 10. Venomous snakes of Armenia, Aghasyan, A., Aghasyan, L., 2014
 11. Հայաստանի Հանրապետության և Լեռնային Ղարաբաղի երկկենցաղներն ուսողունները Ֆ.Դ.Դանիելյան, Մ.Ս.Առաքելյան, Երևան 2016թ.
 12. Авагян А.В. Фауна и экология насекомых Армении. Автореф. к.б.н. Ереван, 2010.
- Агаджанян Ф.С. Биология и морфологические особенности обыкновенной лисицы в Армении. Автореф. к.б.н. Ереван, 1993.

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ

Գեղարքունիքի մարզ
 Սևան քաղաք
 Հատված կադաստրային քարտեզից
 Կադաստրային ծածկագիր՝ 05-004-0302-0025
 Մասշտաբ 1: 2000

	Կողորդինատներ			Կողորդինատներ	
	X	Y		X	Y
1	8489114.7823	4490045.5680	21	8488975.7547	4489880.7342
2	8489102.7328	4490044.1492	22	8489028.1454	4489831.1753
3	8489102.1504	4490056.4447	23	8489075.0340	4489791.4762
4	8489090.6296	4490062.7961	24	8489115.8594	4489753.8824
5	8489068.4448	4490069.8840	25	8489122.8588	4489762.6106
6	8489019.0039	4490113.6359	26	8489139.0635	4489750.4742
7	8489023.2418	4490118.7558	27	8489144.7800	4489746.1900
8	8488995.2277	4490140.6547	28	8489143.3405	4489766.9277
9	8488984.8574	4490128.3532	29	8489141.4227	4489787.4677
10	8488951.6070	4490150.9501	30	8489139.8900	4489805.6500
11	8488940.4729	4490159.1663	31	8489138.6592	4489816.9821
12	8488877.1095	4490088.8755	32	8489138.6079	4489817.4552
13	8488867.5581	4490095.9639	33	8489137.5598	4489829.5677
14	8488852.1041	4490076.7709	34	8489136.1505	4489842.4394
15	8488811.9669	4490026.9223	35	8489134.2895	4489860.5910
16	8488822.0872	4490017.8372	36	8489130.6416	4489900.0350
17	8488846.1140	4490044.6430	37	8489132.2043	4489906.6596
18	8488922.2200	4489976.7160	38	8489128.0745	4489911.5670
19	8488898.1845	4489949.9166	39	8489123.6922	4489960.5131
20	8488964.1448	4489892.5246			

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Սևան համայնքի Գագարին գյուղի վարչական սահմաններում «Դիջիդաթա» ՓԲԸ-ի կողմից արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված տարածքում ծրագրի իրականացման արդյունքում հնագիտական և պատմա-մշակութային հուշարձանների վրա հնարավոր ազդեցության գահատական-եզրակացություն

Հայաստանը չափազանց հարուստ մշակութային ժառանգություն ունեցող երկիր է, որի ակունքները ձգվում են դեպի հազարամյակների խորքերը: Այստեղ հայտնի են շուրջ 33 000 պատմության և մշակույթի հուշարձաններ, ներկայացված 4500 առանձին համալիրներով, որոնք զբաղեցնում են մոտ 20 000 հեկտար ընդհանուր տարածք: Հայաստանի Հանրապետության տարածքում առկա հուշարձանները պաշտպանված են օրենքով և բաժանվում են տեղական և հանրապետական նշանակության: Դրանց մեջ հատկապես առանձնանում են թվով 80 համալիրներ, որոնք ունեն կարևորագույն պատմական, ճարտարապետական, գիտական, արվեստագիտական և մշակութային բացառիկ արժեք (ընդգրկում են մոտ 400 ճարտարապետական հուշարձաններ): Ոչ վաղ անցյալում դրանք ընդգրկված էին ԽՍՀՄ համամյութենական մշակութային և պատմական արժեք ներկայացնող հուշարձանների ցուցակում: Ներկայումս, ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի համաշխարհային մշակութային ժառանգության ցուցակը, որը, սկսած 1963 թ. համալրվել է առավելքան 630 պատմական հուշարձաններով և բնության տարածքներով ամբողջ աշխարհում, ներառում է նաև Հայաստանի տարածքի որոշ հուշարձաններ: Դրանց շարքում են Հաղպատի վանական համալիրը, Սանահնի վանական համալիրը և միջնադարյան կամուրջը, Էջմիածինն իր բազմաթիվ հուշարձաններով, Զվարթնոցի տաճարը, Գեղարդավանքի համալիրը և Ազատ գետի վերին հատվածը: Հայաստանի տարածքի այլ հուշարձաններ ևս նախապատրաստվում են ընդգրկվելու ՅՈՒՆԵՍԿՈ-ի ցուցակներում, որոնք են՝ Նորավանքի վանական համալիրը, պարսկական Կապույտ մզկիթը և միջնադարյան Հայաստանի մայրաքաղաք Դվինը: Այդ պատճառով մշակութային ժառանգության գնահատումը և կառավարումը նման ծրագրերի իրականացման տարածքի համար գերակա խնդիր է և պահանջում է հնագետի փորձագիտական եզրակացություն: Հնագիտական փորձագիտության խնդիրներն են.

1. Բացահայտել ծրագրի իրականացման հնարավոր ազդեցությունները նյութական մշակույթի սկզբնաղբյուրների վրա, որոնք են շարժական և անշարժ հուշարձանները, հնավայրերը, կառուցվածքները և լանդշաֆտները, որոնք ունեն, հնագիտական, հնէաբանական, պատմական, ճարտարապետական, կրոնական, գեղագիտական կամ մշակութային նշանակություն;

2. Պատրաստել շրջակա միջավայրի ազդեցության գնահատման (ՇՄԱԳ) հաշվետվության հնագիտական բաղկացուցիչը՝ ներառյալ կառավարման պլանը (ԿՊ-ն), որոնք երկուսն էլ կնախապատրաստվեն ծրագիրը իրականացնող մարմնի (ԻՄ) աջակցությամբ, որն է «Դիջիդաթա» ՓԲԸ -ն:

3. Կազմակերպել նախնական և դաշտային հետազոտություններ նախագծի իրականացման տարածքում առկա հնագիտական հուշարձանների համար, տեղորոշել և բնորոշել հայտնի և նոր հայտնաբերված հնավայրերը, հանդես գալ որոշակի առաջարկներով՝ կապված հուշարձանների վրա ազդեցության մեղմացման միջոցառումների մշակման հետ, որոնք պետք է արտացոլվեն ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ և ԿՊ-ում: Ներկայացվող ՇՄԱԳ հաշվետվության մեջ ուսումնասիրված միավորները պետք է բաժանվեն երկու խմբի՝ հուշարձաններ, որոնք կրում են ծրագրի իրականացման անմիջական ազդեցությունը և հուշարձաններ, որոնք չեն ազդվում ուղղակիորեն կամ ազդվում են անուղղակիորեն: Բոլոր ազդվող հուշարձանների համար ծրագրի իրականացումից առաջ պետք է ներկայացվեն որոշակի եզրակացություններ, որոնք հնարավորություն կտան գնահատել նախագծի բացասական ազդեցությունը մշակութային միավորների և նրանց պատմա-աշխարհագրական միջավայրի վրա:

«Դիջիդաթա» ՓԲԸ-ի կողմից 5,307 Մվտ հզորությամբ արևային էներգակայան հիմնելու համար նախատեսված տարածքի ընդհանուր մակերեսը կազմում է **6,398 հա**: Այն գտնվում է Գեղարքունիքի մարզի Սևան համայնքի Գագարին գյուղի վարչական տարածքում, նրա հյուսիս-արևելյան մասում՝ Գեղամավան գյուղի հետ վարչական սահմանի հարևանությամբ (**Քարտեզներ 1 և 1ա, Լուսանկար 1**):

Երկրաբանական և երկրաձևաբանական տեսանկյունից ուսումնասիրվող տարածքը բաժին է ընկնում Սևանի գոգավոլության հյուսիս-արևմտյան հատվածին, գտնվելով համանուն լեռների հարավ-արևելյան լանջերի ստորոտում, Գեղամասար գետի ափին, ծովի մակերևույթից մոտ 1890-1900 մ բարձրության վրա, որին բնորոշ են չորրորդական շրջանի հրաբխային լավային հոսքերը՝ ծածկված ժամանակաից հողաբուսական շերտով և դեյուվիալ-պրոյուվիալ ծագում ունեցող ավազակավերով և խճային գրունտներով (**Քարտեզներ 1 և 1ա**):

Ծրագրի իրականացման ազդեցության գոտում հայտնվող պատմա-մշակութային միավորների բացահայտման և տեղայնացման համար սկզբնական փուլում օգտվել ենք Հայաստանի Հանրապետության Պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների պետական ցուցակ, Գեղարքունիքի մարզ (տե՛ս **ՀՀ կառավարության 9 հունվարի 2002 թվականի N 80-Ն որոշումը**) փաստաթղթից, որտեղ Գագարին բնակավայրում հուշարձաններ ներառված չեն: Քանի որ նշված տարածքը մոտ է գտնվում Գեղամավան բնակավայրի սահմանագծին, ապա դիտարկվել է նաև այս բնակավայրի վարչական սահմաններում գտնվող ցուցակագրված հուշարձանների տեղադիրքերը: Սրանք ևս որևէ կերպ չեն առնչվում ծրագրի իրականացման համար առանձնացված տարածքի հետ:

Սակայն, բացի ցուցակներում ներառված հուշարձանները, անհրաժեշտ է տեղայնացնել տարբեր արշավախմբերի ուսումնասիրության շնորհիվ հայտնաբերված հնավայրերը, որոնք դոևս ընդգրկված չեն հուշարձանների պետական ցանկում, ունեն կամ չունեն նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ, սակայն անկախ դրանից, ենթակա են պահպանման **պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների ու պատմական միջավայրի պահպանության և օգտագործման մասին ՀՀ օրենքի Հոդված 20-ով. Նորահայտ հուշարձանների պահպանության և անվթարության ապահովումը, որը սահմանում է՝ պատմական, գիտական, գեղարվեստական կամ մշակութային այլ արժեք ունեցող նոր հայտնաբերված կամ նոր արժեքավորված օբյեկտն ստանում է նորահայտ հուշարձանի կարգավիճակ և պահպանվում է մինչև հուշարձանների պետական ցուցակում ընդգրկվելը՝ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Նորահայտ**

հուշարձանը տնօրինող իրավաբանական կամ ֆիզիկական անձը պարտավոր է ապահովել դրա անվթարությունը, իսկ պետության կողմից այն վերցնելու դեպքում սեփականատիրոջ կրած վնասը փոխհատուցվում է օրենսդրությամբ սահմանված կարգով: Հուշարձանի հայտնաբերման փաստը թաքցնող, այն հաշվառելու և ուսումնասիրելու համար արգելքներ ստեղծող, ինչպես նաև գտածոները ոչնչացնող կամ յուրացնող անձը պատասխանատվություն է կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Սևանի ավազանում 1994-2000 թթ. հնագիտական ուսումնասիրություններ է իրականացրել հայ – իտալական համատեղ արշավախումբը, որի արդյունքում արձանագրվել են տարբեր մեծ քանակի բրոնզ-երկաթիդարյան և ավելի ուշ հնագիտական դարաշրջաններին վերաբերող նյութեր և հնավայրեր, սակայն ուսումնասիրվող տարածքի հետ առնչվող որևէ փաստագրում առկա չէ (տե՛ս Biscione et al. Eds. 2002): Տեղում իրականացված հնագիտական որևէ ուսումնասիրության մասին տեղեկատվություն չի հաջողվել գտնել նաև հրատարակություններում և հաշվետվություններում:

Եվ վերջապես ս.թ. օգոստոսի 28-ին իրականացվել է տարածքի դաշտային-հնագիտական հետազոտություն, ինչի արդյունքում պարզվեց, որ այն ենթարկվել է ինտենսիվ միջամտությունների և հարթեցման դեռևս խորհրդային շրջանում, ինչը մեղիորացիոն կամ կառուցապատման աշխատանքների համար այն նախապատրաստելու արդյունք են: Հողաշերտերի ու հողակուտակումների ուսումնասիրության արդյունքում որևէ՝ հնագիտական նյութ չի հայտնաբերվել (**Լուսանկարներ 1-4**):

Ամփոփելով ներկայացված տեղեկատվությունը կարող ենք նշել, որ ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի Սևան համայնքի Գագարին գյուղի վարչական սահմաններում «Դիջիդաթա» ՓԲԸ-ի կողմից արևային ֆոտովոլտային էներգակայան կառուցելու համար նախատեսված ընդհանուրը՝ **6,398 հա** ընդհանուր մակերեսով տարածքը պատմա-մշակութային միավորների վրա հնաարավոր բացասական ազդեցության տեսանկյունից ռիսկեր չունի, քանի որ այստեղ պատմա-մշակութային միավորներ չեն փաստագրվել:

Կարծում ենք նաև, որ շինարարության ընթացքում՝ հողային աշխատանքների իրականացման պարագայում ևս հնագիտական հսկողության սահմանման կարիքն առկա չէ:

Արթուր Պետրոսյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Գիտաշխատող

Հայկ Հայդոսյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Կրտսեր գիտաշխատող

Անի Ադիգյոզալյան
ՀՀ ԳԱԱ Հնագիտության և ազգագրության
Ինստիտուտ, Վաղ Հնագիտության բաժնի
Ավագ լաբորանտ

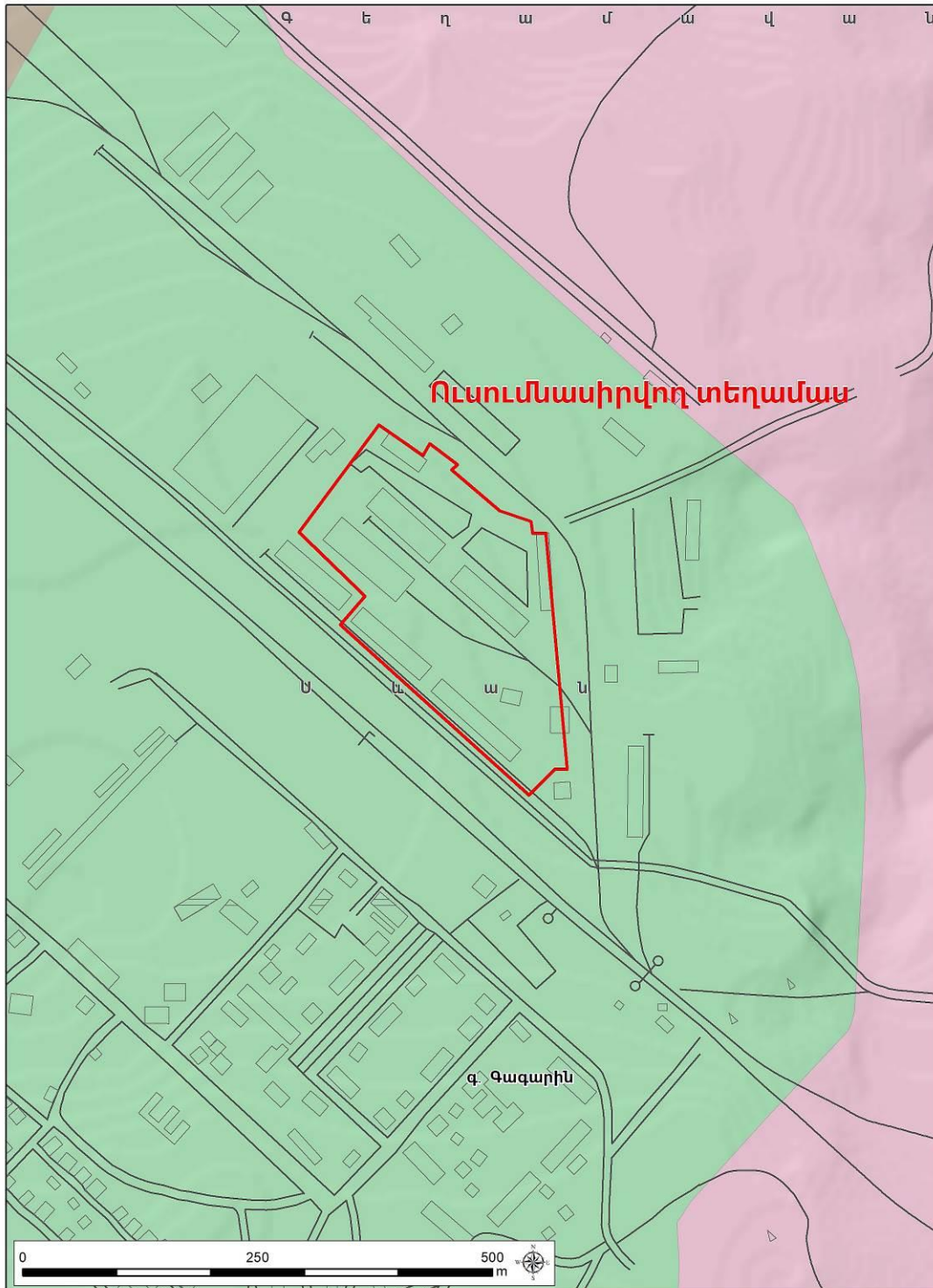
Դմիտրի Առաքելյան
ՀՀ ԳԱԱ Երկրաբանության ինստիտուտ
Գիտաշխատող

03.09.2024 թ.

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Պետական ցուցակ Հայաստանի Հանրապետության պատմության և մշակույթի անշարժ հուշարձանների՝ Գեղարքունիքի մարզ, Հավելված Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն 2002 թվականի հունվարի 9-ի №80-Ն որոշման,
2. Геология Армянской ССР, т. I, Геоморфология, Ответственный редактор Н.В. Думитрашко, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1962;
3. Геология Армянской ССР, т. II, Стратиграфия, Ответственный редактор К.Н. Паффенгольц, Издательство Академии Наук Армянской ССР, Ереван, 1964;
4. Biscione R., Hamayakyan S., Parmegiani N., (Eds.), With contributions by R. Biscione, A. Gevorkyan, H. Hakobyan, S. Hmayakyan N. Parmegiani, M. Poscolieri, M. Salvini, H. Sanamyuan, Y.V. Sayadyan, G. Tumanyan, N. Yengibaryan, The North-Eastern Frontier, Urartians and Non-Urartians in the Sevan Lake Basin, I. The Southern Shores, CNR, Istituto Di Studi Sulle Civiltà Dell'EgeoE Del Vicino Oriente, Roma, 2002, ISBN 88-87345-06-6, 470 pp.

Սևան համայնքի Գագարին գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դիջիդար» ՓԲԸ-ի կողմից արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 6,398 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Սևան համայնքի Գագարին գյուղի վարչական սահմաններում գտնվող «Դիջիդաթա» ՓԲԸ-ի կողմից արևային ֆոտովոլտային էներգակայանի կառուցման աշխատանքների համար նախատեսված՝ 6,398 հա ընդհանուր մակերեսով տարածքը

Լուսանկար 1. Ծրագրի իրականացման համար նախատեսվող տարածքի ընդհանուր տեսքը (արբանյակային լուսանկար)

Լուսանկար 2. Ծրագրի իրականացման համար նախատեսվող տարածքի ընդհանուր տեսքը հյուսիս-արևմուտքից (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 3. Ծրագրի իրականացման համար նախատեսվող տարածքի ընդհանուր տեսքը հարավ-արևելքից (օդային լուսանկար)

Լուսանկար 4. Ծրագրի իրականացման համար նախատեսվող տարածքի մեկիորացման և հողային աշխատանքների ազդեցությանը ենթարկված մակերևույթը (օդային լուսանկար)

Գագարինի արևային կայան

Կենսաբազմազանություն

Մոտեցում և մեթոդներ

Գագարինի արևային կայանը կառուցվելու է Գեղարքունիքի մարզի Գագարին համայնքից հյուսիս: Գագարինի արևային կայանը կառուցելու համար հայցվող տարածքում հնարավոր ազդեցություն կրող կենսաբազմազանության և էկոհամակարգերի էլակետային տվյալների մշակման ժամանակ տեղեկատվությունը ստացվել է բնության պահպանման և պաշտպանության մասին ՀՀ օրենքներից, ՀՀ-ի կողմից ստորագրված համապատասխան միջազգային կոնվենցիաներից և պայմանագրերից, ինչպես նաև կենսաբազմազանության և էկոհամակարգերի վերաբերյալ միջազգային այլ քաղաքականություններից և չափորոշիչներից:

Ուսումնասիրվել է տարածքի կենսաբազմազանությունը, նշվել են այն էկոհամակարգերը, որոնք կարող են Ծրագրի ազդեցությունը կրել, ինչպես նաև պարզվել են հետևյալ տարրերի հնարավոր առկայությունը՝

* Բնության պահպանության օրենսդրորեն պաշտպանվող տարածքները, որոնք գտնվում են Ծրագրի հնարավոր ազդեցության գոտում, և այն տարածքները, որոնք միջազգայնորեն ճանաչված են որպես մեծ կենսաբազմազանություն ունեցող տարածքներ, ներառյալ Կենսաբազմազանության կարևորագույն տարածքները, Էնդեմիկ թռչունների տարածքները և կարևորագույն թռչնաբանական տարածքները (ԿԹՏ):

* ՀՀ-ում պաշտպանվող տեսակները (գրանցված են ՀՀ Կարմիր գրքում):

* Այն տեսակները, որոնք ըստ մասնագետների համարվում են վտանգի եզրին գտնվող կամ ՀՀ-ում կամ տարածաշրջանում դրանք նվազում են, ինչի պատճառով Ծրագրի ազդեցության տարածքը կարող է համարվել առանցքային բնական կենսամիջավայր:

* Տեսակներ, որորոնք Բնության պահպանության միջազգային միության (ԲՊՄՄ) կողմից ընդգրկվել են համաշխարհային և եվրոպական մակարդակով Անհետացման կամ Ծայրահեղ անհետացման ցուցակներում:

* Բնական կենսամիջավայրեր կամ էկոհամակարգեր, որոնք կարող են համարվել «կրիտիկական»:

Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման նորմատիվաիրավական դաշտ

Կենսաբազմազանության վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը ներառում է բնապահպանության ոլորտը կանոնակարգող օրենսգրքեր ու օրենքներ:

1. Հայաստանի Հանրապետության օրենսգրքերը՝

- Անտառային օրենսգիրք
- Հողային օրենսգիրք
- Ջրային օրենսգիրք
- Ընդերքի մասին օրենսգիրք
- Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ օրենսգիրք
- Քրեական օրենսգիրք
- Քաղաքացիական օրենսգիրք

2. Հայաստանի Հանրապետության օրենքները`

- Բնապահպանական և բնօգտագործման վճարների մասին
- Բնապահպանական իրավախախտումների հետևանքով կենդանական և բուսական աշխարհին պատճառված վնասի հատուցման սակագների մասին
- Բնապահպանական վերահսկողության մասին
- Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին
- Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների մասին
- Բուսական աշխարհի մասին
- Ընկերությունների կողմից վճարվող բնապահպանական վճարների նպատակային օգտագործման մասին
- Կենդանական աշխարհի մասին.
- Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման և փորձաքննության մասին
- Որսի և որսորդական տնտեսության վարման մասին

Հայաստանի Հանրապետության միջազգային համաձայնագրերը

Հայաստանի Հանրապետությունը, որպես միջազգային հարաբերությունների լիիրավ սուբյեկտ, 1991 թվականից սկսած, միացել է կենսաբազմազանության պահպանության մի շարք միջազգային համաձայնագրերի, վավերացրել է կենսաբազմազանությանն առնչվող մի շարք միջազգային բնապահպանական համաձայնագրեր (կոնվենցիաներ և դրանց արձանագրություններ), որոնցով ստանձնած միջազգային պարտավորությունների կատարումը նպաստում է շրջակա միջավայրի և կենսաբազմազանության արդյունավետ պահպանությանը:

- ՄԱԿ-ի <<Կենսաբանական բազմազանության մասին>> կոնվենցիա (Ռիո դե Ժանեյրո, 1992 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1993 թ-ին:
- <<Եվրոպայի վայրի բնության և բնական միջավայրի պահպանության մասին>> կոնվենցիա (Բեռն, 1979 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2008 թվականին:
- <<Լանդշաֆտների եվրոպական կոնվենցիա>> (Ֆլորենցիա, 2000 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2003 թվականին:
- <<Միգրացվող վայրի կենդանիների տեսակների պահպանության մասին>> կոնվենցիա (Բոնն, 1979 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2010 թվականին:
- <<Անհետացման եզրին գտնվող վայրի կենդանական ու բուսական աշխարհի տեսակների միջազգային առևտրի մասին>> կոնվենցիա (Վաշինգտոն, 1979 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2008 թվականին:
- <<Միջազգային կարևորության խոնավ տարածքների մասին, հատկապես որպես ջրաթռչունների բնակավայր>> կոնվենցիա (Ռամսար, 1971թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1993 թվականին:
- ՄԱԿ-ի <<Անապատացման դեպ պայքարի>> կոնվենցիա (Փարիզ, 1994 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1997 թ-ին:
- ՄԱԿ-ի <<Կլիմայի փոփոխության մասին>> շրջանակային կոնվենցիա (Նյու Յորք, 1992 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1993 թվականին:
- ՄԱԿ-ի ԵՏՀ <<Անդրսահմանային ենթատեքստում շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության գնահատման մասին>> կոնվենցիա (Էսպո, 1991 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1997 թվականին:
- ՄԱԿ-ի ԵՏՀ <<Շրջակա միջավայրի հարցերի առնչությամբ տեղեկատվության հասանելիության, որոշումների ընդունելու գործընթացին հասարակայնության մասնակցության և արդարադատության մատչելիության մասին>> կոնվենցիա (Օրհուս, 1998 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 2001 թվականին:
- «Համաշխարհային մշակութային և բնական ժառանգության պահպանության մասին» կոնվենցիա (Փարիզ, 1972 թ.): Հայաստանի կողմից վավերացվել է 1993 թվականին:

Կենսաբազմազանության վերաբերյալ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությունը ներառում է նաև պետական արգելոցների, ազգային պարկերի, արգելավայրերի ստեղծման և դրանց կանոնադրությունները հաստատելու մասին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումները, պետական արգելոցների, ազգային պարկերի կառավարման պլանները հաստատելու մասին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումները, բնության

հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումը:

Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումներ.

1. Բնօգտագործման դրույքաչափերի մասին (1998 թ. դեկտեմբերի 30-ի № 864 որոշում):
2. Բնության հատուկ պահպանվող տարածքներում մոնիթորինգի կազմակերպման և իրականացման կարգը սահմանելու մասին (2007 թ. օգոստոսի 30-ի № 1044-Ն որոշում):
3. Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների պետական կադաստրի վարման կարգը սահմանելու մասին (2008 թ. մարտի 20-ի № 259-Ն որոշում):
4. Բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ստեղծման կարգը սահմանելու մասին (2009 թ. հունվարի 22-ի № 72-Ն որոշում):
5. Բուսական աշխարհի մոնիթորինգի կազմակերպման և իրականացման կարգը հաստատելու մասին (2009 թ. հունվարի 22-ի № 120 –Ն որոշում):
6. Կենդանական աշխարհի մոնիթորինգի կազմակերպման և իրականացման կարգը հաստատելու մասին (2009 թ. հունվարի 22-ի № 121–Ն որոշում):
7. Բուսական աշխարհի պետական կադաստրի տվյալների տրամադրման կարգը հաստատելու մասին (2009 թ. հուլիսի 23-ի № 831–Ն որոշում):
8. Կենդանական աշխարհի պետական կադաստրի տվյալների տրամադրման կարգը հաստատելու մասին (2009 թ. հուլիսի 23-ի № 832 –Ն որոշում):
9. Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի պետական հաշվառման ծրագիրը հաստատելու մասին (2009 թ. օգոստոսի 13-ի № 974 –Ն որոշում):
10. Հայաստանի Հանրապետության կենդանական աշխարհի պետական հաշվառման ծրագիրը հաստատելու մասին (2009 թ. օգոստոսի 13-ի № 975 –Ն որոշում):
11. Հայաստանի Հանրապետության բուսական աշխարհի պետական կադաստրի զարգացման 2010–2015 թվականների համալիր ծրագրին հավանություն տալու մասին (2009 թ. օգոստոսի 13-ի № 33 արձանագրային որոշում):
12. Հայաստանի Հանրապետության կենդանական աշխարհի պետական կադաստրի զարգացման 2010–2015 թվականների համալիր ծրագրին հավանություն տալու մասին (2009 թ. օգոստոսի 13-ի № 34 արձանագրային որոշում):
13. <<Անհետացման եզրին գտնվող վայրի կենդանական ու բուսական աշխարհի տեսակների միջազգային առևտրի մասին>> կոնվենցիայով կարգավորման ենթակա վայրի կենդանիները և բույսերը, դրանց մասերը ու ածանցյալները Հայաստանի Հանրապետության տարածքից արտահանելու և Հայաստանի Հանրապետության տարածք ներմուծելու թույլտվությունների (հավաստագրերի) տրամադրման կարգը և

թույլտվության (հավաստագրի) ու հայտի ձևերը հաստատելու մասին (2009 թ. հոկտեմբերի 22-ի № 1281-Ն որոշում):

14. Հայաստանի Հանրապետության կենդանիների կարմիր գիրքը հաստատելու մասին (2010 թ. հունվարի 29-ի № 71-Ն որոշում):

15. Հայաստանի Հանրապետության բույսերի կարմիր գիրքը հաստատելու մասին (2010 թ. հունվարի 29-ի № 72-Ն որոշում):

16. Պետական սեփականություն համարվող անտառների վարձավճարի նվազագույն չափը սահմանելու մասին (2010 թ. հունիսի 3-ի № 668-Ն որոշում):

17. Լանդշաֆտի եվրոպական կոնվենցիայից բխող` Հայաստանի Հանրապետության պարտավորությունների կատարման 2011-2012 թթ. միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին (2011 թ. մարտի 24-ի № 308-Ն որոշում):

18. Հայաստանի Հանրապետության անտառամերձ բնակավայրերում բնակվող ընտանիքների կողմից ոչ արտադրական (ոչ արդյունագործական) նպատակներով օգտագործվող թափուկ վառելիքայտի մթերման համար բնօգտագործման վճարի գծով արտոնություն սահմանելու մասին (2011 թ. օգոստոսի 27-ի № 1535-Ն որոշում):

19. Մի շարք բնապահպանական միջազգային կոնվենցիաներից բխող` Հայաստանի Հանրապետության պարտավորությունների կատարման միջոցառումների ցանկը հաստատելու մասին (2011 թ. նոյեմբերի 10-ի № 1594-Ն որոշում):

20. Հայաստանի Հանրապետությունում 2012-2014 թվականների անտառների պետական մոնիթորինգի իրականացման ծրագրին հավանություն տալու մասին մասին (2012 թ. մարտի 7-ի № 9 արձանագրային որոշում):

21. Հայաստանի Հանրապետությունում լանդշաֆտների պահպանության, կառավարման ու պլանավորման ռազմավարությունը և դրանից բխող առաջնահերթ ու միջնաժամկետ միջոցառումներին հավանություն տալու մասին (2012 թ. հուլիսի 19-ի № 29 արձանագրային որոշում):

22. Հայաստանի Հանրապետության բնության հատուկ պահպանվող տարածքների ռազմավարությունը, պահպանության և օգտագործման բնագավառում պետական ծրագիրը և միջոցառումները հաստատելու մասին (2014 թ. սեպտեմբերի 25-ի № 1059-Ա որոշում) և այլն:

«Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիայով ստանձնած պարտավորությունների շրջանակներում` Հայաստանը հրատարակել է «Հայաստանի կենսաբազմազանություն. Առաջին ազգային զեկույց»-ը և մշակել է «Հայաստանի Հանրապետության կենսաբազմազանության ռազմավարություն և գործողությունների ծրագիր»-ը: Դրան հաջորդել են հերթական ազգային զեկույցներ` թվով վեց զեկույց:

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզի բնության հատուկ պահպանվող տարածքներ և բնության հուշարձաններ

Գեղարքունիքի մարզում գտնվում է **“Սևան” ազգային պարկը**: Այն ստեղծվել է 1978 թ. մարտի 14-ին, ՀԿԿ Կենտկոմի և Հայկական ԽՍՀ Մինիստրների խորհրդի թիվ 125 որոշմամբ: Պարկի ընդհանուր տարածքը՝ Սևանա լճի հայելու հետ միասին կազմում է 147.343 հա, իսկ առանց լճի հայելու՝ 22,585 հա: Ազգային պարկի ստեղծման նպատակներն են՝ Սևանա լճի ավազանի ջրային ու ցամաքային բնական էկոհամակարգերի զարգացման բնականոն ընթացքի ապահովումը, լանդշաֆտային և կենսաբանական բազմազանության, բնության ու պատմամշակութային հուշարձանների պահպանությունը, Սևանա լճի ավազանին բնորոշ հազվագյուտ և անհետացող վայրի բույսերի ու կենդանիների տեսակների, գենոֆոնդի և դրանց բնակության միջավայրի պահպանությունը:

Գեղարքունիքի մարզում են գտնվում նաև **“Սևանի Գիհու նոսրանտառային”** և **“Գետիկի”** պետական արգելավայրերը:

“Սևանի Գիհու նոսրանտառային” պետական արգելավայրը հիմնավորվել է 13.09.1958թ. ՀՍՍՀ ՄՍ որոշում թիվ 341, ունի 3 312.0 հա տարածք, նպատակն է ռելիկտային գիհու տարբեր տեսակներ, հատկապես գիհի բազմապտուղ-ի պահպանությունը:

“Գետիկի” պետական արգելավայրը գտնվում է Միափորի լեռների հարավային լանջերին, Գետիկ գետի ձախափնյակում, ծովի մակարդակից 1500-2700 մ բարձրություններում: Հիմնավորվել է 1971 թվականին, ունի 5728 հա տարածք: Ստեղծվել է՝ անտառային կենդանիների պահպանության նպատակով:

“Գիհու նոսրանտառային” և “Գետիկի” պետական արգելավայրերը գտնվում են հայցվող տարածքից բավականին հեռավորության վրա և իրենց վրա չեն կրելու որևէ բացասական ազդեցություն: Հայցվող տարածքը գտնվում է Սրան ազգային պարկից դեպի արևմուտք, չի ունենալու ազգային պարկի հետ ընդհանուր սահմաններ:

Գեղարքունիքի մարզի Բնության հուշարձանների ցանկ ըստ

ՀՀ կառավարության 2008 թվականի 14

օգոստոսի <<Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին>> N 967-Ն որոշմամբ հաստատված)

Գեղարքունիքի մարզում կան 15 բնության հուշարձաններ, որոնցից երկրաբանական – 7, ջրաերկրաբանական – 6, ջրագրական – 1, կենսաբանական- 1: Դրանք են՝

«Սևկատար» հրաբուխ, Գավառ քաղաքից 20 կմ արլ. : Երկրաբանական հուշարձան:

«Աժդահակ» հրաբուխ , Գավառ քաղաքից 25 կմ հվ-արմ.: Երկրաբանական հուշարձան:

«Անանուն» ծալքավորում, Սևանա լճի հս-արլ., Ափին երկաթուղու պաստառի հատվածում, Սևան քաղաքի մոտ 45 կմ հեռավորության վրա: Երկրաբանական հուշարձան:

«Քարե ծով» քարացրոններ (չինգիլներ), Լճաշեն գյուղից 1 կմ դեպի խարամային քարհանք: Երկրաբանական հուշարձան:

«Անանուն» հրաբխային արտահայտված շերտավորություն, Լճաշեն գյուղից 1 կմ հվ, հրախային խարամների գործող քարհանքի մոտ: Երկրաբանական հուշարձան:

«Արմաղան» հրաբուխ, Մաղինա գյուղից 3.5 կմ արմ.: Երկրաբանական հուշարձան:

«Հայրավանք» բրածո ֆաունա, Հայրավանք գյուղից 2-3 կմ հս-արլ.: Երկրաբանական հուշարձան:

«Սարանց» աղբյուր, Գավառ քաղաքի Հացառատ թաղամասում, ծ.մ-ից 1937 մ բարձրության վրա: Ջրաերկրաբանական հուշարձան:

«Խաչերի» աղբյուր, Գավառ քաղաքի արմ. ծայրամասում: Ջրաերկրաբանական հուշարձան:

«Արցունք քար» աղբյուր, Ակունք գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 1980 մ բարձրության վրա: Ջրաերկրաբանական հուշարձան:

«Անանուն» աղբյուր, Լճավան գյուղի տարածքում, ծ.մ-ից 2045 մ բարձրության վրա: Ջրաերկրաբանական հուշարձան:

«Անանուն» աղբյուր, Կարճաղբյուր գյուղի հվ-արլ. եզրին, ծ.մ-ից 1930 մ բարձրության վրա: Ջրաերկրաբանական հուշարձան:

«Վանքի աղբյուր» աղբյուրների խումբ, Մարուխան գյուղի հվ. ծայրամասում, ծ.մ-ից 1977 մ բարձրության վրա: Ջրաերկրաբանական հուշարձան:

«Ակնա» լիճ Ծաղկաշեն գյուղից 10 կմ արմ., Ակնասար լեռան լանջին: Ջրագրական հուշարձան:

«Ենթալայան մարգագետին», Դրախտիկ գյուղի մոտ: Կենսաբանական հուշարձան:

Վերը նշված բոլոր ԲՀՊՏ-ները գտնվում են հայցվող տարածքից հեռու, և իրենց վրա չեն կրելու որևէ բացասական ազդեցություն:

Բուսաբանական և կենդանաբանական հետազոտության եղանակները և մեթոդները

Ծրագրի ազդեցության տարածքում բուսականության տիպերը բացահայտվել և դասակարգվել են դաշտային հետազոտությունների արդյունքում: Դաշտային հետազոտությունը կատարվել է երկրահետազոտության դասական եղանակով՝ երթուղային և կիսաստացիոնար, հետազոտվող տարածաշրջանը պայմանականորեն բաժանվել է ըստ հիմնական բիոտոպերի՝ հաշվի առնելու տեղանքի ռելիեֆը և

լանդշաֆտը: Տրվել է բուսականության նկարագրությունը: Հետազոտության ընթացքում կատարվել են հանդիպող բուսատեսակների գրանցում և թվային լուսանկարում: Եթե դաշտային պայմաններում հնարավոր չի եղել որոշել բուսատեսակը, վերցվել է բուսատեսակը ամբողջական, կամ բույսի առանձին օրգանների նմուշներ՝ լաբորատոր պայմաններում այն ուսումնասիրելու նպատակով: Տեսակների որոշումը և անվանումների ճշգրտումը կատարվել է Հայաստանի ֆլորայի 11 հատորներով (Флора Армении, 1954-2010), բույսերի գիտական անվանումները ճշտվել են ըստ Ս. Չերեպանովի մեթոդական ձեռնարկի (Черепанов, 1995), ուսումնասիրվել են մի շարք լրացուցիչ աշխատություններ, մասնագիտական գրականություն, դաշտից վերցված նմուշները համեմատվել են ՀՀ ԳԱԱ Ա.Լ. Թախտաշյանի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի բուսապահոցում (ERE) առկա բուսանմուշների հետ: Հազվագյուտ և անհետացող տեսակների կարգավիճակը ճշտվել է ըստ Հայաստանի բույսերի և կենդանիների Կարմիր Գրքերի (2010):

Կենդանական աշխարհի ուսումնասիրման մեթոդները

Կենդանիների ուսումնասիրության ժամանակ օգտագործվել են ընդունված մեթոդներ, այդ թվում առավոտյան և երեկոյան ժամերին տաքացող սողունների հաշվառում երթուղիների երկայնքով, թաքստոցների ստուգում: Ցերեկային ակտիվություն ունեցող կենդանիները դիտարկվել են տրանսսեկտային մեթոդով, թաքնված կենսակերպ վարող տեսակներին հայտնաբերելու համար ստուգվել են բոլոր համապատասխան թաքստոցները: Կրծողների ուսումնասիրության նպատակով ստուգվել է դրանց տեղաշարժման արահետների և բների առկայությունը, ինչպես նաև քարերի տակ ժամանակավոր կացարանները: Թռչնատեսակների ուսումնասիրության համար կիրառվել է նաև ձայնային ազդանշաններով տեսակների պարզման մեթոդը:

Արևային կայանի համար հայցվող տարածքը

Բուսական աշխարհ

Գագարինի արևային կայանը կառուցվելու է Գեղարքունիքի մարզի Գագարին համայնքի հյուսիսային հատվածում: Ըստ Հայաստանի Հանրապետության ֆլորիստիկ շրջանների (Ա.Լ. Թախտաջյան, 1954) արևային կայանի համար հայցվող տարածքը գտնվում է Սևանի ֆլորիստիկ շրջանում: Հայցվող տարածքը գտնվում է մոտավորապես 1888 - 1891 մ բացարձակ բարձրությունների վրա: Այս բարձրությունների վրա սովորաբար բուսականության հիմնական տիպը լեռնային տափաստանայինն է դաշտավլուկազգի, տարախոտա-դաշտավլուկազգի համակեցություններով:

Արևային կայանի կառուցման համար նախատեսվող տարածքում բուսական աշխարհը ներկայացված է աղքատ բուսական կազմով՝ տարիներ շարունակ գերարածեցման պատճառով:

Հայցվող տարածքի հարևանությամբ հանդիպում են Դաշտավլուկազգիներից (Poaceae)՝ Անհավասարածաղիկ տանիքային (*Anisantha tectorum* (L.) Nevski), Շյուղախոտ մարգագետնային (*Festuca pratensis* Huds.), Խմրախոտ բուրավետ (*Anthoxantum odoratum* L.) այլն: Բարդածաղկավորների (Asteraceae) ընտանիքից հանդիպում են Արծալա ճառագայթային (*Serratula radiata* (Waldst. et Kit.), Օշինդր դառը (*Artemisia absinthium* L.), Հազարատերևուկ սովորական (*Achillea millefolium* L.), Տատասկ կոսմեյի (*Cirsium cosmellii* (Adam) Fisch. ex Hohen.), Տատասկ ասեղնավոր (*Cirsium echinus* (M.Bieb.) Hand.-Mazz.) և այլն: Բակլազգիների (Fabaceae) ընտանիքի ներկայացուցիչներից հանդիպում են Եղջերառվույտ կովկասյան (*Lotus caucasicus* Kupr.), Առվույտ երկնագույն (*Medicago corulea* Less.), Երեքնուկ վարելահողային (*Trifolium arvense* L.), Կորնգան անդրկովկասյան (*Onobrychis transcaucasica* Grossh.), Շրթնածաղկավորների (Lamiaceae) ընտանիքից հանդիպում են Երնջա լեռնային (*Sideritis montana* L.), Լերդախոտ ալեհեր (*Teucrium polium* L.), Երնջա լեռնային (*Sideritis montana* L.), Եղեսպակ օղակաձև (*Salvia verticillata* L.) և այլն:

Ակքանազգիներից (Dipsacaceae) հանդիպում է Քոսքոսուկ կրկնափետրաձև (*Scabiosa bipinnata* K.Koch), Մատիտեղազգիներից (Polygonaceae) հանդիպում են Ավելուկ գանգուր (*Rumex crispus* L.), Գողտրիկազգիներից (Boraginaceae) հանդիպում է Մոմախոտ փոքր (*Cerinthe minor* L.), Իշակաթնուկազգիներից (Euphorbiaceae) հանդիպում է Իշակաթնուկ վրացական (*Euphorbia iberica* Boiss.):

Գնարբուկազգիներից (Primulaceae) հանդիպում է Առնասպար թավոս (*Androsace villosa* L.), Սրոհունդազգիներից (Hypericaceae)՝ Սրոհունդ անհարթ (*Hypericum scabrum* L.), Մեխակազգիներից (Caryophyllaceae)՝ Որմնարբույս մեխակային (*Arenaria dianthoides* Smith), Նեխուրազգիներից (Apiaceae)՝ Երնջնակ Բիյարդեի (*Eryngium billardieri* Delar.) այլն: Պատասուկազգիներից (Convolvulaceae) հանդիպում է

Պատատուկ դաշտային (*Convolvulus arvensis* L.), Տորոնազգիներից (*Rubiaceae*) հանդիպում է Գետնաստղ գետնատարած (*Asperula prostrata* (Adams) K.Koch), Գորտնուկազգիներից (*Ranunculaceae*)՝ Քնձմնձուկ փոքր (*Thalictrum minus* L.), Ջղախտազգիներից (*Plantaginaceae*) հանդիպում է Եզան լեզու մեծ (*Plantago major* L.), Եզան լեզու միջին (*Plantago media* L.), Տուղտազգիներից (*Malvaceae*) հանդիպում է Փիփերթ արհամարհված (*Malva neglecta* Wallr.) և այլն:

Հայցվող տարածքում դենդրոֆլորայի ներկայացուցիչները բացակայում են:

Տարածքում հանդիպող բուսատեսակներ

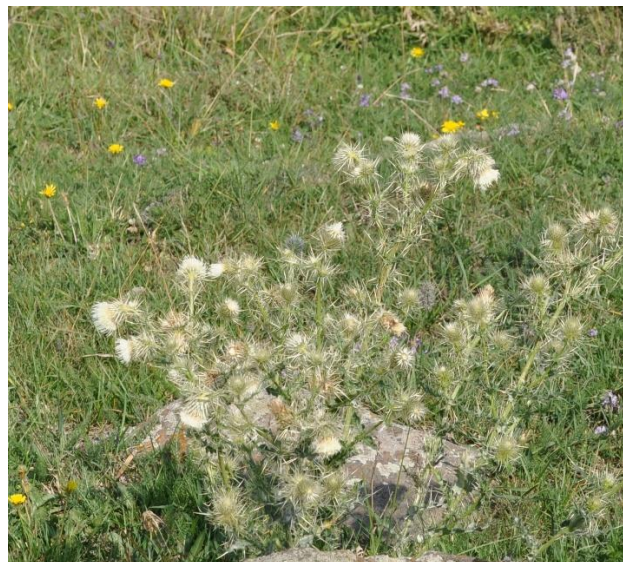
Երեքնուկ վարելահողային

Կորնզան անդրկովկասյան

Երնջնակ Բիյարդեի

Տատասկ ասեղնավոր

Լեռնախոտ ակեիեր

Երնջա լեռնային

Կենդանական աշխարհ

Հետազոտվող տարածաշրջանում տարածված են տափաստաններին բնորոշ կենդանական աշխարհի ներկայացուցիչներ: Տարածքում բազմաթիվ են մորեխները, բզեզները, թռչանթաթևավորները:

Երկկենցաղներից հանդիպում են Լճագորտ (*Rana ridibunda*), Փոքրասիական գորտ (*Rana macrocnemis*), Կանաչ դոդոշ (*Bufo viridis*):

Սողուններից հանդիպում են Ճարպիկ մողես (*Lacerta agilis*), Միջին մողես (*Lacerta media*): Օձերից հանդիպում են սովորական լորսու (*Natrix natrix*), Սովորական պղնձօձ (*Coronella austriaca*):

Թռչուններից հանդիպում են Սև մանգաղաթև (*Apus apus*), Սովորական քարաթռչնակ (*Oenanthe oenanthe*), Տնային ճնճղուկ (*Passer domesticus*), Սովորական կաչաղակ (*Pica pica*), Սպիտակախաձի կեռնեխ (*Turdus torquatus*), Սովորական ճայ (*Corvus monedula*), Մեծ ճուռակ (*Buteo buteo*), հոպոպ (*Upupa epops*) և այլն:

Կաթնասուններից հանդիպում են Հասարակական դաշտամուկը (*Microtus socialis*), Սովորական դաշտամուկ (*Microtus arvalis*), Աքիս (*Mustela nivalis*), Եվրոպական (գորշ) նապաստակ (*Lepus europaeus*), Սովորական աղվես (*Vulpes vulpes*), Գորշ գայլ (*Canis lupus*):

ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված բուսատեսակներ և կենդանատեսակներ

Գեղարգունիքի մարզից ՀՀ Բույսերի Կարմիր գրքում գրանցված է 34 բուսատեսակ:

Կարմիր գրքում գրանցված տեսակներից են՝ Խոզանափուշ Ֆյոդորովի (*Cousinia fedorovii* Takht.) EN, Լրջուն Սևանի (*Isatis sevangensis* N. Busch) CR, Թրաշուշան հայաստանյան (*Gladiolus hajastanicus* Gabrielian) EN, Հիրիկ Նրբագեղ (*Iris elegantissima* Sosn.) EN, Վիշապագլուխ ավստրիական (*Dracocephalum austriacum* L.) EN, Գառնառվույտ հայկական (*Oxytropis armeniaca* Sosn. ex Mulk.) EN, Արնուենի հայաստանյան (*Sorbus hajastana* Gabrielian) VU և այլն:

Կենդանատեսակներից տարածաշրջանի համար բերվում են ՀՀ Կարմիր գրքում գրանցված Անդրկովկասյան բազմագույն մողեսիկ (*Eremias arguta transcaucasica* Darevsky), փոքրասիական մողեսները (*Darevskia rostombekovi* Darevsky), թռչնատեսակներ՝ Հայկական որոր (*Larus armenicus*), վարդագույն հավալուսն (*Pelecanus onocrotalus* Linnaeus), ձկնկուլը և այլն), հողվածոտանիներից՝ Արիոն կապտաթիթեռ (*Maculinea arion zara* Jachontov), Մթնշաղային կապտաթիթեռ (*Maculinea nausithous* Bergs), Անտեսված կապտաթիթեռ (*Agrodiaetus neglectus* Dantchenko), Նինայի կապտաթիթեռ (*Agrodiaetus ninae* Forster), Թուրքական կապտաթիթեռ (*Agrodiaetus turcicus* Koçak), որոնք գրանցված են միջազգային միության Կարմիր գրքում:

Առկա գրական և հերքարիումային նմուշների տվյալների համադրմամբ և նույնականացմամբ, ինչպես նաև դաշտային հետազոտությունների տվյալներով հաստատված է, որ Գագարինի արևային կայանի կառուցման համար նախատեսվող տարածքում առանձնահատուկ պահպանության կարիք ունեցող, վտանգված, խոցելի, անհետացման եզրին գտնվող և ՀՀ կարմիր գրքում կամ ԲՊՄՄ կարմիր ցուցակում գրանցված բուսատեսակները և կենդանատեսակները, ինչպես նաև կենդանիների բնադրավայրերը բացակայում են:

Օգտագործված գրականության ցանկ

1. Գալստյան Ս.Ռ., Եսկանյան Գ. Հայաստանի բնության հատուկ պահպանվող տարածքները և անտառները: WWF Հայաստան, 2012, 52 էջ:

2. Հայաստանի հանրապետության կենսաբանական բազմազանության պահպանության, օգտագործման եվ վերարտադրության ռազմավարություն եվ

գործողությունների պետական ծրագիր: ՀՀ Բնապահպանության նախարարություն: Երևան, 2015:

3. «Կենսաբանական բազմազանության մասին» կոնվենցիա, Հինգերորդ ազգային զեկույց: Երևան, 2014թ.

4. Կենսաբանական բազմազանություն: Ուղեցույց (խմբ. Ն.Խանջյան), Երևան, 2004, 88 էջ:

5. Հայաստանի հանրապետության բույսերի և կենդանիների կարմիր գիրք: Երկրորդ հրատարակություն, Երևան 2010.

6. Ղազարյան Ռ. Ս. Բուսանունների հայերեն-լատիներեն-ռուսերեն-անգլերեն-ֆրանսերեն-գերմաներեն բառարան: – Երևան, 1981: – 180 էջ:

Магакян А. К. Растительность Армянской ССР. – М.- Л., 1941. – 276 с.

Флора Армении (ред. А. Л. Тахтаджян), «Академия наук Арм ССР», Ереван т.т. 1 – 8, 1954 – 1987; т.т. 9 –11, Koeltz Scientific Books, Germany, 1995 – 2010.

ՀՀ բնության հուշարձանների ց ա ն կ (ՀՀ կառավարության 2008 թվականի 14 օգոստոսի <<Հայաստանի Հանրապետության բնության հուշարձանների ցանկը հաստատելու մասին>> N 967-Ն որոշմամբ հաստատված)
<http://www.mnp.am/am/pages/216>

Կատարող՝ ՀՀ ԳԱԱ Ա.Լ.Թախտաջյանի անվան Բուսաբանության ինստիտուտի
ավագ գիտաշխատող, կ.գ.թ. Մերինե Սարգսյան

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ համայնք Սևան գ. Գագարին Գործարանային փողոց
հասցեում գտնվող «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի կողմից կառուցվող
ՏԵ-ի էլեկտրամատակարարման նախագիծ:
10կՎ ՄԳ-ի կառուցում

Աշխատանքային նախագիծ

Էլեկտրատեխնիկական մաս

N ԴԷ-025-23-Յ1

Լիցենզիա N17509

ք.Երևան 2023 թ.

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ համայնք Սևան գ. Գագարին Գործարանային
փողոց հասցեում գտնվող «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի կողմից կառուցվող
ՏԵ-ի էլեկտրամատակարարման նախագիծ:

10կՎ ՄԳ-ի կառուցում

Աշխատանքային նախագիծ

Էլեկտրատեխնիկական մաս

N ԴԷ-025-23-Հ1

Լիցենզիա N17509

Տնօրեն

Դ. Սահակյան

Նախագծի Ղեկավար

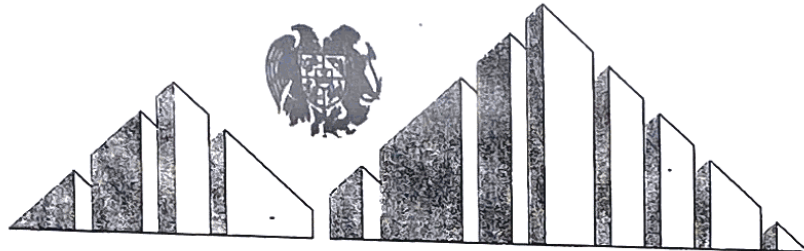

Ա. Դալլաբյան

ք.Երևան 2023 թ.

Փղխ. գույք. №

Իրջ. բնագրի №

ԱՅՄԱՏԱՌԻ ՀԱՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲԱԿԱՆՇԻՊՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ

ԼԻՑԵՆԶԻԱ

ՔՊԼ 17509

ՔԱՆԱՔԱՇԻՆԱԿԱՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ ԻՆՃԵՆԵՐԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆՆԵՐԻ ՄՇԱԿԱՄԱՆ (ԲԱՑԱՌՈՒԹՅԱՄԲ ԿՈՆՍՏՐՈՒԿՏՈՐԱԿԱՆ ՄԱՍԻ) ԻՆՉՊԵՏ ՆԱԵՎ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ ՉՊԱՀԱՆՁՈՂ ԱՇԽԱՏԱՆՔՆԵՐԻ) ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ

(գործունեության տեսակը)

ՏԻՎԼԵ Է «06 ԱՊՐԻԼԻ 2020թ.» «ՂԻ-ԷՆԵՐԶԻ» ՍՊԸ ԵՐԵՎԱՆ, ԱԿԱՆ-ԱՌԻՆՋ 2 Մ/Շ., 1/15 Շ., 28 ԲՆ.

(Լիցենզիան տալու ամսաթիվը, իրավաբանական անձի անվանումն ու գտնվելու վայրը, իսկ անհատ ձեռնարկատիրոջ համար ազգանունը, անունն ու բնակության վայրը)

Գործունեության ժամկետը՝

ԱՆՃԱՄԱՐԵՑ

« ԲԱԿԱՆՇԻՊՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱՆԿ »
ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՈՂ

Ա. ՂՈՒԱՐՅԱՆ
(անուն, ազգանուն)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ՆԵՐՂԻՐ

ՔՊԼ N 17509 - 1

(լիցենզիայի և ներդիրի համարները)

«ԴԻ-ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ

(կազմակերպության անվանումը և մասնագետի անձնագրային տվյալները)

ԱՐԹՈՒՐ ՍԱՄԿԵԼԻ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ AK0580664

(կազմակերպության անվանումը և մասնագետի անձնագրային տվյալները)

ԲՆԱԿԵԼԻ, ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ, ԱՐՏԱԴՐԱԿԱՆ ՇԵՆՔԵՐԻ ԵՎ ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ՝
ԷԼԵԿՏՐՈՍՏԱՏԱԿԱՐԱՐՄԱՆ, ԷԼԵԿՏՐՈՒՈՒՄԱԿՈՐՄԱՆ ՆԵՐՔԻՆ ԵՎ ԱՐՏԱՔԻՆ ՑԱՆՑԵՐ

(գործունեության ոլորտը)

06.04.2020թ.

(տալու և ստորագրում)

ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ՝

ԱՆԺԱՄԿԵՏ

ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ

ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՈՂ՝

Ներդիրը վավերական է լիցենզիայի առկայության դեպքում

Ա. ՂՈՒԱՐՅԱՆ

(անուն ազգանուն)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ
ԼԻՑԵՆԶԻԱՅԻ ՆԵՐՂԻՐ

ՔՊԼ N 17509 - 8

(լիցենզիայի և ներդիրի համարները)

«ԴԻ-ԷՆԵՐԶԻ» ՍՊԸ

(կազմակերպության անվանումը և մասնագետի անձնագրային տվյալները)

ԱՐԹՈՒՐ ՍԱՄԿԵԼԻ ԴԱԼԼԱՔՅԱՆ AK0580664

(կազմակերպության անվանումը և մասնագետի անձնագրային տվյալները)

ԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱՅԻ ՕԲՅԵԿՏՆԵՐԻ ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԻ՝

ԷԼԵԿՏՐԱԷՆԵՐԳԵՏԻԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐ

(գործունեության ոլորտը)

06.04.2020թ.

(տալու ամսաթիվը)

ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ԺԱՄԿԵՏԸ՝

ԱՆԺԱՄԿԵՏ

ՀՀ ՔԱՂԱՔԱՇԻՆՈՒԹՅԱՆ

ԿՈՄԻՏԵԻ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐՈՂ՝

(ստորագրողի անունը)

Ա. ՂՈՒԱՐՅԱՆ

(անուն ազգանուն)

Ներդիրը վավերական է լիցենզիայի առկայության դեպքում

Հատորի բովանդակությունը

Նախագծի կազմը4
 Տեղեկանք5
 Նախագծի հիմքը..... 6
 Բացատրագիր7
 Ընդհանուր տվյալներ
 • Հիմնական լրակազմի աշխատանքային գծագրերի ցուցակ.....8
 Մասնագիր9
 Աշխատանքային գծագրեր11

Նշումների իմաստը հիմնական մակագրերում

ՀԲ- Հատորի Բովանդակությունը

ՆԿ- Նախագծի Կազմը

ԲԳ - Բացատրագիր

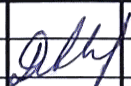
7	1
8	1
9	1
10	1
11	1
12	1
13	1
14	1
15	1
16	1
17	1
18	1
19	1
20	1
21	1
22	1
23	1
24	1
25	1
26	1
27	1
28	1
29	1
30	1
31	1
32	1
33	1
34	1
35	1
36	1
37	1
38	1
39	1
40	1
41	1
42	1
43	1
44	1
45	1
46	1
47	1
48	1
49	1
50	1

Ֆամիլիան	
Փոխ.գույք. №	
Ստորագր. և և ամսաթիվ	

ԴԷ-025-23-31-ՀԲ						
փոփ	ք.հաշ	թերթ	փաստՈ	ստորագ	Ամսաթ	
Նախ. ղեկ.	Դավլաթյան					
Գրքի բովանդակությունը				Փուլ	Թերթ	Թերթեր
				ԱՆ	1	1
				«ԴԻ-ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ ք.Երևան 2023թ.		

Նախագծի կազմը

Հատորի համարը	Նշանակում	Անվանում	Ծանոթություն
1	ԴԷ-025-23-Հ1	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ համայնք Սևան գ. Գագարին Գործարանային փողոց հասցեում գտնվող «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի կողմից կառուցվող ՏԵ-ի էլեկտրամատակարարման նախագիծ: 10կՎ ՄԳ-ի կառուցում Էլեկտրատեխնիկական մաս	
2	ԴԷ-025-23-Հ2	ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ համայնք Սևան գ. Գագարին Գործարանային փողոց հասցեում գտնվող «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի կողմից կառուցվող ՏԵ-ի էլեկտրամատակարարման նախագիծ: 6300կՎԱ հզորության ՏԵ-ի կառուցում Էլեկտրատեխնիկական մաս	

Փոխ. գույք. №		Ստորագր. և ամսաթիվ		ԴԷ-025-23-Հ1-ՆԿ					
Փոյք. բնագրի №	Ֆոտո	ք. հաշ	Թերթ	փաստՆ	ստորագ	Ամսաթ	Փուլ	Թերթ	Թերթեր
	Նախ. ղեկ.	Դալլաբյան					Ն	1	1
					Նախագծային փաստաթղթերի կազմը		«ԴԻ-ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ ք. Երևան 2023թ.		

Տեղեկանք

Սույն նախագծում կառույցների, կոնստրուկցիաների, սարքավորումների և տեխնոլոգիական մասի բոլոր տեխնիկական լուծումներն ընդունված են նախագծի հրատարակման պահին գործող նորմերին, կանոններին ինչպես նաև հրդեհային անվտանգության կանոններին համապատասխան:

Տեխնիկական շահագործման և անվտանգության տեխնիկայի կանոնների, ինչպես նաև հրդեհային անվտանգության պահանջների պահպանման դեպքում՝ ապահովվում է սույն նախագծում կառույցների շահագործման անվտանգությունը:

ՆԳՃ՝

Ա. Դալլաբյան

Գոյք. բնագրի №	
Ստորագր. և ամսաթիվ	
Փոխ. գույք. №	

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԷԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ՑԱՆՑԵՐ

ELECTRIC NETWORKS OF ARMENIA

ЭЛЕКТРИЧЕСКИЕ СЕТИ АРМЕНИИ

«Շ Երևան, Ա. Արմենակյան փողոց 127»

№ ՏՊ-6(10)/0059-1-Հ

«09» 03 2023թ.

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ ԲԱՇԽՄԱՆ ՑԱՆՑԻՆ ՄԻԱՅՄԱՆ /ԱՐՏԱԴՐՈՂԻ ՄԻԱՑՈՒՄ/

Արևային կայանի անվանումը
կայանի կառուցման հասցեն

Լիցենզիայի համարը
Արևային կայանի հզորությունը
Բաշխման ցանցին միացման կետի լարումը

«Դիջիդաթա» ՓԲ ընկերությանը
«Գեղամա» մ/ճ-ի գլխավոր
ճարտարագետ Հ.Մանուկյանին
«Էլեկտրաէներգետիկական
համակարգի օպերատոր» ՓԲԸ
գլխավոր ճարտարագետ Գ.Բալյանին
«Գագարին 1»
Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Սևան
գ. Գագարին Գործարանային փող. 1
(կար. ծածկագիր՝ 05-004-0302-0017)
ԼԷ № 0712
5000 կՎտ
10 կՎ

1. Արևային կայանի տարածքում կառուցել 6300 կՎԱ 10/0.8 կՎ ենթակայան:
2. Ենթակայանը միացնել «Գագարին» 110/10 կՎ ենթակայանի 10 կՎ ԲԱ-ի I սեկցիային առանձին բջիջով, նախապես տեղադրելով համանման 10 կՎ բջիջ՝ կառուցելով մոտ 0.5 կմ 10 կՎ էլեկտրահաղորդման գիծ:
3. Ռելեական պաշտպանությունը և ավտոմատիկան (ՌՊԱ) նախատեսել համաձայն ՀՀ կառավարության 2008 թվականի հունվարի 17-ի N42-Ն որոշմամբ հաստատված՝ էլեկտրատեղակայանքների պաշտպանության և ավտոմատիկայի սարքվածքին ներկայացվող պահանջների, տեխնիկական կանոնակարգի, ՌՊԱ սարքվածքների ծավալը և սկզբունքները համաձայնեցնելով «ՀԷՏ» ՓԲ և «ԷԷՀՕ» ՓԲ ընկերությունների հետ:
4. Արևային կայանի էլեկտրական մասի նախագիծը նախապես համաձայնեցնել «ՀԷՏ» ՓԲ ընկերության տեխնիկական տնօրինության, «Հաշվարկային Կենտրոն» ՓԲ ընկերությունների և համապատասխան այլ շահագրգիռ կազմակերպությունների հետ:

5. Սահմանազատման կետում՝ Արևային կայանը բաշխման ցանցին միացման՝ «Գագարին» 110/10 կՎ ենթակայանի 10 կՎ ԲԱ-ի I սեկցիայի 10 կՎ բջիջում՝ համաձայն ՀՀ հանրային ծառայությունները կարգավորող հանձնաժողովի 25 դեկտեմբերի 2019 թվականի N 522-Ն որոշմամբ հաստատված ԷՄՇ կանոնների թիվ 38 գլխի պահանջների, տեղադրել և օրինականացնել երկկողմ հաշվառք իրականացնող (Реверс) հաշվառքի սարքեր (էլեկտրաէներգիայի հաշվիչի, հոսանքի և լարման չափիչ տրանսֆորմատորների միացությունների համախումբ):
6. Արևային կայանի միացումը բաշխման ցանցին կիրականացվի՝ ՀՀ քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության տեսչական մարմնի կողմից տրված գործարկման եզրակացության, «ՀԷՑ» ՓԲ ընկերության կողմից տրված լարման կարգադրության առկայության դեպքում:

ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՏՆՕՐԵՆ

«ԳԱՅԱՍՏԱՆԻ ԲԱՇԽՄԱՆ ԿԱՅԱՆ» ՓԲԸ
 ՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ՏՆՕՐԻ ՄԱՍԻՆ ՑՈՐՆ
 ԱՐՏԱՂՈՎԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆԱԿՆԵՐԻ ԲԱՇԽՄԱՆ ԿԱՅԱՆ

N _____ « _____ » _____ 20 _____ թ

- Բաշխման ցանցին միացման աշխատանքները իրականացնել համաձայն նախագծի՝ լիցենզավորված կազմակերպության միջոցով:
- Տեխնիկական պայմանների կատարման ժամկետը մինչև Արտադրության լիցենզիայով ամրագրված՝ կայանի կառուցման ժամանակահատվածը:

Բացատրագիր

Սույն նախագծի համար հիմք է հանդիսացել N ՏՊ-6(10)/0059-1-Յ առ 09.03.2023թ.-ի տեխնիկական պայմանները, համաձայն որի պետք է իրականացնել ՅՅ Գեղարքունիքի մարզի համայնք Սևան գ. Գագարին Գործարանային փողոց 1 հասցեում «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի կողմից կառուցվող ՏԵ-ի 10կՎ էլեկտրամատակարարումն, որի համար անհրաժեշտ է կառուցել նոր 10կՎ ստորգետնյա մալուխագիծ և կառուցել 6300 կՎԱ հզորության ՏԵ:

10կՎ ՄԳ-ի մաս:

Նոր կառուցվող ՏԵ-ի սնուցումը նախատեսվում է իրականացնել «Գագարին» 110/10 կՎ ե/կ-ի 10կՎ ԲՍ-ի 1-ին սեկցիայից՝ նախապես տեղադրելով համանման 10կՎ բջիջ(տես գծ.ԴԵ-025-23-Յ1-Գ1): 10կՎ ՄԳ-ի երկարությունը կազմում է 710մ(3մ 10կՎ բջջում, 16մ ասֆալտապատ հատված, 649մ գրունտային հատված, 35մ երկաթգծի տակով և 7մ ենթակայանի ներսում) և ընտրված է АПБП-10 3x240 մմ² տիպի մալուխ(տես գծ. ԴԵ-025-23-Յ1-Գ1): Մալուխի համար նախատեսված է ներքին տեղադրման ծայրային և միացման կչորդիչներ: Գոյություն ունեցող այլ մալուխներին զուգահեռ անցկացնելիս, մալուխների միջև հեռավորությունն ընդունված է 100մմ: Մալուխի անցկացման խորությունը ասֆալտապատ հատվածներում 1մ է, իսկ գրունտային հատվածներում՝ 0.7մ: Այլ մալուխներ և ճանապարհներ հատելիս մալուխը մոնտաժվում է խրանուղում փովող 110մմ տրամագծով խողովակների մեջ: Մալուխները խողովակաշարերի հետ հատվելիս դրանց միջև հեռավորությունը պետք է պահպանել առնվազն 500մմ, իսկ անհնարինության դեպքում՝ մինչև 250մմ, մալուխները այդ հատվածներում անցկացնելով ՊՎՔ խողովակներով:

Խրանուղում օձաձև տեղադրվող մալուխի ծավալներում հաշվի են առնվում 2% ավել քանակություն՝ մալուխների մեխանիկական լարումներից և ջերմային դեֆորմացիաներից խուսափելու համար:

ՏԵ-ն կառուցվում է «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ին պատկանող տարածքում:

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ

- Աշխատանքային գծագրերը կատարված են համապատասխան գործող նորմերին և կանոններին և նախատեսվում են տեխնիկական լուծումներ, որոնք անվտանգ շահագործման ընդունված կանոնների պահպանման դեպքում ապահովում են անվտանգությունը:
- Շինարարության ընթացքում հնարավոր է կատարել փոփոխություններ նախապես համաձայնեցնելով նախագծային կազմակերպության հետ:
- Շինարարական աշխատանքները կատարող կազմակերպություններին՝ առանց համապատասխան շահագրգիռ կազմակերպությունների հողային աշխատանքներ չսկսել:

Փոխ. գույք. №
Ստորագր. և ամսաթիվ
Գոյք. բնագործի №

ԴԵ-025-23-Յ1-ԲԳ								
փոփ	ք.հաշ	Թեր	փաստN	ստորագ.	Սմասք			
Նախ. ղեկ.	Դալլաթյան			Բացատրագիր				
						Փուլ	Թերք	Թերքեր
						ՍՆ	1	1
				«ԴԻ-ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ ք.երևան 2023թ.				

Ընդհանուր տվյալներ

Հիմնական լրակազմի աշխատանքային գծագրերի ցուցակ

Էջ	Անվանում	Ծանոթություն
1	2	3
Էլեկտրատեխնիկական մաս		
11	10կՎ ՄԳ-ի և ՏԵ-ի տեղի հատակագիծ	գծ.ՆԴԷ-025-23-Հ1-Գ1

թերթ

ԴԷ-025-23-Հ1

փոփոխ	ք.հաշ	թերթ	փաստՆ	ստորագ.	կնսարիվ
-------	-------	------	-------	---------	---------

Инв№подл	Подпись и дата	Взаменинв.№
----------	----------------	-------------

Մասնագիր

10կԿ ՄԳ

h/h		Սարքավորումների և նյութերի տեխնիկական բնութագիրը և անվանումը	Քանակ	Անվանում	Չափմ. միավոր	Ընդհ. ծախսը	Ծան.
1	2	3	4	5	5	6	7
1	1	16մ ասֆալտբետոնե հատված		Ասֆալտբետոնե շերտի կտրում	գ.մ	32	
	2			Խոշորահատիկ ասֆալտբետոնե շերտի քանդում և վերականգնում, H=40մմ	մ ² / մ ³	7,2/0,288	
	3			Մանրահատիկ ասֆալտբետոնե շերտի քանդում և վերականգնում, H=35մմ	մ ² / մ ³	7,2/0,252	
	4			Խրամուղու փորում էքսկավատորով (0.35+0.45)/2x1,1մ V կարգի գրունտ	մ ³	5,6	
	5			Ավազի նախապատրաստական շերտի իրականացում, H=200մմ	մ/ մ ³	16/1,28	
	6			Ավազի հետլցում խրամուղում H=675մմ	մ/ մ ³	16/4,32	
	7			Խճի նախապատրաստական շերտի քանդում և վերականգնում, H=150մմ	մ ² / մ ³	7,2/1,08	
	8			Շին աղբի բարձում ինքնաթափի վրա և տեղափոխում 12կմ	մ ³	1,62	
	9			Հանված բարձում ինքնաթափի վրա և տեղափոխում 12կմ	մ ³	5,6	
2	1	649մ գրունտային հատված		Խրամուղու փորում էքսկավատորով (0.3+0.35)/2x0.8մ V կարգի գրունտ	մ ³	168,74	
	2			Ավազի նախապատրաստական շերտից իրականացում, H=200մմ	մ/ մ ³	649/42,185	
	3			Ավազակոպճային գրունտի հետլցում խրամուղում	մ ³	13,8	
	4			Հանված ավելորդ գրունտի բարձում ինքնաթափի վրա և տեղափոխում 12կմ	մ ³	126,555	

փոփոխ	ք.հաշ	Թերթ	փաստ	ստորագ.	լմսաթիվ

ԴԷ-025-23-Հ1

թերթ

Инв№подл	Подпись и дата	Взаменив.№
----------	----------------	------------

1	2	3	4	5	5	6	7
3	1	10կՎ ուժային մալուխի մոնտաժում 1հատ АПВП-10 3x240 մմ ² մալուխով (4% ավելացում)		Պատրաստի խրամուղում առանց ծածկի	մ	691,6	
	2			Երկաթգծի տակով	մ	36,4	
	3			1-ին սեկցիայի ներսում	մ	3,12	
	4			Ենթակայանի ներսում	մ	7,28	
4	1	10կՎ միացման կցորդիչների մոնտաժում		10կՎ միացման կցորդիչ	կոմպլ	2	
	2	10կՎ ծայրային կցորդիչների մոնտաժում ենթակայանի և սեկցիայի ներսում		10կՎ ներքին տեղադրման ծայրային կցորդիչ	կոմպլ	2	
	3	Աղյուսի մոնտաժում խրամուղում		Աղյուս 250*120*65մմ	հատ	5834	

փոփոխ	ք.հաշ	Թերթ	փաստՆ	ստորագ.	մնաքիվ

ԴԷ-025-23-Յ1

թերթ

0304-0002

05-004-0302-0006

«Գագարին» 110/10կՎ եկ
10կՎ ԲՍ 1-ին սեկցիա

Նոր կառուցվող 10կՎ ՄԳ Մալուխ ԱՊԵՈ-10
3x240մմ, L=35մ երկարությամբ տակով,

05-004-0302-0023

05-004-0302-0024

Նոր կառուցվող 10կՎ ՄԳ Մալուխ ԱՊԵՈ-10
3x240մմ, L=710մ, որից 3մ 1-ին սեկցիայում, 16մ
ասֆալտապատ ճանապարհով, 35մ երկարությամբ
տակով, 649մ գրունտային մայրով, 7մ ՏԵ-ի ներսում

05-004-0302-0017

Նոր կառուցվող
6300 կՎԱ հզ.-ն ՏԵ

004-0304-0038

05-004-0327-0001

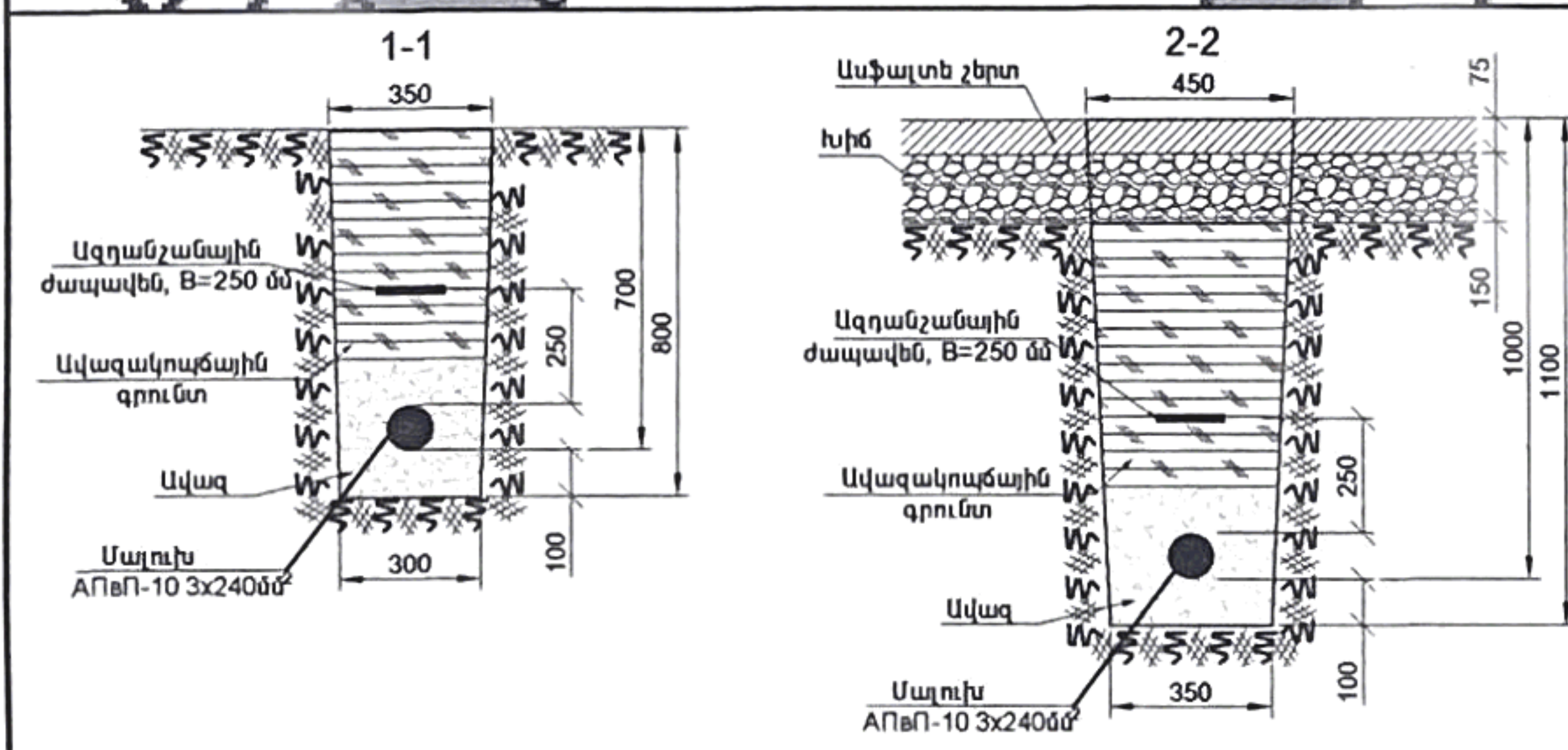
05-004-0304-0005

05-004-0303-0006

05-004-

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ԱՏՈՐԳԵՏՆՅԱ 10ԿՎ ՄԱՆՈՒՄԱԳԻԾ ԳՐՈՒՆՏԱՅԻՆ ՀԱՏՎԱԾ
- ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ԱՏՈՐԳԵՏՆՅԱ 10ԿՎ ՄԱՆՈՒՄԱԳԻԾ ԱՄՖԱՍՏԵ ՀԱՏՎԱԾ
- ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ԱՏՈՐԳԵՏՆՅԱ 10ԿՎ ՄԱՆՈՒՄԱԳԻԾ ԵՐԿԱԹՁԻ ՏԱԿՈՎ

Փոփ.	Քան.	Թերթ	Խաստ.	Ստորագ.	ա/թ
Նախ. դեկ.	Դալարյան				

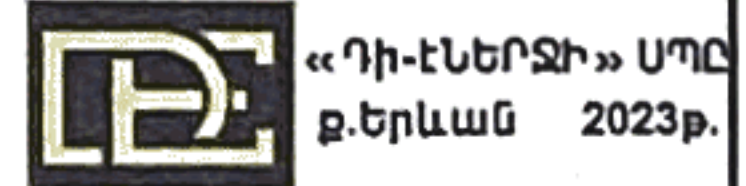
ԴԵ-025-23-Հ1-Գ1

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ համայնք Սևան գ. Գագարին Գործարանային փողոց
հասցեում գտնվող «ԴԻՋԻՏԱԼ» ՓԲԸ-ի կողմից կառուցվող ՏԵ-ի
էլեկտրամատակարարման նախագիծ
10կՎ ՄԳ-ի կառուցում և 6300կՎԱ հզորության ՏԵ-ի կառուցում

Էլեկտրատեխնիկական մաս

Փուլ	Թերթ	Թերթեր
ԱՆ	1	1

10կՎ ՄԳ-ի և ՏԵ-ի
տեղի հատակագիծ
Մ 1:2000

0304-0002

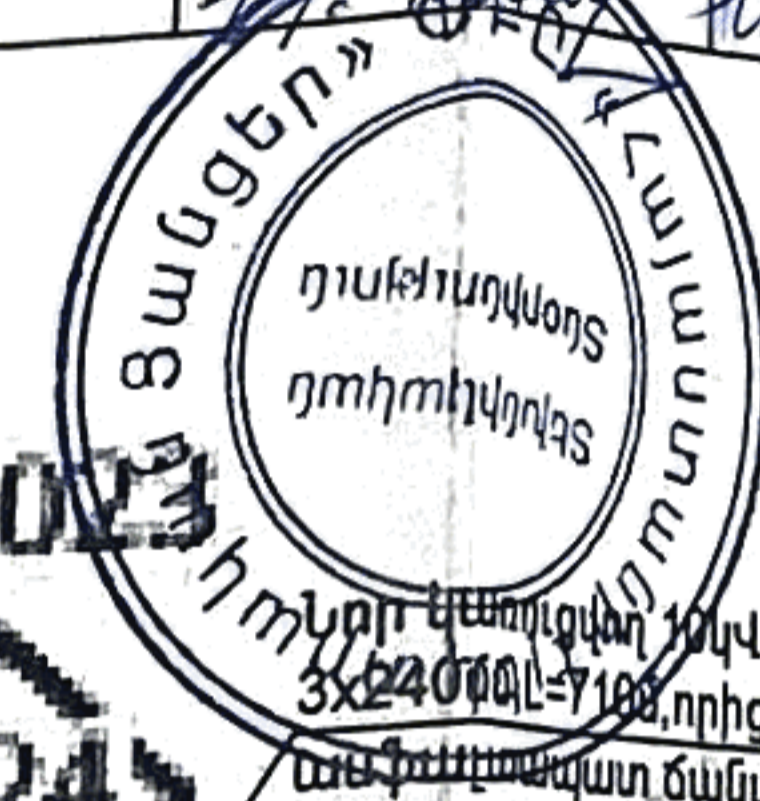
հոշակալի աշխատանքներ
վերականգնողական շրջան
077483389

«Գազարին» 110/10կՎ ԵՎ
10կՎ ԲՍ 1-ին սեկցիա

Նոր կառուցվող 10կՎ ՍԳ Մալուխ ԱՊՆՊ-10
3x240մմ, L=35մ երկաթգծի տակով,

Համաձայնեցված է

№	Չեռնարկության անվանումը	Ստորագրություն	Անուն Ազգանուն	Ամսաթիվ
1	Սահիհանյան Երասիմ			
2	«ՀԷՑ» ՓԲԸ տեխնիկական տնօրեն		Դ. Գրիգորյան	23.05.23
3	«Գեղամա» մ/ճ գլխ. ճարտար.		Դ. Մանուկյան	24.05.23
4	«Սևան» էլ. ցանց			
5	«ՏԵԼԵԿՈՍ ԱՐՄԵՆԱ» ՓԲԸ		Ի. Խաչատրյան	19.05.23
6	«ՎԵՈՒԼԻԱ ՋՈՒՐ» ՓԲԸ		Տ. Խաչատրյան	19.05.23
7	«ԳԱԶՊՐՈՍ ԱՐՄԵՆԻԱ» ՓԲԸ		Է. Շիրազյան	19.05.23
8	«ՀԿԵ» ՓԲԸ		Ա. Կարամյան	

«ՏԵԼԵԿՈՍ ԱՐՄԵՆԱ» ՓԲԸ
ՑԱՆՑԵՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ
«ՍԵՎԱՆ»
ЭКСПЛУАТАЦИЯ СЕТИ
«СЕВАН»
ЗАО «ТЕЛЕКОМ АРМЕНИЯ»

Նոր կառուցվող 10կՎ ՍԳ Մալուխ ԱՊՆՊ-10
3x240մմ, L=710մ, որից 3մ 1-ին սեկցիայում, 16մ
ունի 1-ին սեկցիայի ճանապարհով, 35մ երկաթգծի
տակով, 649մ գիւնտային մայրով, 7մ ՏԵ-ի ներսում

05-004-0302-0017

ՎԱՍԱԶՆԱԿԱՆ ԵՆ
«ԳԱԶՊՐՈՍ ԱՐՄԵՆԻԱ» ՓԲԸ
ՆԵՎԱՆԻ ԱՐՄԱՆ
ՄԱՐՏ 19, 2023 թ.

հոշակալի աշխատանքներ
վերականգնողական շրջան
094-34-66-36
նորաշրջան

05-004-0304-0005

05-004-0302-0023

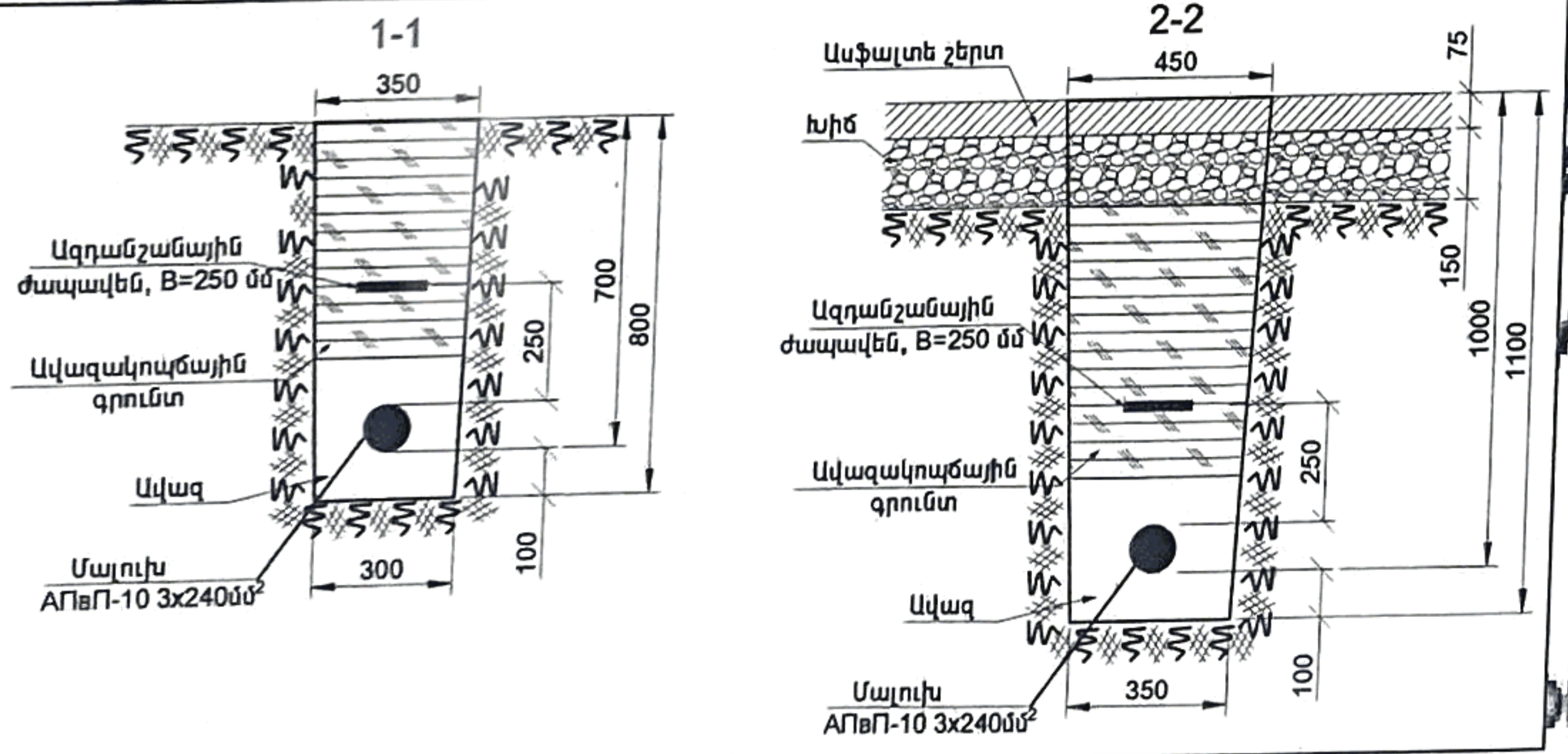
05-004-0302-0024

05-004-0327-0001

05-004-0303-0006

05-004-

- ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ
- ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ՍՏՈՐԳԵՏՆՅԱ 10ԿՎ ՍԱՆՈՒՄԱԳԻԾ ԳՈՒՆՏԱՅԻՆ ՀԱՏՎԱԾ
 - ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ՍՏՈՐԳԵՏՆՅԱ 10ԿՎ ՍԱՆՈՒՄԱԳԻԾ ԱՍՖԱԼՏԵ ՀԱՏՎԱԾ
 - ՆՈՐ ԿԱՌՈՒՑՎՈՂ ՍՏՈՐԳԵՏՆՅԱ 10ԿՎ ՍԱՆՈՒՄԱԳԻԾ ԵՐԿԱԹԳԾԻ ՏԱԿՈՎ

ՊԵ-025-23-31-Գ1

ՀՀ Գեղարքունիքի մարզ համայնք Սևան գ. Գազարին Գործարանային փողոց հասցեում գտնվող «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի կողմից կառուցվող ՏԵ-ի էլեկտրամատակարարման մախագիծ: 10կՎ ՍԳ-ի կառուցում և 6300կՎԱ հզորության ՏԵ-ի կառուցում

Փուլ	Բան. Թերթ	Իրադ. Ստորագ.	ա/թ

Էլեկտրատեխնիկական մաս

Փուլ	Թերթ	Թերթեր
ԱՆ	1	1

Նախ. ղեկ. Դավաթյան

10կՎ ՍԳ-ի և ՏԵ-ի տեղի հատակագիծ Ս 1:2000

«ԴԻ-ԷՆԵՐՋԻ» ՍՊԸ
Երևան 2023 թ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ
ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ առ 2022-11-21

«ԴԻՋԻԴԱԹԱ»

Փակ բաժնետիրական ընկերություն (ՓԲԸ)

Գրանցման համար **87.120.01123**

Հիմնադրման տարի **2005**

Գրանցման ամսաթիվ **2005-02-11**

Գործունեության ժամկետ **Անժամկետ**

Կարգավիճակ **Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:**

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) **28497083**

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) **08600472**

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովարի ծածկագիր) **14125112**

Էլ. փոստ -

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե **ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅԻՆ / 1 ԳԱԳԱՐԻՆ 1506 ՍԵՎԱՆ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆ**

Հեռախոս --

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Պաշտոն **Տնօրեն**

Անուն Ազգանուն **ՆՎԵՐ ՍԱՖԱՐՅԱՆ ԳԵՎՈՐԳԻ**

Անձնագրային տվյալներ **008576803 2016-07-06 011**

Հասցե **ԻՍԱՀԱԿՅԱՆ Փ. / 38 շ. / 6 բն. ԿԵՆՏՐՈՆ 0009 ԵՐԵՎԱՆ ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ**

Տեղեկություններ իրավահաջորդության / իրավանախորդության վերաբերյալ

իրավահաջորդ(ներ) գրառված չեն

իրավանախորդ(ներ) «ԳԵՂԱՄԱ» ԲԲԸ (87.120.00150)

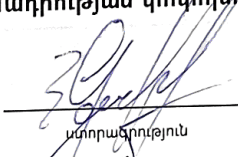
Տեղեկությունների կանոնադրական կապիտալի չափի մասին

Կանոնադրական կապիտալի չափը << դրամով՝ 30970038

Պետական միասնական գրանցամատյանում կատարված փոփոխություններ

Գրանցման ամսաթիվ	Փոփոխություններ
2005-02-11	Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն Անվանման փոփոխություն
2009-10-22	Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն
2012-10-08	Կանոնադրության թվայնացում
2017-06-02	Գործադիր մարմնի ղեկավարի տվյալների փոփոխություն
2020-12-28	Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն
2021-12-13	Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2022-07-04	Անվանման փոփոխություն Իրավաբանական հասցեի փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (նոր խմբագրությամբ կանոնադրություն)
2022-08-17	Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2022-11-21	Կանոնադրական կապիտալի փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)

Քաղվածքը տրամադրող՝

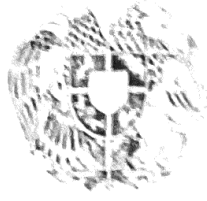

Ռինիվերսալ Բիզնես Սոլուշնս

Քաղվածքի տրամադրման ամսաթիվ՝

21-11-2022

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐԴԱՐԱԴԱՏՈՒԹՅԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ԻՐԱՎԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ՊԵՏԱԿԱՆ ՌԵԳԻՍՏՐ

ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԻԱՍՆԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑԱՄԱՏՅԱՆԻՑ ՔԱՂՎԱԾՔ առ 2023-06-28

«ԴԻԶԻԴԱԹԱ»

Փակ բաժնետիրական ընկերություն (ՓԲԸ)

Գրանցման համար 87.120.01123

Հիմնադրման տարի 2005

Գրանցման ամսաթիվ 2005-02-11

Գործունեության ժամկետ Անժամկետ

Կարգավիճակ Իրավաբանական անձի լուծարման գործընթացում գտնվելու կամ գործունեության (գոյության) դադարման մասին պետական միասնական գրանցամատյանում տեղեկություններ գրառված չեն:

Իրավաբանական անձի ծածկագիր (ՁԿԴ) 28497083

Հարկ վճարողի հաշվառման համար (ՀՎՀՀ) 08600472

Սոցիալական վճարների պարտավորությունների անձնական հաշվի քարտի համար (Ապահովողի ծածկագիր) 14125112

Էլ. փոստ info@digidata.am

Կայք -

Գտնվելու վայրը

Հասցե ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՅԻՆ / 1 ԳԱԳԱՐԻՆ 1506 ՍԵՎԱՆ
ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հեռախոս --

Գործադիր մարմնի ղեկավար

Պաշտոն Տնօրեն

Անուն Ազգանուն ՎԱՀԵ ԿԻՐԱԿՈՍՅԱՆ ԿԱՄՈՅԻ

Անձնագրային տվյալներ 014392625 2023-02-01 012

Հասցե ԿԻԵՎՅԱՆ Փ. / Շ / 4/4 / 13 ԱՐԱԲԿԻՐ 0028 ԵՐԵՎԱՆ
ԵՐԵՎԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Տեղեկություններ իրավահաջորդության / իրավանախորհրդության վերաբերյալ

Իրավահաջորդ(ներ) **գրառված չեն**

Իրավանախորհրդ(ներ) **«ԳԵՂԱՄԱ» ԲԲԸ (87.120.00150)**

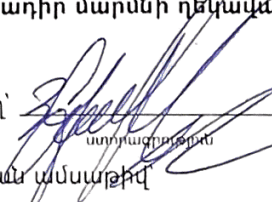
Տեղեկությունների կանոնադրական կապիտալի չափի մասին

Կանոնադրական կապիտալի չափը << դրամով՝ **30970038**

Պետական միասնական գրանցամատյանում կատարված փոփոխություններ

Գրանցման ամսաթիվ	Փոփոխություններ
2005-02-11	Անվանման փոփոխություն Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն
2009-10-22	Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն
2012-10-08	Կանոնադրության թվայնացում
2017-06-02	Գործադիր մարմնի ղեկավարի տվյալների փոփոխություն
2020-12-28	Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն
2021-12-13	Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2022-07-04	Անվանման փոփոխություն Իրավաբանական հասցեի փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (նոր խմբագրությամբ կանոնադրություն)
2022-08-17	Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2022-11-21	Կանոնադրական կապիտալի փոփոխություն Կանոնադրության փոփոխություն (կանոնադրության լրացում/փոփոխություն)
2023-06-28	Պաշտոնական կայքի և կամ էլ-փոստի մասին տեղեկությունների գրառում Գործադիր մարմնի ղեկավարի փոփոխություն

Քաղվածքը տրամադրող՝

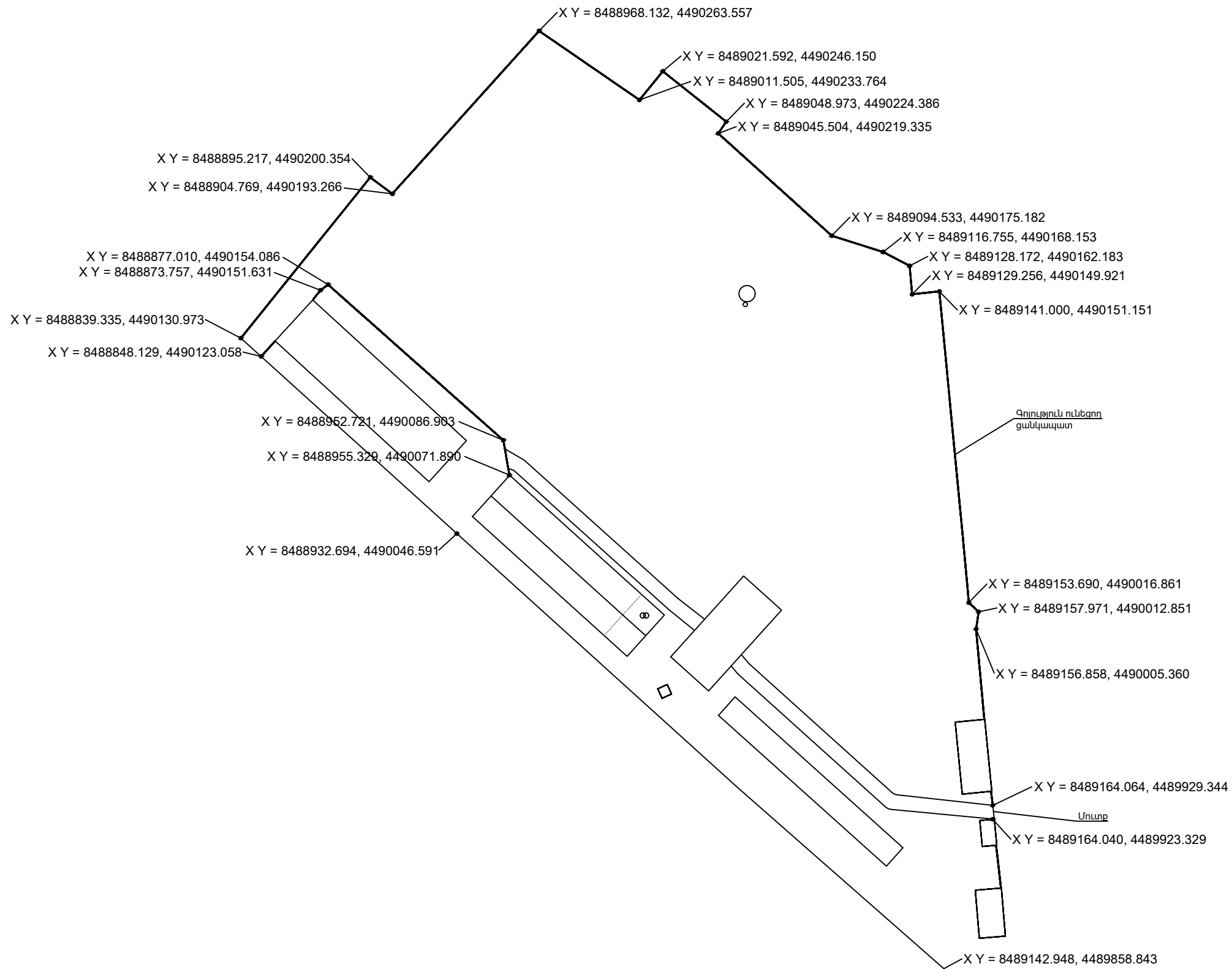

Ունիվերսալ Բիզնես Սոլուշնս

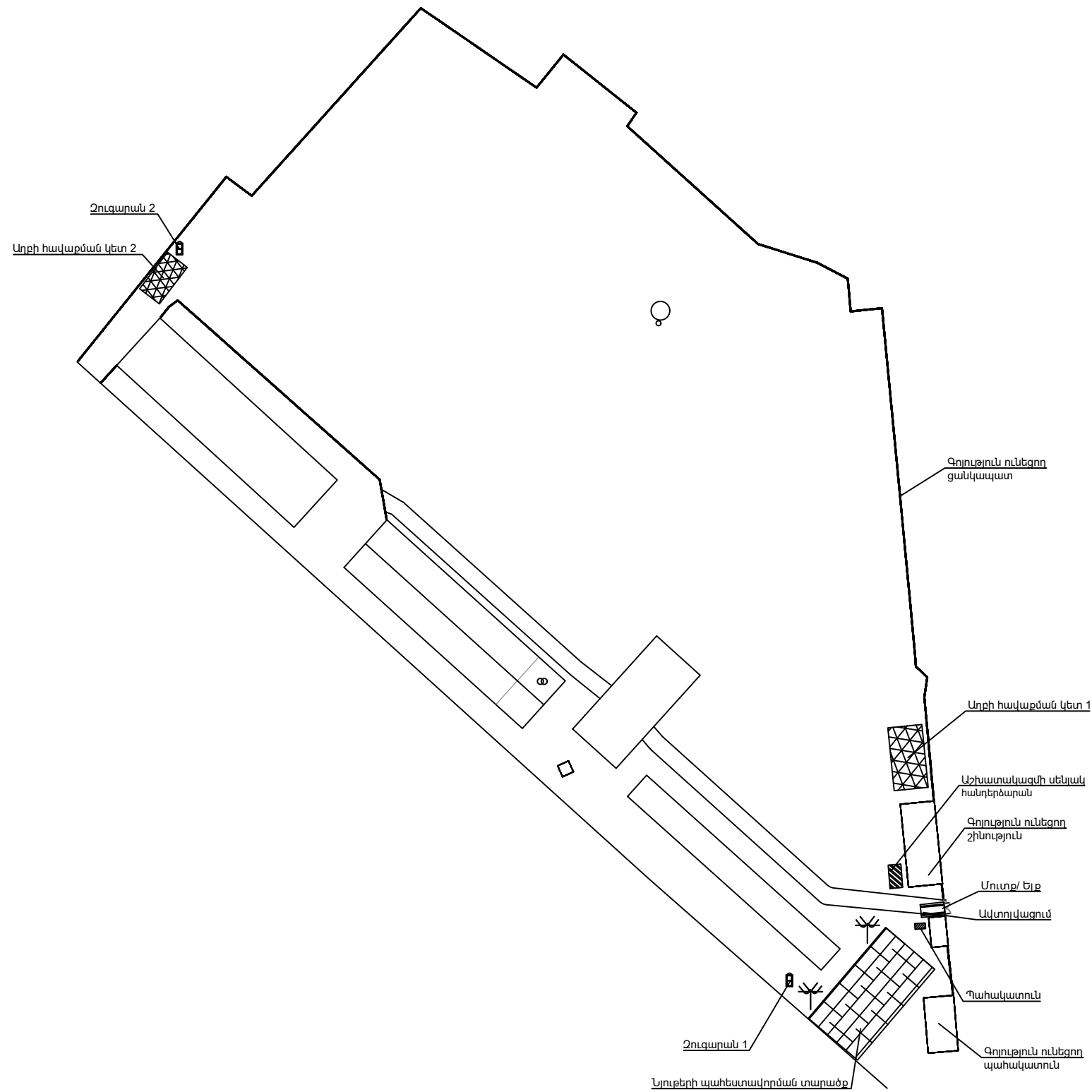
Քաղվածքի տրամադրման ամսաթիվ՝

28-06-2023

				Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի աշխատանքային նախագիծ			
	Անուն	Ստորագ.	Թվակ.	Հատակագիծ	Փուլ	Թերթ	Թերթեր
ՆԳՃ	Կ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ	<i>[Signature]</i>			01	01	02
Նախագծեց	Կ. ԶՕԼԱԳԵԱՆ	<i>[Signature]</i>		Իրավիճակային հատակագիծ			

- Լուսավորության հենարան (2-Հատ) ճանապարհ
- Բիոգուգարան քանակ (2-Հատ)
- Պահակատուն քանակ (1-Հատ)
- Աշխատակազմի սենյակի (1-Հատ)
- Աղբի հավաքման կետ (2-Հատ)
- Ավտոլվացում (1-Հատ)
- Նյութերի պահեստավորման տարածք (1-Հատ)

				Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի աշխատանքային նախագիծ		
	Անուն	Ստորագ.	Թվակ.	Հատակագիծ		Փուլ
ՆԳՃ	Կ. ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ			Իրավիճակային հատակագիծ		01
Նախագծեց	Կ. ԶՕԼԱԳԵԱՆ					02
						02
				 Powered by Sun		

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ ԳԵՂԱՐՔՈՒՆԻՔԻ ՄԱՐԶ
ՍԵՎԱՆ ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ**

ՔԱՂՎԱԾՔ

Հայաստանի Հանրապետություն Գեղարքունիքի մարզ Սևան համայնք
ք.Սևան, Նաիրյան փ. 164, (0261) 2-43-23, 4-00-00 sevan.gegharqunig@mta.gov.am

20 հունիսի 2023թվականի

N792-Ա ՈՐՈՇՈՒՄԻՑ

**ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
ՏՐԱՄԱԴՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Համաձայն «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 42-րդ հոդվածի 1-ին մասի 4-րդ կետի, Հայաստանի Հանրապետության կառավարության՝ 2015 թվականի մարտի 19-ի N 596-Ն որոշման, հիմք ընդունելով «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի լիազոր անձ Վահե Կիրակոսյանի հայտը՝ **որոշում եմ.**

1. «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ին տրամադրել նախագծման թույլտվություն Գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք, ք.Սևան, գ. Գազարին, Գործարանային փողոց թիվ 1 պահեստ հասցեում գտնվող տարածքում արևային էլեկտրակայանի կառուցման համար :
2. «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ն պարտավոր է նախագծային փաստաթղթերը ներկայացնել համաձայնեցման և ստանալ շինարարության թույլտվություն:
3. Սույն որոշումն ուժի մեջ է՝ «ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ-ի լիազոր անձ Վահե Կիրակոսյանին որոշման ընդունման մասին իրազեկելու օրվան հաջորդող օրվանից:

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐ՝
ԱՇԽԱՏԱԿԱԶՄԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ՝

ՍԱՐԳԻՍ ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ
ԱՐՄԵՇՈՒՎԻ ՂՈՒԿԱՍՅԱՆ

Սարգիս Մուրադյան

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

Գեղարքունիքի մարզ, Սևան համայնք
(մարզը, համայնքը)

ՆԱԽԱԳԾՄԱՆ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅՈՒՆ
(ՃԱՐՏԱՐԱՊԵՏԱՀԱՏԱԿԱԳԾԱՅԻՆ ԱՌԱՋԱԴՐԱՆՔ)

N 59 21 « հունիսի » 2023 թ.

Օբյեկտ Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում
(օբյեկտի անվանումը, կառուցում, վերակառուցում, ուժեղացում, վերականգնում, գործառնական նշանակության փոփոխություն)

Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում 5000կՎտ հզորությամբ
(հակիրճ բնորոշումը, հզորությունը)

III կատեգորիա աշխատաքային նախագծային փաստաթղթերի մշակման համար:
դիսկայնության աստիճանը (կատեգորիան), նախագծման փուլերը և այլն)

Գտնվելու վայրը Մարզ Գեղարքունիք, Սևան համայնք, ք.Սևան, գ. Գագարին, Գործարանային փողոց թիվ 1 պահեստ
05-004-0302-0025

(մարզի, համայնքի, փողոցի անվանումները, շենքի համարը, հողամասի ծածկագիրը)

Կառուցապատող << Դիջիտաթա >> ՓԲԸ-ի տնօրեն Նվեր Սաֆարյան

(կազմակերպության անվանումը, գտնվելու վայրը, ֆիզիկական անձի անունը, ազգանունը, բնակության վայրը, հեռախոսահամարը, էլեկտրոնային հասցեն)

Առաջադրանքի տրամադրման հիմքը Հայտ՝ 14.06.2023թ. սեփականության իրավունքի վկայական N 31052023-05-0039
(կառուցապատման նպատակով ՀՀ օրենսդրությամբ սահմանված կարգով հողամասի տրամադրման, անշարժ գույքի փոփոխման իրավունքը հաստատող անհրաժեշտ փաստաթղթերը)

Առաջադրանքի գործողության ժամկետը մեկուկես տարի
(N 1 հավելվածի 32-րդ կետին համապատասխան)

ՆԱԽԱԳԾՎՈՂ ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ
(աստիճանիչով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը
տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

1. Հողամասը գտնվում է Էներգետիկայի տրանսպորտի կապի կոմունալ
ենթակառուցվածքների օբյեկտներ
(հողամասի դիրքը քաղաքաշինական միջավայրում, դրա նպատակային և գործառնական նշանակությունը)

2. (*) Հողամասի չափերը 6.39784հա
(հողամասի սահմանները՝ կողորինատային նշահարմամբ, մակերեսը (հա))

3. Հողամասի առկա վիճակը Կառուցապատված տարածք
(ռելիեֆի բնութագիրը, շենքերի (այդ թվում՝ քանդման ենթակա) առկայությունը (օգտագործումը, նշանակությունը, հարկայնությունը, շինարարական նյութերը և այլն), կանաչապատումը, բարեկարգումը և այլն)

4. (*) Տրանսպորտային պայմանները գ.Գագարին, Գործարանային փողոց
(ճանապարհների առկայությունը, երկաթուղային տրանսպորտի մոտեցումները և այլն)

5. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ (ջրամատակարարման, կոյուղու, գազամատակարարման, տաք ջրի մատակարարման, էլեկտրամատակարարման, էլեկտրոնային հաղորդակցության համակարգեր)

Կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքներ
(նախագծվող հողամասով կամ կից տարածքով անցնող ինժեներական ենթակառուցվածքները, այդ թվում՝ ստորգետնյա)

6. (*) Կից հողամասեր

Համայնքային և մասնավոր սեփականություն
(կից հողօգտագործումների անվանումը և դրանց սահմանները՝ համաձայն ներկայացված սխեմայի)

7. Բնության հատուկ պահպանվող և (կամ) պատմամշակութային հուշարձանների տարածքներ (պահպանական գոտիներ)

Չկա
(հուշարձանի անվանումը, կարգավիճակը և այլն)

8. (*) Հատակագծային սահմանափակումներ

Չկա
(տեղանքում գործող արտադրական, պաշտպանվող օբյեկտների, ինժեներատրանսպորտային ենթակառուցվածքների և այլ օբյեկտների նկատմամբ սահմանափակումները, այդ թվում՝ սերվիտուտները)

ՆԱԽԱԳԾԱՅԻՆ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ

(աստիճանաշարով (*) նշված դրույթների գրաֆիկական արտացոլումը տրամադրվում է կից ներկայացվող ամփոփ սխեմայով՝ Մ 1:500)

9. Ճարտարապետահատակագծային պահանջներ

Արևային ֆոտովոլտային էլեկտրակայանի կառուցում 5000կՎտ հզորությամբ

(ելնելով Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրության և նորմատիվատեխնիկական փաստաթղթերի պահանջներից, առկա քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի դրույթներից կամ դրանց բացակայության դեպքում՝ կազմավորված (կազմավորվող) քաղաքաշինական միջավայրի պայմաններից)

9.1. (*) օբյեկտի հեռավորությունը կարմիր գծից (մետր)

Համաձայն սխեմայի

9.2. (*) հեռավորությունը հարևան հողակտորներից (օբյեկտներից) (մետր)

Համաձայն սխեմայի

9.3. թույլատրելի բարձրությունը (մետր)

«ՀՀՇՆ 30-01-2014»

9.4. կառուցապատման խտության գործակիցը (կառուցի (կառուցների) ընդհանուր մակերեսի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին)

«ՀՀՇՆ 30-01-2014»

9.5. կառուցապատման տոկոսը (կառուցապատվող (անջրանցիկ) տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%)

«ՀՀՇՆ 30-01-2014»

9.6. կանաչապատման տոկոսը (կանաչապատ տարածքի հարաբերությունը հողամասի մակերեսին՝ տոկոսներով (%))

«ՀՀՇՆ 30-01-2014»

9.7. այլ պահանջներ

Չկա

10. Հողամասում գտնվող շենքերի ու շինությունների քանդման կամ տեղափոխման (ապամոնտաժման) պայմանները և աշխատանքների հերթականությունը

Չկա

11. Ստորգետնյա, կիսանկուղի և առաջին հարկերի տարածքների օգտագործման պայմանները

Չկա

12. (*) Ինժեներական ցանցեր և սարքավորումներ

Պահանջներ՝ գոյություն ունեցող և նախագծվող ենթակառուցվածքների ու ցանցերի նկատմամբ

- 12.1. (*) ջրամատակարարում, կոյուղի, տաք ջրի մատակարարում Կցվում է _____ Չկա
(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
- 12.2. (*) էլեկտրամատակարարում Կցվում է _____ Միացում գործող ցանցին
(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
- 12.3. (*) գազամատակարարում Կցվում է _____ Չկա
(համաձայն մատակարարող կազմակերպության տեխնիկական պայմանների)
- 12.4. (*) էլեկտրոնային հաղորդակցության մալուխատար կոյուղու (ներառյալ դիտահորը) տեղադիրքը Կցվում է _____ Չկա
(համաձայն N 1 հավելվածի 58-րդ կետի 2-րդ ենթակետով սահմանված ելակետային տվյալների)
- 12.5. թույլ հոսանքներ _____ Չկա
- 12.6. աղբահանություն _____ Համաձայն պայմանագրի
13. Տարածքի ինժեներական նախապատրաստում _____ Նախագծային լուծումներով
(ռեյինֆի կազմակերպման, ջրահեռացման, ինժեներական պաշտպանության միջոցառումները)
14. Բարեկարգում _____ Տարածքի ցանկապատում
(լանդշաֆտային պլանավորման վերաբերյալ պահանջները, կանաչապատում, ճարտարապետական փոքր ձևեր, ցանկապատում, գովազդ և այլն)
15. Շինարարական նյութեր _____ Չկա
(շինարարական նյութերի օգտագործման վերաբերյալ առաջարկությունները)
16. Պաշտպանական կառույցներ _____ Շինարարական ստանդ. համապատասխան
(արտակարգ իրավիճակներում մարդկանց և օբյեկտների պաշտպանության միջոցառումները)
17. Հակահրդեհային պահանջներ _____ Համաձայն գործող նորմերի
(հակահրդեհային անվտանգության ապահովման միջոցառումները)
18. Հաշմանդամների և բնակչության սակավաշարժ խմբերի պաշտպանության միջոցառումներ _____ Չկա
19. Շրջակա միջավայրի պահպանում _____ Համաձայն գործող նորմերի
(շրջակա միջավայրը վտանգավոր ազդեցությունից բացառելու միջոցառումները)
20. Շինարարության կազմակերպում _____ Սահմանազատել շինհրապարակի տարածք
(առաջարկություններ շինարարության հետ կապված անբարենպաստ ազդեցության բացառման, քաղաքային տնտեսության և տրանսպորտի անխափան աշխատանքի ապահովման վերաբերյալ)
21. Առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը _____ Մեկուկես տարի, նախագիծ
(նշվում են առաջադրանքի գործողության ժամկետը և նախագծի մշակման փուլերը)

ԼՐԱՅՈՒԹՅՈՒ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ

22. Նախագծային փաստաթղթերի փորձաքննությանը ներկայացվող պահանջներ

Պարզ փորձաքննություն

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված փորձաքննության տեսակը կամ նախագծողի երաշխավորագիրը՝ հղում կատարելով համապատասխան իրավական ակտին)

23. Միջանկյալ համաձայնեցում

Սևանի համայնքապետարան

(իրավասու մարմնի կամ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ նախատեսված դեպքերում շահագրգիռ մարմինների հետ էսթիզային նախագծի նախնական համաձայնեցում, նշվում է նաև առաջադրանքի փոփոխման հնարավորությունը՝ N 1 հավելվածի 89-րդ կետով նախատեսված դեպքում)

24. Հասարակական քննարկումներ

Չկա

(Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված դեպքերում և կարգով)

25. Համաձայնեցումների կամ մասնագիտական եզրակացությունների ստացում

Չկա

(նշվում են տվյալ օբյեկտի համաձայնեցման՝ օրենքով սահմանված պահանջները՝ հուշարձանների ու բնության պահպանության և այլ լիազորված մարմինների հետ, ինչպես նաև N 1 հավելվածի 56-րդ կետով սահմանված դեպքերում՝ ինժեներական ենթակառուցվածքի սեփականատիրոջ (օգտագործողի) հետ)

26. Փոստային բաժանորդային պահարանների տեղադրում

Չկա

27. Այլ պայմաններ

Չկա

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՂԵԿԱԿԱՐ

ՍԵՐՎԱՆ

ՀԱՄԱՅՆՔԻ
ՍԵՐՎԱՆԻ ՄԱՐԻՆՈՒԹՅԱՆ

(ստորագրությունը, անունը, ազգ

Կ. Տ.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ

ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ՆԿԱՏՄԱՄԲ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՄԱՆ

Սույն վկայականով հաստատվում է 31 մայիսի 2023 թվականին գույքի նկատմամբ իրավունքների պետական գրանցման միասնական մատյանում կատարված անշարժ գույքի նկատմամբ իրավունքի պետական գրանցումը հետևյալ տվյալներով.

1. ԳՐԱՆՑՎԱԾ ԻՐԱՎՈՒՆՔԻ ՍՈՒԲՅԵԿՏ(ՆԵՐ)

«ԴԻՋԻԴԱԹԱ» ՓԲԸ

2. ԱՆՇԱՐԺ ԳՈՒՅՔԻ ԳՏՆՎԵԼՈՒ ՎԱՅՐԸ ԵՎ ԱՆՎԱՆՈՒՄԸ

Մարզ Գեղարքունիք, համայնք Սևան Սևան ք. գ. Գագարին Գործարանային փողոց 1 պահեստ

3. ԳՐԱՆՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՑԱԾ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ

Մասնավորեցման պայմանագիր 22.01.1997թ. հ. 431-2, Համայնքի ղեկավարի 04.09.2014թ. հ. 409-Ա, 31.07.2015թ. հ. 212-Ա, 04.06.2020թ. հ. 319-Ա, 13.07.2020թ. հ. 379-Ա, 12.07.2021թ. հ. 556-Ա, 26.12.2022թ. հ.1566-Ա և 15.05.2023թ. հ. 604-Ա որոշումներ, Համայնքի ավագանու 09.09.2021թ. հ. 48-Ա և 49-Ա որոշումներ, Պետական ռեգիստրի միասնական մատյանից 03.05.2023թ-ի քաղվածք

4. ՀՈՂԱՄԱՍԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

Կադաստրային ծածկագիրը՝ 05-004-0302-0025

Մակերեսի չափը (հա)՝ 6.39784

Նպատակային նշանակությունը՝ էներգետիկայի, տրանսպորտի, կապի, կոմունալ ենթակառուցվածքների օբյեկտների

Գործառնական նշանակությունը կամ հողատեսքը՝ էներգետիկայի

Գրանցված իրավունքի տեսակը՝ ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 31052023-05-0039, գաղտնաբառ՝ ZELDDPW1161L

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով

5. ՇԻՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԲՆՈՒԹԱԳՐԵՐԸ

- 1) Նպատակային նշանակությունը՝ արտադրական
- 2) Բնութագրերը ըստ առանձին շինությունների՝

Հ/Հ	Կադաստրային ծածկագիր	Տեսակ	Մակերես	Գրանցված իրավունքի տեսակ
1	05-004-0302-0025-001	Պահեստ	548.37 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
2	05-004-0302-0025-002	Տնտեսական շինություն	110.54 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
3	05-004-0302-0025-003	Ճաշարան	196.21 քմ	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
4	05-004-0302-0025-006	պարիսպ	84.05 քմ, 210.12 խ.մ.	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
5	05-004-0302-0025-005	պարիսպ	86.42 քմ, 216.05 խ.մ.	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
6	05-004-0302-0025-004	պարիսպ	81.87 քմ, 188.3 խ.մ.	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
7	05-004-0302-0025-008	պարիսպ	8.17 քմ, 20.42 խ.մ.	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ
8	05-004-0302-0025-007	պարիսպ	40.08 քմ, 128.16 խ.մ.	ՍԵՓԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Լրացուցիչ նշումներ և տեղեկություններ

Հողամասի նկատմամբ սեփականության իրավունքը փոխանցված է 04.10.2005թ. N199-Ն ՀՀ օրենքի 23-րդ /ՀՀ հողային օրենսգրքի 64-րդ/ հոդվածի պահանջների համաձայն պայմանով՝ գույքի հետագա օտարման գործարքներից ծագող իրավունքների պետական գրանցումը կկատարվի վճարման պահին գործող հողամասի կադաստրային արժեքի վճարման անդորրագիրը ներկայացվելու դեպքում:

Գրանցումը իրականացնող պաշտոնատար անձի անունը, ազգանունը՝ ԱՐՄԱՆ ՍԱՐԳՍՅԱՆ

Զբաղեցրած պաշտոնը՝ Անշարժ գույքի գրանցման միասնական ստորաբաժանման անշարժ գույքի գլխավոր ռեգիստր

ՎԿԱՅԱԿԱՆ N 31052023-05-0039, գաղտնաբառ՝ ZELDDPW1161L

Փաստաթղթի իսկությունը և վավերականությունը կարող է ստուգվել Կադաստրի կոմիտեի www.e-cadastre.am կայքէջի միջոցով